

HORIZONTAL FACILITY FOR THE WESTERN BALKANS AND TURKEY 2019-2022

FOR YOUR RIGHTS:
TOWARDS
EUROPEAN STANDARDS

„Horizontal Facility за Западни Балкан и Турску 2019-2022“
Промоција различитости и једнакости у Србији

Ex-post анализа о реализацији Акционог плана за остваривање права националних мањина

Др Александра Вујић

Владимир Вукићевић

Јун, 2021. године

Овај документ израђен је захваљујући средствима Заједничког програма Европске уније и Савета Европе. Овде изражени ставови ни на који начин не могу се сматрати званичним мишљењем Европске уније или Савета Европе.

Финансирано
од стране Европске уније
и Савета Европе

Имплементирано
од стране Савета Европе

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ЗА ЉУДСКА И
МАЊИНСКА ПРАВА И ДРУШТВЕНИ
ДИЈАЛОГ

Увод.....	2
1. Циљ анализе	2
1.1. Методологија рада	3
1.2. Преглед и оцена рада механизма за праћење реализације Акционог плана	5
2. Евалуација учинака Акционог плана – процена релевантности, ефективности, ефикасности и одрживости на основу мониторинга извештаја о реализацији Акционог плана од 2016-2020. године.....	7
2.1. Мониторинг (сповођење)	7
2.2. Евалуација (вредновање).....	7
2.2.1 Релевантност.....	8
2.2.1.1. Препоруке међународних тела по поглављима	9
2.2.2. Ефективност	12
2.2.2.2. Оствареност Стратешких циљева по поглављима.....	13
2.2.2.3. Активности	19
2.2.2.4. Оствареност активности по поглављима.....	19
2.2.2.5. Резултати.....	45
2.2.2.6. Оствареност резултата по поглављима.....	45
2.2.3. Ефикасност	52
2.2.3.1. Ефикасност у односу на предвиђене рокове	53
2.2.3.2. Ефикасност у извештавању.....	53
2.2.3.3. Ефикасност у односу на постављене индикаторе.....	54
2.2.3.4. Процена ефикасности по поглављима	54
2.2.4. Одрживост	57
3. Резултати анкета послатих националним саветима националних мањина.....	58
4. Закључци.....	60
5. Препоруке	61
6. Анекси.....	63
Анекс I Преглед литературе и докумената.....	63
Анекс II Анкетна питања	64
Анекс III Питања за мониторинг и евалуацију	66
Анекс IV Семафор табеле	0

Увод

У оквиру преговарачког процеса за Поглавље 23: Правосуђе и основна права, као једно од мерила за отварање поглавља, постављена је обавеза израде Акционог плана за остваривање права националних мањина (у даљем тексту: Акциони план). Влада Републике Србије је усвојила 3. марта 2016. године Акциони план као средњорочни стратешки документ без постављања временског оквира важења документа. У недостатку претходног стратешког документа, као и конкретног *acquis communautaire* Европске Уније, Акциони план је израђен првенствено полазећи од препорука из Трећег мишљења Саветодавног комитета о спровођењу Оквирне конвенције за заштиту националних мањина (у даљем тексту: Оквирна конвенција) у Србији. Ово опредељење је утицало на структуру Акционог плана који има 11 поглавља, док је методологија израде базирана готово у потпуности на искуству и пракси примењеној за Акциони план за Поглавље 23.

Како је највећи део активности у Акционом плану планиран за реализацију закључно са 2018. годином, у оквиру ревизије Акционог плана за Поглавље 23 од стране Европске комисије и Владе Србије, уочена је потреба за свеукупном анализом ефеката Акционог плана, која би послужила као основ за даљи развој стратешког оквира у области права националних мањина.

Ступањем на снагу Закона о планском систему Републике Србије¹ (2018) и Уредбе о методологији управљања јавним политикама анализи ефеката јавних политика и прописа и садржају појединачних докумената јавних политика² (у даљем тексту: Уредбе о методологији управљања јавним политикама) у правни систем Републике Србије уведен је нови систем планирања јавних политика, који поред предвиђања обавезних елемената сваког документа јавне политике, предвиђа и обавезне аналитичке процесе пре, током и по окончању реализације докумената јавне политике, односно *ex-ante* и *ex-post* анализу ефеката.

Полазећи од ових околности, утврђено је да је у циљу доношења информисане одлуке о следећем кораку у развоју јавних политика у области права националних мањина, неопходно сачинити *ex-post* анализу ефеката примене Акционог плана, која у контексту Закона о планском систему и Уредбе обухвата праћење спровођења (мониторинг) и вредновање учинака (евалуацију).

1. Циљ анализе

Уредба о методологији управљања јавним политикама предвиђа, између осталог, да се анализа ефеката спроводи у циљу бољег сагледавања, разумевања и процене стварних учинака које су мере, садржане у усвојеним документима јавних политика, произвеле током спровођења. Полазећи од ове одредбе, основни циљ *ex-post* анализе је да обезбеди процену учинака Акционог плана, односно да оцени његову релевантност, ефективност, ефикасност и одрживост, како би надлежни предлагачи јавних политика били у позицији да донесу информисану одлуку о будућим корацима у планирању јавних политика у области права националних мањина.

---

¹ "Службени гласник РС", број 30 од 20. априла 2018.

² "Службени гласник РС", број 8 од 8. фебруара 2019.

Будући да нови нормативни оквир за планирање јавних политика посматра анализу ефеката као континуиран процес, у оквиру ове анализе пажња је посвећена механизму праћења (мониторинга) и вредновања (евалуације). Циљ праћење реализације Акционог плана био је да се утврди да ли се постављени циљеви и резултати остварују, а циљ вредновања, да се на основу добијених података преиспита његова ефикасност и ефективност.

Коначно, сврха анализе била је да обезбеди процену оптималних опција које су на располагању када је у питању планирање јавних политика у овој области и да формулише препоруке које могу бити од помоћи у будућем циклусу планирања или ревизије појединих делова Акционог плана.

1.1. Методологија рада

За потребе анализе и доношење препорука за унапређење спровођења Акционог Плана, коришћена је методологија која обухвата: 1. Преглед литературе и докумената, 2. Анкету са представницима националних савета националних мањина, 3. Писање *ex-post* анализе о утицају Акционог плана на остваривање права припадника националних мањина и препорука за унапређење његовог спровођења.

Преглед литературе и докумената за процену утицаја Акционог плана укључује: кварталне извештаје о његовој примени из 2018, 2019, 2020. године, извештаје међународних организација, годишње извештаје независних и самосталних државних органа и Извештаје о реализацији Акционог плана за Поглавље 23 (детаљан списак: Анекс 1).

Упитник који се користио за анкетање представника националних савета националних мањина и организација цивилног друштва, садржао је питања која су се односила на вредновање ефективности, ефикасности, мониторинг и генералну оцену успешности реализације Акционог плана (детаљан списак питања: Анекс 2).

Ex-post анализа је писана у складу са Законом о планском систему и Уредбом о методологији управљања јавним политикама³ у мери у којој је то дозвољавао постојећи формат Акционог плана, будући да је писан пре њиховог доношења и да је усвојен у процесу преговора о приступању Републике Србије ЕУ, у складу са препорукама Трећег мишљења Саветодавног комитета о спровођењу Оквирне конвенције у Србији. Извршено је праћење (мониторинг) извештаја о реализацији Акционог плана, од 2016-2020, а потом се, на основу добијених резултата, приступило вредновању (евалуацији) његових учинака, како би се на основу процене ефикасности и ефективности дошло до информација о разлозима успеха и неуспеха, односно закључака у ком правцу је потребно извршити корекције (питања за праћење и вредновање: Анекс 4). По узору на Предлог модела извештавања о праћењу спровођења⁴, сачињене су табеле за праћење спровођења извештаја за свако поглавље, са елементима из Акционог плана (стратешки циљ, општи резултат, индикатори утицаја, активности и извори верификације). Потешкоћу у праћењу остварених резултата, представљали су индикатори који нису били добро формулисани да би на адекватан и квалитетан начин измерили учинке, односно исходе, резултате и ефекте Акционог плана и који нису имали дефинисане почетне, прелазне и крајње

---

³ Уредба о методологији управљања јавним политикама, анализи ефеката јавних политика и прописа и садржају појединачних докумената јавних политика: 8/2019-79

⁴ Приручник за анализу ефеката јавних политика, Влада Републике Србије, Републички секретаријат за јавне политике, 2020. године, стр.64

вредности, што је онемогућавало квалитетно праћење степена остварености циљева, резултата и активности⁵. Квалитет вредновања (евалуација) Акционог плана био је условљен његовим форматом, јер логика интервенције није била довољно експлицитна, а логичне везе између циљева, резултата и активности нису биле успостављене. Није била успостављена ни хијерархија између циљева (општих и специфичних), а ”стратешки циљеви” нису били квантификовани.

У завршној фази, на основу анализе, закључака, ставова и мишљења представника националних савета националних мањина, израђене су препоруке као помоћ доносиоцима одлука да побољшају реализацију Акционог плана и начин његовог спровођења. Због значаја који Акциони план има у процесу приступања ЕУ и у оквиру Поглавља 23, препоруке су писане у контексту наставка постојеће мањинске политике, са предлозима корекција које би омогућиле ефикасније остваривање постављених циљева и резултата, у складу са Законом о планском систему и Уредбом о методологији управљања јавним политикама.

Међу експертима је извршена интерна подела рада у оквиру поглавља Акционог плана према професионалним квалификацијама и афинитетима: Др Александра Вујић је извршила анализу поглавља: II - Забрана дискриминације, III - Област културе и медија, VI - Образовање, X - Национални савети националних мањина и XI - Међународна сарадња. Владимир Вукићевић је радио на анализи поглавља: I - Лични статусни положај, III - Слобода вероисповести, V - Употреба језика и писма, VII - Демократска партиципација, VIII - Одговарајућа заступљеност припадника националних мањина у јавном сектору и јавним предузећима. На анализи Поглавља X – Економски положај припадника мањинских заједница радила су оба експерта.

Посебне напомене уз методологију:

Анализа Акционог плана није узимала у разматрање остваривање права ромске националне мањине нити процену ангажованих средстава намењених за реализацију Акционог плана.

Полазећи од специфичности ромске националне мањине која се налази у позицији вишеструке дискриминације, како на основу етничке припадности, тако и због свог социоекономског положаја, Влада Србије је донела ”Стратегију социјалне инклузије Рома и Ромкиња” чији су стратешки циљеви посвећени основним областима живота у којима је потребна интервенција, како би се остварила потпуна једнакост између припадника ромске мањине и већинског народа (образовање, становање, запошљавање, здравље и социјална заштита). Акциони план, који је базиран на препорукама Трећег мишљења Саветодавног комитета Оквирне конвенције, једнако препознаје специфично тежак положај ромске мањине и са тим у вези, у Поглављима I, II и X садржи активности и опште резултате посебно посвећене положају ромске мањине. Поглавље I Акционог плана садржи активности од значаја за решавања проблема правне невидљивости и уписа у матичне књиге, као проблем који посебно погађа Роме. Поглавље II посвећено је забрани дискриминације укључујући и забрану говора мржње чија су мета врло често управо Роми. Поглавље X садржи резултат и мере посвећене унапређењу економског положаја и запошљавању Рома. Будући да ”Стратегија социјалне инклузије Рома и Ромкиња у Републици Србији” не садржи мере директно усмерене на теме обрађене у поглављима I и II, али садржи низ мера у вези економског положаја и запошљавању Рома, потребно је узети у обзир чињеницу да постоје честа преклапања са Акционим планом. Из овог разлога, при даљем развију јавних политика за остваривање права националних мањина потребно је водити рачуна о усклађености оба докумената.

---

⁵ ”Анализа извештаја о примени Акционог плана за остваривање права националних мањина”, проф.др Владимир Ђурић, др Александра Вујић, Савет Европе - „Horizontal Facility for Western Balkans and Turkey“, 2018.

Оцена утрошака планираних средстава за спровођење активности у Акционом плану није била разматрана, упркос томе што чини незаобилазан део евалуације, када је реч о критеријуму ефикасност. Разлог за то био је што извештаји о реализацији Акционог плана нису садржали податке о утрошку средстава, с обзиром да се по овом питању, Акциони план руководи методологијом Акционог плана за преговарачко Поглавље 23, које узима у обзир апроксимативне процене буџетских трошкова⁶.

1.2. Преглед и оцена рада механизма за праћење реализације Акционог плана

Акциони план је први документ јавних политика посвећен искључиво националним мањинама. У уводу Акционог плана, наводи се да је предвиђено да ће праћење реализације активности бити поверено Савету за националне мањине (у даљем тексту: Савет). Савет је радно тело Владе Републике Србије у чији састав улазе надлежни државни органи и председници свих националних савета националних мањина, док радом Савета председава премијер⁷. Савет је одабран у циљу остваривања, како пуне инклузивности националних мањина у процесу мониторинга, тако и пуне координације рада државних органа и обезбеђивања највишег нивоа подршке за спровођење планираних активности. Планом је предвиђено да се Савет састаје најмање четири пута годишње (квартално), а да му у поступку праћења реализације, стручну и административно-техничку подршку пружа Канцеларија за људска и мањинска права (у даљем тексту: Канцеларија)⁸. У складу са методологијом извештавања за Акциони план за Поглавље 23 (у даљем тексту: АП 23), Акционим планом за мањине, предвиђено је да ће сви носиоци активности одредити контакт особе за извештавање о спровођењу активности и достављати неопходне податке Канцеларији, а да ће Канцеларија квартално прикупљати податке о спровођењу активности, сачињавати кварталне извештаје о спровођењу Акционог плана и достављати их Савету и Координацији. Средином априла 2017. године, Канцеларија је на састанку са Координацијом националних мањина остварила договор да се извештаји достављају најмање 15 дана пре званичног представљања националним саветима, како би могли да дају своје коментаре и сугестије, на које ће државни органи дати додатна објашњења. Ради пуног усклађивања процеса праћења реформи у оквиру Поглавља 23, као и рационализације употребе ресурса, предвиђено је да се извештаји достављају и Савету за спровођење Акционог плана за Поглавље 23. Слично механизму за праћење АП 23 и у овом стратешком документу је предвиђено да ће организације цивилног друштва бити укључене у надзор над реализацијом Акционог плана, кроз састанке Преговарачке групе за Поглавље 23 са Националним конвентом за приступање ЕУ и да ће Акциони план бити једна од тема.

У складу са уводним делом Акционог плана, Канцеларија је, почев од првог квартала 2016. године до сада, припремила осамнаест кварталних Извештаја о његовом спровођењу. У складу са праксом за АП 23, сви извештаји су доступни на сајту Канцеларије (сада: Министарства), а са изузетком Извештаја бр. 1-2/2016 који је преведен на енглески језик и језике националних мањина, извештаји се израђују само на српском језику.

---

⁶ Више о томе на у делу: 2.2.3. Ефикасност

⁷ Одлука о образовању Савета за националне мањине („Службени гласник РС”, бр. 32/15, 91/16, 78/17 и 156/20)

⁸ Од 2020. године: Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог

Савет не прати у потпуности предвиђену динамику постављену у уводном делу Акционог плана, те је до сада одржано девет седница овог тела на којима је расправљано о дванаест извештаја о његовој реализацији. Савет је последњу седницу одржао током фебруара 2020. године, када су представљени 10, 11, и 12. извештај, што потврђује да се одступало од предвиђене динамике. Канцеларија је користећи искуства Савета за АП 23, израдила и контакт тачкама доставила униформне обрасце за израду кварталних извештаја за сваку институцију понаособ и одржала серију обука за све контакт тачке. Како се обрасци који се користе за извештавање о спровођењу Акционог плана поклапају са оним коришћеним за АП 23, структура извештаја је готово идентична са структуром Извештаја о спровођењу АП 23 и обухвата:

1. Детаљан извештај о спровођењу активности које су реализоване у извештајном периоду;
2. Акциони план за остваривање права националних мањина, који садржи посебну колону о статусу спровођења активности;
3. Статистички преглед статуса спровођења Акционог плана за остваривање права националних мањина на неколико нивоа:
  - спровођење активности на нивоу Акционог плана;
  - спровођење активности на нивоу појединачних поглавља;
  - спровођење активности на нивоу носилаца активности и партнера.

У погледу механизма раног упозоравања, Акциони план је у сасвим сведеној форми предвидео и механизам раног узбуњивања, који подразумева да ће, у случају застоја или кашњења у реализацији активности у Акционом плану, Савет идентификовати разлоге застоја и користећи свој ауторитет обезбедити начин да се препреке у реализацији превазиђу у најкраћем могућем року. Међутим, механизам раног упозоравања није функционисао, јер Савет није улазио у супстантивне недостатке у реализацији плана, већ су на седницама, извештаји представљани само укратко. Додатно, представљање извештаја није пратило предвиђену динамику и састанци су се одржавали више месеци након извештајног периода, чиме је временска компонента раног упозоравања обесмишљена. Према томе, овакав приступ није створио могућност да Савет усваја препоруке и предложи решења за недостатке у имплементацији.

Када је реч о методологији евалуације, приликом израде кварталних извештаја, коришћена је методологија примењена за АП 23 чије су основе унапред задате од стране Европске комисије (у даљем тексту: ЕК) и у чијој суштини лежи комплексна семафор метода са пет⁹ могућих статуса имплементације.

Мониторинг механизам за Акциони план има низ предности и мана, од којих су неке узроковане унапред постављеним ограничењима, попут везивања за искуства из Поглавља 23. Највећа предност мониторинг механизма примењеног за Акциони план, представља чињеница да је обезбедио редовно квартално извештавање које је било транспарентно и јавно доступно и да су у свим институцијама одређене контакт особе које су обучене за извештавање и коришћење униформних образаца за извештавање. Предност примењеног механизма је свакако и допринос оживљавању рада Савета који се у годинама пре усвајања Акционог плана ретко и нередовно састајао.

---

⁹Активност је у потпуности реализована или се континуирано реализује, Активност је готово у потпуности реализована, Активност је делимично реализована, Активност није реализована и Извештај надлежне институције није достављен/ Извештај институције не садржи податке о спровођењу активности.

Препоруке за унапређивање извештајног процеса дате су 2018. године, у стручној анализи коју је подржао Савет Европе¹⁰. Том приликом је констатовано да проблеме за успешно праћење резултата примене АП, представљају неадекватно и непрецизно постављени индикатори, који нису ”у довољној мери специфични, мерљиви, достижни, релевантни и временски ограничени (СМАРТ индикатори)” и структура Акционог плана, у којој су индикатори постављени, изузев за стратешке циљеве и резултате, и за активности, које пак нису јасно указивале на који се резултат односе. Поред тога, циљеви појединих активности и рокови за њихову реализацију били су непрецизни, често немерљиви или преамбициозно постављени. Посебан недостатак, који је последица везивања за праксу из Поглавља 23, представљали су изразито обимни извештаји, који су садржавали податке и за све претходне извештајне циклусе, што је отежавало праћење коначног статуса реализације дате активности. Приликом одређивања статуса испуњености активности, које је симболички представљено у пет нивоа и пет различитих боја, нису дефинисани критеријуми по којима се одређује статус испуњености једне активности.

2. Евалуација учинака Акционог плана – процена релевантности, ефективности, ефикасности и одрживости на основу мониторинга извештаја о реализацији Акционог плана од 2016-2020. године

2.1. Мониторинг (спровођење)

Мониторинг 18 кварталних извештаја, требало је да послужи доношењу закључка како се Акциони план реализовао у пракси, односно да ли су се предвиђене активности спроводиле планираном динамиком, какав је напредак постигнут и да ли су испуњени индикатори постављени на нивоу активности. На основу налаза, процењивало се да ли су остварени Општи резултати и индикатори постављени уз резултате. Колико је то било могуће закључити на основу извештајних података, наведени су разлози за неиспуњавање предвиђених обавеза и уз сваку активност дате препоруке како би се систем спровођења Акционог плана унапредио у будућности.

2.2. Евалуација (вредновање)

У циљу процене успешности спровођења Акционог плана коришћени су критеријуми за праћење (евалуација): релевантност, ефективност, ефикасност и одрживост. *Релевантност* се као критеријум примењивао да би се проценило да ли су у Акционом плану, стратешке области, планирани стратешки циљеви, општи резултати и предвиђене активности били адекватни за положај припадника националних мањина приликом доношења акционог плана и да ли је Акциони план у контексту тренутне политике Србије и даље релевантан документ за заштиту и остваривање права националних мањина. Критеријум *ефективности* се користио како би се установило да ли су постигнути планирани стратешки циљеви, какав је напредак остварен, да ли

---

¹⁰ Анализа извештаја о примени Акционог плана за остваривање права националних мањина”, Проф.др Владимир Ђурић, др Александра Вујић, из новембра 2018. године, коју је подржао Савет Европе у оквиру програма „Horizontal Facility for Western Balkans and Turkey“

су планиране активности биле релевантне и адекватне за постизање резултата, колико су биле учинковите и у којој су мери довеле до реализације резултата и стратешких циљева. Резултати анкете су требали да покажу колико су припадници мањина и организације цивилног друштва задовољне постигнутим резултатима. *Ефикасност* се генерално односи на сагледавање начина трошења средстава, како би се оценило да ли су планиране активности могле да се реализују предвиђеним ресурсима и да ли су се средства користила онако како је предвиђено, као и да би се установило да ли су резултати постигнути у складу са утврђеним роковима, да ли је било дуплирања активности, противречних решења и да ли су остварени индикатори постављени за резултате. На основу критеријума *одрживости* процењивало се колико су одрживе реализоване активности, односно да ли их је потребно спроводити и у наредном периоду.

Ех-*post* анализа је рађена, тако што се сваки од критеријума анализирао на основу унапред састављених питања, да би се на основу добијених одговора донели основни закључци.

2.2.1 Релевантност

Акциони план за остваривање права националних мањина представља први документ јавних политика који је посвећен искључиво мањинама, а донет је у оквиру преговарачког процеса за Поглавље 23: Правосуђе и основна права, у складу са стратешким опредељењем Републике Србије да унапређује институционални и законодавни оквир у области људских и мањинских права и слобода. У недостатку стратегије за националне мањине и претходног стратешког документа у овој области, Акциони план је израђен на бази препорука из Трећег мишљења Саветодавног комитета за спровођење Оквирне конвенције за заштиту националних мањина. С обзиром на европску оријентацију Србије и процес приступања ЕУ, Акциони план је представљао релевантан документ за заштиту и остваривање права припадника националних мањина у Србији, а писан је у дијалогу са представницима националних савета и организација цивилног друштва, на састанцима Радних група за Акциони план. Током његове реализације, било је друштвених и политичких промена, али оне нису значајније утицале на остваривање постављених стратешких циљева. На задовољење потреба мањина утицала су ограничена средства, што се одразило и на остваривање резултата и активности.

На основу анализе извештаја и одговора из упитника послатих националним саветима, може се закључити да је критеријум релевантности генерално задовољен и да је усклађен са приоритетима и циљевима Владе и међународне заједнице, пре свега Савета Европе. Доношење Акционог плана је било потребно, стратешки циљеви и резултати су постављени у складу са датим околностима, са напоменом да постоји простор за побољшање. На квалитет и степен спровођења Акционог плана утицале су административне промене у државним институцијама и у самим националним саветима националних мањина, али то не мења оцену о његовој релевантности и потребу за доношењем и у будућности.

***

Од 2016. године, унапређен је правни оквир којим се регулише положај националних савета националних мањина и савета за међунационалне односе (усвојени су: Закон о изменама и допунама Закон о националним саветима националних мањина, Закон о изменама и допунама Закона о локалној самоуправи, 2018). и унапређена је расподела средстава намењена мањинама, активирањем Буџетског фонда за националне мањине. Кроз измене и допуне Закона о заштити права

и слобода националних мањина и измене и допуне Закона о матичним књигама 2018. године створени су услови за унос података о националној припадности у матичну књигу рођених у складу са уставним принципом слободног изражавања националне припадности што представља основу за будућу реализацију афирмативних мера.

У фебруару 2020. године, Влада Републике Србије усвојила је Стратегију развоја културе Републике Србије од 2020. до 2029. године са Акционим планом, коју Народна Скупштина, у тренутку писања овог текста, још увек није усвојила. Стратегија се, између осталог, базира на начелима: опредељености за заштиту и неговање националне културе; заштите културних права националних мањина; унапређења узајамног разумевања и равноправног укључивања осетљивих група у културни живот. Исте године, усвојен је и Закон изменама и допунама Закона о култури¹¹.

У мају 2021. године Србија је усвојила Измене и допуне Закона о забрани дискриминације које се односе на разбијање предрасуда о раси, боји коже, националној припадности, језику, верском пореклу, полу, сексуалној оријентацији и инвалидитету¹², чиме је додатно унапређен правни оквир у поменутиим областима.

На основу Закона о планском систему Републике Србије донета је Стратегија развоја образовања и васпитања у Републици Србији до 2030. године. Део 7, посвећен је ”Приказу и анализи остварености стратешких циљева од 2015. до 2020. у области образовања националних мањина” чиме је додатно потврђена опредељеност Србије ка заштити и очувању образовања припадника националних мањина.

У периоду од 2017. године до 2019. године измењени су Закон о запосленима у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе, Закон о јавним агенцијама, Закон о државним службеницима, Закон о запосленима у јавним службама и Закон о Централном регистру обавезног социјалног осигурања чије обезбеђење механизам за прикупљање свеобухватних информација о заступљености националних мањина у јавној управи на свим нивоима, поштујући стандарде у области заштите личних података.

Реализован је низ пројеката посвећених унапређењу животних услова Рома и повећај је обухват Рома мерама активне политике запошљавања.

***

Како би поред унапређеног законодавног оквира и јавних политика, стратешки циљеви, општи резултати и предвиђене активности кореспондирани са потребама припадника националних мањина и у будућности, Акциони план је потребно израдити и дефинисати у складу са: Четвртим мишљењем Саветодавног комитета, препорукама Комитета министара Савета Европе и Европске комисије против расизма и нетолеранције (ЕКРИ) и Извештајем Европске комисије о напретку Србије за 2020. године.

2.2.1.1. Препоруке међународних тела по поглављима

I – Лични статусни положај

- „Покренути информативну кампању знатно пре следећег пописа, која је посебно усмерена на припаднике националних мањина, којом би се подигла њихова свест о њиховом интересу за учешће у попису, укључујући и могућност вишеструке

¹¹ "Сл. гласник РС", бр. 6/2020

"Сл. гласник РС", бр. 22/2009 и 52/2021

припадности, као и о предностима учешћа у попису, и о њиховим одговарајућим правима, у циљу успешног комбиновања заштите и промовисања мањинских права уз прикупљање поузданих информација о етничком саставу становништва“; (CM/ResCMN(2021)11.

- „Обезбедити ефективно учешће припадника националних мањина у планирању пописне методологије и у организацији и функционисању таквих процеса, укључујући и пописиваче; објавити све информације о пописној методологији и циљу прикупљања података на језицима националних мањина“; (CM/ResCMN(2021)11.

II – Забрана дискриминације

- Повећати јасноћу и доступност анти-дискриминационог законодавног оквира и обезбедити усаглашеност закона са међународним стандардима - Европска комисија против расизма и нетолеранције (ЕКРИ) и Саветодавни комитет.
- ”Успоставити и ставити у употребу, што је пре могуће, а најкасније до истека рока за достављање петог државног извештаја, одрживи оквир за прикупљање података, заснован на људским правима, у вези са питањима приступа правима припадника националних мањина, и промовисати комплементарна квалитативна и квантитативна истраживања како би се оценило стање припадника националних мањина; на основу таквих података и истраживања, успоставити, спроводити, пратити и периодично ревидирати мањинске политике уз ефективно учешће припадника националних мањина” (CM/ResCMN(2021)11.
- ”Спровести препоруке Заштитника грађана Републике Србије наведене у његовом Посебном извештају о саветима за међунационалне односе и наручити израду независне квалитативне студије што је пре могуће, а најкасније до истека рока за достављање петог државног извештаја, у циљу процене функционалности Савета за међунационалне односе; снажно подржати развој независних квалитативних и квантитативних истраживања која показују ниво и природу међуетничких односа, укључујући односе између припадника националних мањина и припадника већине; на основу таквих истраживања, успоставити, спровести, пратити и периодично ревидирати свеобухватну стратегију усмерену на ревитализацију међунационалних односа, у консултацији са припадницима националних мањина и јединицама локалне самоуправе, узимајући у обзир потребу укључивања већине у интеграцију и укључивање националних мањина у српско друштво” (CM/ResCMN(2021)11.
- “Осигурати доследну примену закона који се тичу појединаца који припадају националним мањинама, укључујући Роме, што ће довести до опипљивог побољшања у ефикасном остваривању њихових права широм земље које се могу надгледати појачаним прикупљањем података.” (European Commission, Serbia 2020 Report).
- Појачати мере - укључујући усвајање и започињање примене нове стратегије против дискриминације - ради заштите права лица која се суочавају са дискриминацијом; активно спроводи истрагу и осуђујуће пресуде за злочине мотивисане мржњом; (Европска комисија, Извештај Србија 2020).

III – Област културе и медија

- ”Блиско пратити утицај приватизације на мањинске медије и наручити израду свеобухватне и независне студије о овој тему; предузети неопходне мере за обезбеђивање

одрживе уредничке и финансикске независности свих мањинских медија, укључујући оне повезане за националним саветима националних мањина” – (CM/ResCMN(2021)11).

IV – Слобода вероисповести

- “Обезбедити да права припадника националних мањина на оснивање верских институција, организација или удружења буду ефективно загарантована законом и праксом, укључујући обезбеђивањем да законске одредбе којима се регулишу верске заједнице не дозвољавају дискриминацију, укључујући и забрану дискриминације оних које су бројчано мање, нарочито у погледу приступа правном субјективитету или пореском статусу;” - (CM/ResCMN(2021)11).

V – Употреба језика и писма

- У подручјима која су традиционално настањена припадницима националних мањина или где они живе у великом броју, прикупити податке о броју мањинских језика које говоре државни службеници у државној, покрајинској и локалној управи и, у светлу таквих података, предузети потребне мере, укључујући адекватну обуку за припаднике националних мањина како би се обезбедило да број мањинских језика које говоре државни службеници у државној, покрајинској и локалној управи у највећој могућој мери одговара уделу становништва које говори мањинске језике; информисати све припаднике националних мањина, у подручјима о којима је реч, да имају право да користе свој мањински језик у општењу са државном, покрајинском и локалном управом; наручити израду студије у циљу процене нивоа спровођења законских одредби о службеној употреби мањинских језика и обезбедити да се у свим општинама, у којима су испуњени законски услови, мањински језици ефективно користе у службеној употреби; - (CM/ResCMN(2021)11).

VI – Образовање

- Промовисати мултикултуралну и интеркултуралну перспективу у образовању, укључујући развој програма размене између заједница, на сваком нивоу образовања; осигурати, што је пре могуће, а најкасније до истека рока за достављање петог државног извештаја, да кроз процес који укључује ефективно учешће особа које припадају националним мањинама, наставни планови и наставни материјали за предмет Историја промовишу поштовање свих група у друштву и пружају широко знање о мањинама као саставном делу српског друштва, обезбеђујући тиме да се у историјским и савременим истраживањима охрабрују вишеструке перспективе; промовисати, у консултацији са представницима заинтересованих националних мањина, могуће моделе двојезичног или вишејезичног образовања - (CM/ResCMN(2021)11).
- Промовисати, кроз образовни систем, контакте између ученика различитих националних мањина и омогућити интеракцију између лица које припадају различитим групама како би се унапредило међусобно разумевање, дијалог и толеранција (ACFC/OP/IV(2019)001).
- Промовисати двојезично образовање у консултацијама са представницима националних мањина (ACFC/OP/IV(2019)001).
- Повећати доступност и квалитет наставе на државном језику, укључујући и када се он подучава као други језик, кроз уравнотежен приступ који садржи паралелне мере за заштиту и промоцију језика мањина, и наставити са даљим развојем наставних материјала на језицима мањина (CM/ResCMN(2021)11; ACFC/OP/IV(2019)001)

VII – Демократска партиципација

- “Осмислити и спровести нове начине за представљање и ефективно укључивања припадника националних мањина у процес доношења одлука на локалном нивоу, у свим подручјима у којима националне мањине традиционално живе или где живе у великом броју, укључујући и веће градове, и даље ојачати ресурсе додељене буџетском фонду за националне мањине у складу са економским могућностима” - (CM/ResCMN(2021)11; ACFC/OP/IV(2019)001)

VIII – Одговарајућа заступљеност припадника националних мањина у јавним секторима и јавним предузећима

- “Саветодавни комитет позива власти да успоставе и користе, што је пре могуће, а најкасније до истека рока за издавање петог државног извештаја, одрживи оквир за прикупљање података који је заснова на људским правима унутар јавне управе и, на основу тих података, успоставе, спроведу и периодично ревидирају конкретне и ефективне мере усмерене на стварање дугорочног и мерљивог напретка у заступљености националних мањина у јавној управи, посебно оних који живе у удаљеним подручјима и најмаргинализованијих.” (ACFC/OP/IV(2019)001)

IX – Национални савети националних мањина

- “Пратити и периодично преиспитивати спровођење Закона о Националним саветима националних мањина у консултацији са самим саветима, и наручити израду независне квалитативне студије о функционисању савета, укључујући процену њихове инклузивности, независности и репрезентативности, као и њиховог капацитета за иницирање интеркултуралног дијалога и јачање међунационалних односа. ” (CM/ResCMN(2021)11; ACFC/OP/IV(2019)001).
- Ојачати капацитете савета за међунационалне односе и националне савете националних мањина да промовишу интеркултурални дијалог (ACFC/OP/IV(2019)001).

X – Економски положај припадника мањинских заједница

- Дати приоритет економској ревитализацији подручја у којима припадници националних мањина живе у периферним и/или економски депресивним подручјима, укључујући побољшање инфраструктуре и подстицаје за бројније могућности за запошљавање. (CM/ResCMN(2021)11; ACFC/OP/IV(2019)001)

XI – Међународна сарадња

- Саветодавни комитет позива власти да размотре јачање билатералне сарадње у вези са заштитом националних мањина, са суседним земљама ЕУ и земљама које нису чланице ЕУ, како би се стимулисао привредни развој подручја у којима бораве припадници националних мањина, посебно у централној и јужној Србији. (ACFC/OP/IV(2019)001)

2.2.2. Ефективност

2.2.2.1. Стратешки циљеви

Стратешки циљеви су за нека поглавља били јасно и исправно дефинисани, док су за друга били преамбициозни, преопширни, нејасни и непрецизни по питању одређења шта је

потребно учинити. Показатељи (индикатори) нису били постављени за стратешке циљеве, већ само за опште резултате, те је било немогуће утврдити које је конкретне промене и напредак требало постићи и колики је степен остварености стратешких циљева. На основу расположивих података може се констатовати да је највећи део циљева ”делимично остварен”: I – Лични статусни положај, II – Забрана дискриминације, III – Област културе и медија, IV – Слобода вероисповести, V – Употреба језика и писма, VI – образовање, VII – Демократска партиципација, VIII – Одговарајућа заступљеност припадника националних мањина у јавним секторима и јавним предузећима, XI – Међународна сарадња, а мањи део ”у великој мери остварен”: IX – национални савети националних мањина и X – Економски положај националних мањина.

2.2.2.2. Оствареност Стратешких циљева по поглављима

I - Лични статусни положај

Стратешки циљ је испуњен у погледу спровођења персоналног принципа у примени правних правила о положају националних мањина и спровођење принципа аутономног одређивања идентитета припадника мањинских заједница кроз унапређење правног оквира којим се регулише унос података о националној припадности у матичну књигу рођених и надоградњу и унапређење постојеће апликације за посебни бирачки списак. Стратешки циљ није остварен у делу који се односи на унапређивање механизма пописивања припадника мањинских заједница, јер ово Поглавље није садржало активности усмерене ка олакшавању реализације пописа становништва или друге облике прикупљања статистичких података о мањинама. У оквиру овог Поглавља тема пописа становништва, која је од посебног значаја за лични статусни положај, није била обрађена иако је на ову тему указала анализа стања у тренутку израде Акционог плана као и Треће мишљење Саветодавног комитета. Саветодавни комитет у оквиру Четвртог мишљења за Србију¹³ наводи да је важно да органи Републике Србије пре реализације пописа спроведу опсежну кампању подизања свести о значају учешћа у попису, могућности изјашњавања више националних припадности и значају поузданих података о етничком саставу становништва. Додатно, Извештај о Србији за 2020. годину Европске Комисије такође истиче значај одрживог оквира за прикупљање података.¹⁴

II – Забрана дискриминације

Будући да Акциони план не садржи мерљиве индикаторе, на основу достављених извештаја се не може закључити у којој је мери остварен стратешки циљ ”остваривање права и слобода припадника националних мањина обезбеђено под једнаким условима на целој територији Републике Србије” и да ли су ”развијени толеранција и спречавање дискриминације”. У том контексту, и Саветодавни комитет напомиње да је Акционим планом, обухваћен већи део одредби Оквирне конвенције, али да он не садржи мере усмерене ка стварању свеобухватног система прикупљања података о равноправности, укључујући и односе са националним мањинама, због чега је у пракси, тешко утврдити да ли мањинска политика заиста доводи до очекиваних резултата. Како су поуздане информације о етничком саставу становништва основни услов за спровођење ефикасних политика и мера за заштиту мањина и помоћ у очувању и

¹³ Advisory Committee on the Framework Convention for the Protection of National Minorities, ACFC/OP/IV(2019)001, Article 4

¹⁴ European Commission, Serbia 2020 Report, https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/default/files/serbia_report_2020.pdf p.39.

утврђивању њиховог идентитета¹⁵, властима у Србији се препоручује да појачају своје напоре на успостављању и функционисању одрживог оквира за прикупљање података заснованог на људским правима о питањима која се односе на приступ правима припадника националних мањина, као и на промоцију комплементарних квалитативних и квантитативних истраживања у циљу процене положаја припадника националних мањина. Имплементација, мониторинг и повремена анализа прикупљених података и истраживања, требало да се врше уз ефикасно учешће припадника националних мањина¹⁶.

Саветодавни комитет је донео и препоруке које се односе на говор мржње, које је такође потребно узети у обзир приликом формулисања активности у Акционом плану, јер је изражена забринутост због броја злочина из мржње, нарочито према Ромима и чињенице што се говор мржње нити систематски надгледа нити је изричито забрањен¹⁷. У том смислу, упућен је: позив властима да ускладе кривични закон са стандардима Европске комисије против расизма и нетолеранције (ЕКРИ), да на свим нивоима систематски и благовремено осуде све случајеве нетрпељивости, посебно у јавном дискурсу и да систематски истражују и по потреби процесуирају изјаве говора мржње. Посебном препоруком, власти се позивају да појачају напоре на подизању свести полиције, тужилаштва и правосуђа о важности истраге, кривичног гоњења злочина мотивисаних мржњом против припадника националних мањина и да осигурају да полицијске снаге адекватно одражавају различитост становништва у јединици локалне самоуправе у којој делују, на целој територији Републике Србије¹⁸.

III – Област културе и медија

Култура

Планирани стратешки циљ није у потпуности реализован. Остварен је по питању развоја културе мањинских заједница кроз финансирање и суфинансирање пројеката из области културних делатности националних мањина и набавке књига на језицима националних мањина из области савременог стваралаштва, али не и када је реч о обезбеђењу заштите нематеријалног културног наслеђа од посебног значаја за националне мањине и развијању међукултуралног дијалога.

У циљу ефективније реализације стратешког циља у будућности, потребно је узети у обзир препоруке Саветодавног комитета да се повећају средства опредељена за Буџетски фонд за националне мањине и предузму неопходне мере како би се обезбедило додатно финансирање националних мањина у централној и јужној Србије. Такође се препоручује стварање могућности за подизање капацитета организација које располажу малим ресурсима, како би могле да се такмиче за средства из Буџетског фонда¹⁹ и периодична евалуација система за доделу средстава различитим националним саветима, у сарадњи са самим националним саветима, укључујући и оне који представљају бројчано мање националне мањине²⁰.

Ниво заштите и очувања нематеријалног културног наслеђа припадника мањина, није било могуће пратити, јер национална припадност не спада у конкурсне критеријуме из области библиотечко-информационе делатности, археолошког наслеђа, архивске грађе, музејског наслеђа, нематеријалног културног наслеђа, непокретног културног наслеђа и старе ретке

---

¹⁵ На то указује и Заштитник грађана у свом извештају из 2017. године

¹⁶ ACFC/OP/IV(2019)001, 32, Recommendations, 35

¹⁷ ACFC/OP/IV(2019)001, 62 и 63

¹⁸ ACFC/OP/IV(2019)001, Препоруке 65. и 66.

¹⁹ ACFC/OP/IV(2019)001; 51

²⁰ ACFC/OP/IV(2019)001; 46

библиотечке грађе, те се није могао извршити систематизован преглед конкурсне статистике на основу које би се утврдило у којој се мери нематеријално културно наслеђе мањина штити ²¹.

Да би се стратешки циљ ”развој међукултуралног дијалога” постигао, посебну пажњу је потребно посветити остварењу резултата ”унапређење културе међусобног поштовања и разумевања, сузбијања предрасуда и сегрегације у међуетничким срединама и у односу на младе”, јер од 2016. године није реализован нити су у Акционом плану предвиђене активности у вези са њим. Остваривање циља је у складу и са позивом Саветодавног комитета властима на државном и покрајинском нивоу, да наставе да промовишу и подржавају мултикултурне и интеркултурне пројекте и да обезбеде редовно финансирање и одрживост²²

Медији

Стратешки циљ је испуњен у погледу успостављеног модела информисања на језицима мањина који обухвата финансијски одрживо информисање медија у власништву националних савета, суфинансирање пројеката из области информисања, редовно расписивања пројеката, медија у приватном власништву који укључују и мањинске медије, као и медије јавних медијских сервиса. Да ли је тај модел ”квалитативно, квантитативно и географски доступан и финансијски одржив” није било могуће пратити будући да за то нису били постојали мерљиви индикатори, те се овај део циља може сматрати делимично испуњеним и у појединим сегментима неиспуњеним, због чега га је потребно квалитативно унапредити. На то указује и Саветодавни комитет у свом Четвртој Мишљењу, констатујући да је за сагледавања финансијски одрживог информисања, потребно вршити систематски надзор и анализу мањинских медија. Квалитет мањинског информисања је потребно пратити и уз сагледавање могућих последица приватизације, што је такође препорука Саветодавног комитета. Не постоји довољно података, на основу којих би се могло утврдити да ли је подигнут ниво финансирања медија на језицима мањина изван АП Војводине.

IV – Слобода вероисповести

Није могуће установити јасну везу између активности Поглавља IV и стратешког циља који је постављен на тешко мерљив начин. Како се активности поглавља могу сажети на примену препорука упоредно-правну анализе и проналазак прагматичног решења кроз дијалог цркви није реално очекивати значајну промену у односу на стање идентификовано у анализи стања при изради АП 2016. године. Овај став потврђује и Четврто мишљење Саветодавног комитета који понавља свој позив властима да обезбеде да право припадника националних мањина да успоставе верске организације буде ефективно гарантовано законом, као и у пракси, укључујући и обезбеђивање да се законским одредбама којима се регулишу верске заједнице не дозвољава дискриминација посебно у погледу приступа правном субјективитету или пореском статусу. Како би остваривање овог стратешког циља било мерљиво неопходно га је прецизирати са јасном везом са активностима усмереним ка његовом остварењу.

V – Употреба језика и писма

Стратешки циљ је испуњен у погледу поштовања права на употребу матерњег мањинског језика/говора и писма унапређењем правног оквира којим се регулише службена употреба језика и писма националних мањина кроз измене и допуне Закона о заштити слобода

---

²¹ ибид.

²² ACFC/OP/IV(2019)001; 52

и права националних мањина и Закона о службеној употреби језика и писама. Испуњеност стратешког циља у погледу флексибилне примене правила о увођењу мањинских језика/говора у службену употребу није могуће пратити, јер недостају мерљиви индикатори због чега га је потребно квалитативно унапредити. На овај став се надовезује Саветодавни комитет који констатује да још увек нису доступни свеобухватни подаци о броју говорника мањинских језика запослених у органима аутономне покрајине, јединица самоуправе као и локалних огранака државних институција попут пореске управе, који су од посебног значаја за процену релевантности и ефикасности предузетих нормативних мера. Саветодавни комитет подстиче власти да припреме студију и прикупљају податке како би се проценио ниво примене законских одредби о службеној употреби мањинских језика и обезбедило да у свим општинама у којима су испуњени законски услови мањински језици буду у службеној употреби. Коначно, у погледу обезбеђивања средства за финансирање из буџета не постоји довољно података, на основу којих би се могло утврдити ниво финансирања службене употребе језицима мањина ван АП Војводине. Захтеви Саветодавног комитета за ажурно прикупљање података од значаја за процену ефективности примене законских одредби о службеној употреби језика и писама националних мањина корелирају са подацима о примени Акционог плана у којем често недостају прецизни подаци са полазним, средњим и коначним вредностима који би указали на ефекат примене активности. Саветодавни комитет додатно указује на потребу подизања свести припадника националних мањина о праву на службену употребу језика и писма, што се надовезује за недостатак података који би помогли процену ефеката примене активности из Акционог плана усмерених ка подизању свести о праву на употребу службеног језика и писма.

VI – Образовање

Стратешки циљ ”унапређивања положаја и подстицања остварења права припадника мањинских заједница у сфери образовања” је остварен када је реч о унапређивању: српског као нематерњег језика (усвајање стандарда и припрема плана и програма), потписивању тројних споразума/меморандума по питању уџбеника на језицима националних мањина, унапређивању статуса матерњег језика/говора са елементима националне културе, успостављању јединственог информационог система Доситеј, формирању групе у Националном просветном савету која се бави образовањем на језицима мањина и оснивању центра *Enic-Naric*²³ и започетом процесу признавања диплома.

Степен напретка у области образовања мањина није могуће објективно измерити будући да почетне, прелазне и циљне вредности у Акционом плану нису успостављене и због чињенице да је 2017-2018. године, Министарство просвете започело реформу образовања, која је донела нову образовну парадигму засновану на исходима, укључујући и образовање на језицима националних мањина. У складу са тим, активности предвиђене Акционим планом 2016. године, генерално нису усклађене са реформом образовања.

VII – Демократска партиципација

Како нису развијени нови ефикасни механизми демократске партиципације националних мањина стратешки циљ Поглавља VII није испуњен. На то указује и Саветодавни комитет у свом Четвртом мишљењу, позивајући власти да преиспитају одредбе које се односе на изборе чланова парламента и да се консултују у том смислу са

---

²³ ENIC/NARIC центар је организациона јединица Агенције за квалификације која спроводи поступак признавања стране школске исправе. Поступак признавања стране школске исправе се спроводи у складу са одредбама Закона о националном оквиру квалификација Републике Србије („Сл гласник РС“, бр.27/18), ако међународним уговором није предвиђено другачије.

представницима свих националних мањина, укључујући и бројчано мање. Саветодавни комитет констатује да модел природног прага омогућава заступљеност само неколико већих хомогених мањина док се мање мањине и оне које су просторно расуте и политични хетерогене не могу да остваре успех у изборним процесима. Овакав став је суштински непромењен у односу на треће мишљење и указује неефективност примене Акционог плана у Поглављу VII.

VIII – Одговарајућа заступљеност припадника националних мањина у јавним секторима и јавним предузећима

Стратешки циљ је испуњен у делу који се односи на предузимање мера за прикупљање свеобухватних информација о заступљености националних мањина у јавном сектору и јавним предузећима на свим нивоима кроз измене правног оквира којим се креира правни режим који омогућава прикупљање датих података. Унапређен је правни оквир којим се регулише и ствара основа за прописивање афирмативних мера за националне мањине, кроз увођење одредаба у посебним законима којима се уређује радно-правни статус запослених у јавном сектору, што омогућава давање предности националним мањинама при запошљавању/отпуштању при истим условима, а до постизања одговарајуће структуре запослених у јавном сектору на свим нивоима територијалне организације. Поред тога изменама Закона о Централном регистру обавезног социјалног осигурања Регистар запослених, изабраних, именованих, постављених и ангажованих лица код корисника јавних средстава инкорпорисан је у систем CROSO, чиме су створене могућности да се стекне увид у заступљеност националних мањина у јавној управи.

Стратешки циљ није испуњен у делу који се односи на спровођене одлучне мере у циљу постизања одговарајуће заступљености националних мањина у јавном сектору и јавним предузећима. Саветодавни комитет подстиче²⁴ власти да успоставе и операционализују одржив оквир за прикупљање података у оквиру јавне управе и да на основу тих података успоставе, спроводе, прате и периодично преиспитују конкретне и ефикасне мере за постизање дугорочног и мерљивог напретка у заступљености националних мањина у јавној управи, посебно маргинализованих и мањина у удаљеним подручјима. Овакав став Саветодавног комитета се надовезује на податак да оствареност индикатора за ово поглавље, постепено повећање заступљености националних мањина у јавној управи на свим нивоима, није било могуће утврдити, јер почетни, прелазни и коначни подаци нису доступни. Такође, активност израда четворогодишњег плана запошљавања припадника националних мањина, на основу прикупљених свеобухватних информација о заступљености националних мањина, у складу са усвојеним афирмативним мерама, до постизања одговарајуће структуре запослених у јавном сектору која се уклапа у препоруку Саветодавног комитета о предузимању ефикасних мера није реализована. Саветодавни комитет напомиње да, где је то потребно, треба пружити циљану подршку ради олакшавања учења српског језика за кандидате или службенике из редова националних мањина, при чему се захтев за познавањем српског језика не сме постављати преко

---

²⁴ Advisory Committee on the Framework Convention for the Protection of National Minorities, ACFC/OP/IV(2019)001, Article 4

нивоа потребног за конкретни посао имајући у виду да захтеви који неоправдано ограничавају приступ запослењу нису у складу са стандардима уграђеним у Оквирну конвенцију.

IX – Национални савети националних мањина

У складу са постављеним Стратешким циљем, усклађен је законодавни оквир који омогућава неометано функционисање националних савета и савета за међунационалне односе. Зарад даљег спровођења законске регулативе у пракси, у Поглављу IX је потребно дефинисати нове резултате, активности и индикаторе, руководећи се препорукама Саветодавног комитета: ”Пратити и периодично преиспитивати спровођење Закона о Националним саветима националних мањина у консултацији са самим саветима, и наручити израду независне квалитативне студије о функционисању савета, укључујући процену њихове инклузивности, независности и репрезентативности, као и њиховог капацитета за иницирање интеркултуралног дијалога и јачање међунационалних односа; осмислити и спровести нове начине за представљање и ефективно укључивања припадника националних мањина у процес доношења одлука на локалном нивоу, у свим подручјима у којима националне мањине традиционално живе или где живе у великом броју, укључујући и веће градове, и даље ојачати ресурсе додељене буџетском фонду за националне мањине у складу са економским могућностима.”

X - Економски положај припадника мањинских заједница

Стратешки циљ је испуњен у погледу унапређивања економског положаја припадника мањинских заједница, међутим конкретан домет реализованих мера економског оснаживања није могуће проверити имајући у виду опште и непрецизне индикаторе, као и немогућност повезивања инвестиционих мера директно са економским положајем националних мањина и недостатком десегрегираних података. Потребу за даљим радом на овом стратешком циљу потврђује и Саветодавни комитет у Четвртом мишљењу о Србији позивајући власти да дају приоритет економској ревитализацији области у којима припадници националних мањина живе, укључујући побољшање инфраструктуре и подстицаје за бројније могућности за запошљавање и да појачају своје напоре како би осигурале делотворно учешће Рома у економском и друштвеном животу, осмишљавањем мера политике заснованим на рашчлањеним подацима, успостављањем јасних показатеља, њиховим праћењем у блиској сарадњи са представницима Рома, у циљу да се прилагоде и ојачају на периодичној основи.

XI – Међународна сарадња

Стратешки циљ је остварен по питању наставка ”међународне сарадње између Републике Србије и матичних земаља држава националних мањина у погледу положаја националних мањина у Србији”, али се на основу извештајних података не може закључити да ли је она ”унапређена”. Поједине активности нису биле у потпуности адекватне за постизање циља и потребно их је преформулисати. Индикатори нису мерљиви и потребно је дефинисати полазне, базне и циљане вредности како би се могли измерити.

Саветодавни комитет је посебно нагласио значај мањинских питања у билатералним односима са суседним државама које су чланице ЕУ (Хрватска, Мађарска, Румунија), будући да су неке од њих, своју подршку Србији за статус кандидата или отварање одређених поглавља, условиле побољшањем положаја одређених мањинских група у Србији. Поред тога, Саветодавни комитет указује на неједнаку динамику састанака мешовитих комисија и чињеницу да је билатерална сарадња са суседним земљама последњих година успорена, углавном због политичког усмерења на процес приступања ЕУ. С обзиром на значај који Србија има за

политичку стабилизацију и економски развој читавог региона, Саветодавни комитет је истакао да би билатерална сарадња имала позитиван утицај на положај националних мањина, посебно у погледу економског развоја подручја у централној и јужној Србији у којима припадници мањина живе и да због тога позива власти да унапреде билатералну сарадњу по питању заштите националних мањина са суседним земљама које су у ЕУ и ван ЕУ.

2.2.2.3. Активности

Активности су генерално водиле ка остварењу резултата, али између резултата и активности често није постојала довољно конкретна веза, те је остало нејасно која је активност релевантна за који резултат. Поједине активности нису биле адекватно постављене због обимног и прешироког текста, који је у неки случајевима садржао и до седам под-активности, од којих је свака могла бити посебна активност (активност 3.1 и 3.4 или 1.9.). За сваку активност постављени су индикатори, који су у најчешћем случају били немерљиви и непрецизни, у неким случајевима недовољно диверзификовани у односу на индикаторе утицаја. У појединим случајевима, текстови активности су се готово поклапали, те је било тешко разлучити шта се тачно којом активношћу жели постићи (на пример, 3.1 и 3.4), док је у неким случајевима више активности суштински у реализацији имало исту садржину (8.13.-8.17). Највиши ниво систематичности и међусобне логичке повезаности може се приметити код нормативних активности (на пример, поглавље IX - Национални савети националних мањина, поглавље I – Лични статусни положај, VIII – Одговарајућа заступљеност припадника националних мањина у јавним секторима и јавним предузећима), док у другим активностима генерално може се уочити недостатак логичке следствености и недовољне операционализације на нивоу резултата. Акциони план на нивоу активности генерално одликује нејасан критеријум дефинисања нивоа жељене интервенције што се манифестује кроз диспропорције у планираним активностима, које варирају од организовања округлог стола (8.11.) до разматрања измена Устава. (2.8.) Услед недовољне процене доступних капацитета за спровођење активности, кашњење једне активности, не ретко, узроковало је и кашњење других.

Укупан број активности у Акционом плану је 115, од чега је у потпуности реализовано 59 (51%), 43 (37%) су реализоване делимично или индикатори нису у целости испуњени, 13 (11%) активности нису реализоване.

2.2.2.4. Оствареност активности по поглављима

I - Лични статусни положај

Према ”семафору за мерење остварености” све планиране активности (9) су спроведене. Седам активности су имале прецизан рок, док се две спроводе континуирано. Две активности 1.6. и 1.7. су реализоване у предвиђеном року, пет активности 1.1., 1.2. 1.3. 1.4. и 1.5. су реализоване са кашњењем и две континуиране активности 1.8. и 1.9. се успешно реализују.

Активности које се реализују, али не прате предвиђену динамику

Три нормативне активности (1.1., 1.2. 1.3.) су касниле у реализацији. Измене и допуне Закона о заштити права и слобода националних мањина (1.1.) и измене и допуне Закона о матичним књигама (1.2.) су усвојене са две године закашњења, а повезани подзаконски акт (1.3.) са закашњењем од годину дана. Активности на унапређењу Посебног бирачког списка и пратеће обуке (1.4. и 1.5.)

су реализоване са закашњењем од две и по године. Додатно, један од индикатора за активност 1.5. (*процент запослених у јединицама локалне самоуправе по свакој од одржаних обука*) није могуће утврдити јер подаци о броју запослених који су похађали обуке у односу на укупан број запослених у ЈСЛ нису доступни кроз извештаје о реализацији.

Реализоване активности

1.6. *Обезбеђење потпуне реализације активности у вези са спровођењем Споразума о разумевању закљученог између Министарства државне управе и локалне самоуправе, Заштитника грађана и Високог комесаријата Уједињених нација за избеглице – Представништво у Србији, посебно у делу који се односи на пуну примену прописа који уређују упис чињеница и података у матичне књиге и пружање помоћи лицима у различитим поступцима у области личног статуса грађана.* – Ова активност је имала постављен коначан рок за реализацију IV квартал 2016. године и према извештајима о реализацији АП успешно је реализована. Иако је активност окончана, квартални извештаји садрже додатне податке о реализацији повезаних активности, и коначно током 2019. године садрже и податке о реализацији новог Споразума о разумевању који је наследио споразум који је предмет активности.

Препорука: Како се ради о активности која је по природи континуирана и везана за оквир рокова споразума, при ревизији је потребно активност везати за нови Споразум и поставити рокове који нису фиксирани за крајњи датум.

1.7. *Развој и имплементација електронских процедура за размену података и докумената између матичара и других органа и установа који учествују у поступку уписа чињенице рођења у матичну књигу рођених...* - Министарство државне управе и локалне самоуправе је успоставило електронске процедуре у вођењу матичне књиге рођених и већина општинских, односно градских управа су прешле на рад електронског уписа чињеница и података у матичну књигу рођених у оквиру Централног система за електронско вођење матичних књига. Поред релевантних података у оквиру извештавања, о овој активности постоји и низ података који нису у вези са овом активношћу и индикаторима за њену реализацију што отежава праћење реализације.

1.8. *Праћење стања у остваривању права на упис чињенице рођења у матичну књигу рођених* – Активност се успешно континуирано реализује и у извештајима постоје подаци о реализацији већине индикатора (број извршених надзора, број наложених/реализованих мера). Извештаји садрже и податак о броју извршених уписа чињенице рођења у матичну књигу рођених у поступку накнадног уписа, међутим не садрже податак о односу броја ових уписа у односу на укупан број уписа у матичну књигу рођених на годишњем нивоу (индикатор 4).

1.9. *Наставити информисање Рома, Египћана и Ашкалија о њиховим правима везаним за регулисање личног статуса и наставити пружање бесплатне правне помоћи* - Ова активност представља суштински две активности спојене у једну. Први део активности са континуираним роком се односи на информисање Рома, Египћана и Ашкалија о њиховим правима везаним за регулисање личног статуса и наставити пружање бесплатне правне помоћи, што се према „семафор методи“ успешно реализује. Други део активности са роком континуирано почев од I квартала 2017. године ”ојачати приступ бесплатној правној помоћи у складу са Законом о бесплатној правној помоћи” се успешно реализује али са закашњењем од две године и осам месеци имајући у виду да је Закон о бесплатној правној помоћи почео са применом у октобру 2019. године.

Препорука: Како се ради о и даље релевантној активности чију реализацију треба наставити у циљу ефикасније примене и једноставнијег извештавања, потребно ју је поделити у две одвојене активности са мерљивим индикаторима. Поред тога, треба јасно идентификовати механизме прикупљања и систематизације података са локала и од стране цивилног друштва како би се избегло дуплирање, понављање података и нерелевантно извештавање.

II – Забрана дискриминације

Према резултатима ”методе семафор” од осам предвиђених активности, седам су ”у потпуности реализоване”. Једина нереализована активност тиче се ”разматрања Устава у делу који се односи на примену афирмативних мера у циљу елиминисања могућих нејасноћа и усаглашавања одредаба”, те објективно не може бити спроведена пре његовог доношења.

Анализом је установљено да се три активности реализују у континуитету: 2.4, 2.5. и 2.7. У преосталих 4 активности нису испуњени сви постављени индикатори нити је наведен разлог за то.

Реализоване активности

2.4. *Покретање поступка заштите од говора мржње.* Активност се реализује.

Препоруке: Дефинисати вредности у односу на које се индикатор може мерити.

2.5. *Спровођење обука усмерених ка јачању свести свих релевантних актера кривичноправног система о значају процесуирања злочина из мржње.* Активност је реализована.

Препоруке: Дефинисати полазне, прелазне и циљане вредности у односу на које ће се мерити број обука и број полазника обука.

2.7. *Спровођење ефикасне истраге, адекватно квалификовање и ефикасно кривично гоњење починилаца дела са обележјима националне мржње и нетрпељивости и расне, верске и друге дискриминације...* Активност се реализује у континуитету.

Активности које се реализују, али у којима нису испуњене сви предвиђени индикатори

2.1 *Брзо и детаљно одговарање на налазе и препоруке Заштитника грађана, Покрајинског омбудсмана и Повереника за заштиту равноправности...* Извештајни подаци се од 2016. године односе на податке о различитим активностима Повереника за заштиту равноправности, док је Заштитник грађана у неколико извештаја упутио читаоце да пронађу тражене информације на његовом вебсајту, а Покрајински Омбудсман 2016. године известио о свом истраживању и од тада извештава да је ”стање непромењено”. У складу са тим, испуњен је само индикатор 3 који се односи на ”континуиран приступ припадника националних мањина налазима и препорукама” независних тела. На основу података из извештаја не може се извући закључак колико су препорука Заштитника грађана органи власти у потпуности применили (индикатор 1), не постоје подаци о ”извештају о мерама које су предузете како би се осигурала ефикасна обрада достављених притужби” (индикатор 2), као ни информације о ”броју покренутих поступака пред другим органима” (индикатор 4).

Препоруке: Дефинисати прецизније индикаторе и довести их везу са надлежностима сваког од носиоца; преформулисати индикаторе и успоставити полазне, прелазне и циљане вредности како би били мерљиви (више о препорукама у Анализи о Акционом плану из 2018. године); укључити

представнике независних тела у процес дефинисања активности и индикатора за наредни Акциони план.

2.2 *Подизање свести међу широм јавности, припадницима националних мањина и функционерима и запосленима у органима јавне власти на свим нивоима о постојању националних мањина у земљи, њиховим правима као и правима на афирмативне мере где су оне неопходне.* Активност је реализована. Није испуњен индикатор 3 који се односи на "анкетирање грађана о задовољству квалитетом програма на јавним сервисима посвећеним подизању свести о правима националних мањина", док су остали индикатори испуњени, али нису мерљиви будући да не постоје полазне, прелазне и циљане вредности у односу на које би се мерио број минута на јавним сервисима посвећеним подизању свести о правима националних мањина (индикатор 1), број обука за функционере и запослене у органима јавне власти (индикатор 3) и број и врста промотивног материјала за промоцију права националних мањина (индикатор 4).

Препоруке: Преформулисати индикаторе и успоставити полазне, прелазне и циљане вредности како би били мерљиви; прецизирати која је улога сваког од носиоца активности.

2.3. *Сузбијање говора мржње у медијима и на социјалним мрежама.* Активност се не може сматрати реализованом будући да ниједан индикатор није испуњен: у извештајима не постоје информације о "броју предузетих мера за спречавање ширења говора мржње путем медија и социјалних мрежа и смањеном броју ширења говора мржње" (индикатор 1), не постоје информације које би документовале да је повећан "број прилога у медијима којима се осуђује говор мржње" (индикатор 2), као ни информације о "независним анализама и студијама којима се потврђује да је смањен број случајева ширења говора мржње у медијима и социјалним мрежама" (индикатор 3).

Препоруке: Преформулисати индикаторе у складу са препорукама из претходне Анализе о Акционом плану из 2018. године и дефинисати вредности тако да буду мерљиве.

2.6. *Јачање свести грађана о узроцима и последицама злочина из мржње и нултој толеранцији према таквим делима.* Иако извештаји од 2016. године садрже низ информација у вези са злочиним из мржње, на основу података се не може закључити да ли су индикатори испуњени: не постоје информације о "броју минута на јавним медијским сервисима усмерених ка јачању свести о узроцима и последицама злочина из мржње на годишњем нивоу" (индикатор 1) нити се документује да је "смањен број аката насиља и говора мржње над припадницима националних мањина" (индикатор 2). Индикатор 3 је испуњен.

Препоруке: Преформулисати и успоставити мерљиве индикаторе, са јасно дефинисаним полазним, базним и циљаним вредностима.

2.8. *Размотрити измену Устава у делу који се односи на примену афирмативних мера у циљу елиминисања могућих нејасноћа и усаглашавања одредаба.* Активност и индикатор нису реализовани будући да зависе од измене Устава.

Препоруке: Преформулисати активност и размотрити промену носиоца будући да је Акциона група за реформу политичког система Народне скупштине престала са радом.

III – Област културе и медија

Култура

Иако су према ”критеријумима семафора”, две предвиђене активности оцењене као ”у потпуности реализоване”, подаци из извештаја сведоче да су спроведени ”конкурси за финансирање и су-финансирање пројеката из области савременог стваралаштва, област културних делатности националних мањина” и ”подстицање набавке књига на језицима националних мањина из области савременог стваралаштва”, док се подаци о ”конкурсима из области заштите културног наслеђа мањина”, не наводе.

3.10 - Конкурс за финансирање и суфинансирање пројеката у области савременог стваралаштва, област културних делатности националних мањина... Реализацију активности је тешко пратити због широко постављеног текста који обухвата седам под-активности, од којих свака за себе може бити засебна активности и уз коју је потребно поставити посебан индикатор и носиоца. Нејасно је и у односу на шта се мери ”број конкурса и пројеката за националне мањине”, с обзиром да за ову активност, полазне, прелазне и циљане вредности, нису постављене. Активност се остварује по питању ”конкурса за финансирање и су-финансирање пројеката у области савременог стваралаштва, област културних делатности националних мањина”, коју спроводе Министарство културе, Покрајински секретаријат за културу, јавно информисање и односе са верским заједницама и јединице локалне самоуправе. Она се реализује у континуитету, уз прибављање мишљења националних савета, који се у складу са законом, позивају да учествују у процесу одлучивања о појединим питањима у вези са својом културом. Активност није реализована када је реч о ”конкурсима за финансирање и суфинансирање пројеката из области заштите културног наслеђа” из поменутих области, јер Министарство не располаже таквим подацима, будући да ”национална припадност” није део конкурсних критеријума²⁵. Исте констатације односе се и на индикаторе о ”броју конкурса” (индикатор 1), ”броју пројеката” (индикатор 2) и ”висини средстава опредељеним за националне мањине”²⁶ (индикатор 3).

Препоруке: Преформулисати текст активности. Успоставити полазне, прелазне и циљане вредности за индикаторе којима се желе мерити конкурси и прецизирати носиоце за сваку активност. Размотри начин на који ће се пратити конкурси из области заштите културног наслеђа мањина и одредити носиоце. Пронаћи решење за праћење реализације активности на основу извештаја јединица локалних самоуправа, будући их не шаљу све локалне самоуправе.

3.11 - Подстицање набавке књига на језицима националних мањина из области савременог стваралаштва Активност се реализује

Активност се реализује у континуитету, а министарство и национални савети располажу прецизним информацијама о броју пријављених и откупљених наслова на језицима националних мањина, на годишњим конкурсима за откуп публикација за библиотеке на читавој територији Србије, на основу: 1. формулара за пријаву на конкурс за откуп публикација (образац 2), којим се од издавача траже информације о публикацијама са којима конкурише путем рубрике ”језик/национална мањина” и 2. формулара за пријаву на конкурс за суфинансирање издавања капиталних и вредних дела из домаће и преводне књижевности, који садржи питање у вези са језиком са ког се преводи дело понуђено на конкурс. Као што је то истакнуто у претходном Извешају о Акционом плану, издавачка делатност, као део креативних индустрија, подразумева ”постојећу понуду публикација српских издавача који објављују књиге, укључујући и књиге на језицима националних мањина, као и заинтересованост читалачке публике, односно библиотечких корисника, без обзира на националну припадност”, а књижевни фондови се

---

²⁵ ибид. стр. 25

²⁶ ибид.

допуњују у складу са потребама ”за публикацијама из иностранства, из земаља матица, путем пројектног финансирања за потребе припадника националних мањина у одређеној средини”. Такође, ”циљ конкурса за откуп публикација није куповина и увоз књига из иностранства, већ обogaћивање фондова библиотека кроз помоћ издавачима са територије Републике Србије”, а ”путем постојећег конкурса за културне делатности националних мањина суфинансирају се и издавање публикација на језицима националних мањина, као и њихови преводи”²⁷.

Препоруке: Преформулисати индикатор и успоставити полазне вредности у односу на које би се мерио ”број откупљених публикација на језицима националних мањина”.

У фебруару 2020. године, Влада Републике Србије усвојила је Стратегију развоја културе Републике Србије од 2020. до 2029. године са Акционим планом, која још увек није усвојена од стране Народне Скупштине. Стратегија се, између осталих, базира на начелима: одређености за заштиту и неговање националне културе; заштите културних права националних мањина; унапређења узајамног разумевања и равноправног укључивања осетљивих група у културни живот. Исте године, усвојен је и Закон изменама и допунама Закона о култури²⁸.

Медији

Већина активности је реализована, са напоменом да је мање од половине активности спроведено по плану и у складу са предвиђеном динамиком. Од 11 планираних активности, према ”семафору за мерење остварености”, четири активности, са статусом ”континуирано” су реализоване и спроводе се у складу са планираном динамиком (3.4, 3.5, 3.6 и 3.7). Пет активности се реализују, али не прате предвиђену динамику (3.1, 3.3, 3.8, 3.12 и 3.13). Од 4 активности које су имале предвиђени рок за реализацију, ниједна није реализована у року. Две активности нису реализоване (3.2 и 3.9).

Реализоване активности

3.4 - Обезбедити довољно и стабилно финансирање којим се гарантује одрживост медија на језицима националних мањина кроз ... Спровођење активности је тешко пратити, због сличности са активношћу 3.1 и због обимно постављеног текста који се састоји из низ под-активности, које су саме за себе активност, које не прате постављени индикатори. Активност је испуњена када је реч о континуираној буџетској подршци медија у власништву националних савета (став 4, индикатор 1), ко-финансирању медија на језицима националних мањина (став 6, индикатор 6), унапређеној подзаконској регулативи у вези са пројектним финансирањем (додела средстава из Буџетског фонда од 2018. године, став 1, индикатор 3) и континуитету у расписивање конкурса за суфинансирање медијских садржаја на језицима националних мањина уз пуно уважавање мишљења националних савета о начину расподеле средстава (став 5, индикатор 4 и 5). Програмско финансирање медијских садржаја чији су оснивачи националне мањине (став 2) је делимично остварено и потребно га је прецизирати, будући да средства Буџетског фонда за националне мањине не обезбеђују континуирану подршку медијском садржају²⁹. Обезбеђивање учешћа савета националних мањина у раду савета регулаторног тела (РЕМ), засновано на постављеним критеријумима (став 7, индикатор 7) није од почетка реализовано.

Препоруке: 1. Преформулисати текст активности и под-активности; 2. Преформулисати индикатор 4 будући да није успостављен критеријум по којем би се мерила релевантност броја

---

²⁷ ибид.

²⁸ "Сл. гласник РС", бр. 6/2020

²⁹ Анализа извештаја о примени Акционог плана за остваривање права националних мањина, проф.др Владимир Ђурић и др Александра Вујић, подржана у оквиру програма Савета Европе: Horizontal Facility for Western Balkans and Turkey, 2018.

пристиглих мишљења националних савета и извршило адекватно суфинансирање. Исто се односи и на јединице локалне самоуправе, које имају обавезу прибављања мишљења националних савета³⁰.

3.5 - Подизање свести јавности о правима националних мањина и уважавање културних и језичких различитости кроз подршку производњи медијских садржаја ради остваривања једнаких права и даљег јачања разумевања културе националних мањина као интегралног дела друштва у целини. Континуитет у спровођењу активности, видљив је по питању суфинансирања пројеката из области јавног информисања, којима се подиже свест већинског становништва о правима националних мањина и уважавање културних и језичких различитости, од стране Министарства културе и информисања, Покрајинског секретаријата за образовање, прописе, управу и националне мањине. Међутим, као што је то констатовано и у претходној Анализи о Акционом плану³¹, испуњеност индикатора се не може мерити, јер нису постављене почетне, прелазне и циљане вредности на основу којих би се могло проценити да ли је подигнута свест јавности о правима националних мањина кроз медијске садржаје (индикатор 1) и да ли је повећан број минута у централним информативним емисијама на медијском сервису усмерених на права националних мањина (индикатор 2).

Такође је нејасно на основу чега би требало да се посвећује ”посебна пажња предлозима и мишљењима националних савета у процесу расподеле средстава за медијске садржаје на горепоменутому тему у овој активности”, с обзиром да национални савети нису предвиђени да буду носиоци ове активности (индикатор 3).

Препоруке: 1. Успоставити почетне, прелазне и циљане вредности којима би се могло мерити да ли се повећава свест јавности о правима националних мањина путем медијских садржаја; 2. Прецизирати на основу чега се мери повећање медијских прилога, с обзиром да то могу бити новински чланци, интернет садржај, радио и ТВ емисије или делови тих медијских садржаја³² (индикатор 1); 3. Размотрити да ли је изводљиво мерити број минута у централним информативним емисијама медијских сервиса ”фокусираним на подизање свести о правима националних мањина” (индикатор 2) и да ли се расподела средстава за медијске садржаје може мерити на основу предлога и мишљења националних савета, узимајући у обзир чињеницу да мишљења не достављају сви савети, да се она не морају подударати и да та тела не дају мишљења на садржаје који су намењени мањинама, а реализују се на српском језику. Исто се односи и на питање како пратити реализацију активности по градовима и општинама, узимајући у обзир чињеницу да неке локалне самоуправе не достављају извештаје³³.

3.6 - Пружање подршке организацијама националних мањина за припрему пројектне документације за учешће на конкурсима за суфинансирање медијских садржаја на језицима националних мањина. На основу извештаја се може закључити да постоји континуитет у финансирању организација чији пројекти у фокусу имају националне мањине, али је тешко закључити да ли су индикатори испуњени, с обзиром да нису постављене почетне, прелазне и циљане вредности на основу којих би се могло мерити да ли су повећани капацитети организација цивилног друштва за припрему пројектне документације (индикатор 1) и колико је пројектних предлога у вези са националним мањинама одобрено (индикатор 2).

Препоруке: Успоставити почетне, базне и циљане вредности којима би се могло измерити да ли су повећани капацитети националних мањина за подношење пројеката, (број обука и број

---

³⁰ ибид.

³¹ ибид.

³² ибид.

³³ ибид.

полазника на обукама) и колико је пројектних предлога националних мањина одобрено (број одобрених пројеката).

3.7 - Повећање количине садржаја на језицима националних мањина на јавном радио телевизијском сервису (РТС), у складу са чланом 7. Закона о јавним медијским сервисима и чланом 17. Закона о заштити права и слобода националних мањина... Извештајни подаци показују да се у Радио телевизије Војводине (РТВ) у континуитету емитују садржаји на језицима националних мањина, а што се тиче Јавног медијског сервиса Србије (РТС), из извештаја се не може утврдити да ли РТС и у којој мери испуњава циљ ове активности. На основу извештаја се, такође, не може закључити да ли су испуњени постављени индикатори и да ли је активност реализована, јер као што је то констатовано и у претходној анализи³⁴, у Акционом плану нису постављене почетне, прелазне и циљане вредности на основу којих би се могло мерити и упоређивати подаци о броју формираних редакција за програме на језицима националних мањина (индикатор 1), броју информативних прилога на језицима мањина (индикатор 2) и броју минута на РТС-у на мањинским језицима (индикатор 3). У извештају за други квартал 2020. године је наведено да "регулатор" израђује годишње извештаје о раду јавних медијских сервиса у којима се наводи и време емитованог програмског садржаја на језицима националних мањина, али сем линка до поменутог документа, не постоји повезница са индикаторима који су постављени у Акционом плану.

Препоруке: 1. Преформулисати текст активности, будући да сваки од 5 ставова представља активност за себе, уз коју би требало поставити посебан индикатор и носиоца. 2. Успоставити почетне, базне и циљане вредности којима на основу којих би се могла пратити динамика формирања редакција, број информативних прилога и минута на РТС-у на језицима националних мањина. 3. Инкорпорирати податке о програмским садржајима на језицима националних мањина из регулатора у контекст постављених индикатора у Акционом плану.

Активности које се реализују, али у којима нису испуњене сви предвиђени индикатори.

3.1 - Обезбеђивање примене чл. 6. и 9. Оквирне конвенције за заштиту националних мањина и члана 11. Европске повеље о регионалним или мањинским језицима кроз идентификовање адекватног модела међу различитим модалитетима ... Реализацију активности је тешко пратити, јер текст активности садржи седам под-активности, од којих свака за себе може бити активност и уз које је потребно поставити посебне индикаторе и прецизирати ко су им носиоци. Уместо тога, за свих седам под-активности је постављен један индикатор, који се односи на "адекватан модел који осигурава финансијску одрживост медија на језицима националних мањина...". Такође, Активност 3.1. и њене под-активности се готово поклапају са под-активностима из Активности 3.4, што додатно отежава доношење закључка да ли је и у којој мери активност реализовано. На основу података "семафор методе", може се констатовати да је активност "делимично реализована" 2016. и у прва два квартала 2017. године, а да је након тога до половине 2020. године "реализована готово у потпуности". Остаје нејасно на које се под-активности ови закључци односе.

Као што је то констатовано и у претходном Извештају о Акционом плану: „Адекватан модел који осигурава финансијску одрживост медија на језицима националних мањина и очување постојећег нивоа остварености права на информисање на језицима националних мањина кроз инклузиван процес који укључује и консултације са националним мањинама“ (индикатор 1) није у довољној мери развијен³⁵. Пројектно суфинансирање медијских садржаја на језицима мањина

---

³⁴ ибид.

³⁵ ибид.

се спроводи у континуитету (став 1), али се на основу података не може сагледати колика је улога националних савета у томе, односно, да ли се мишљења националних савета редовно прибављају и уважавају приликом расподеле средстава. Програмско финансирање медија чији су оснивачи/издавачи национални савети (став 2) је потребно прецизније дефинисати, будући да средства Буџетског фонда за националне мањине не обезбеђују континуирану подршку медијском садржају (види активност 3.4). Медији у власништву националних савета изузети су из процеса приватизације (став 3), али недостају информације о томе да ли су анализирани утицаји ефеката приватизације и дигитализације на медије на језицима мањина, у консултацијама са националним мањинама. Ово је нарочито важно ако се узму у обзир извештајни подаци о негативним последицама које приватизације може имати на промену мањинских садржаја и недостатак средстава за њихово емитовање и објављивање (став 6). Подаци на основу којих би се мерило повећању количине садржаја на језицима мањина на јавним радио телевизијским сервисима (РТС и РТВ) (став 4) нису систематизовани, достављају се спорадично и није наведено у односу на шта се мере, јер полазне вредности нису постављене.

Препоруке: 1. Преформулисати активност и поставити нове индикаторе за сваку од под-активности, како би се унапредили постојећи сегменти информисања на језицима националних мањина и развио адекватан модела који може да осигура финансијску одрживост мањинских медија; 2. Прецизније формулисати улогу националних савета приликом давања мишљења на конкурсима за суфинансирање пројеката. 3. Урадили анализу ефеката приватизације на медије на језицима мањина. 4. Поставити почетне, прелазне и циљане вредности на основу којих би се могло мерити повећање количине садржаја на језицима мањина на јавним РТ сервисима; 5. Успоставити систем за разврставање информација у извештајима, будући да су оптерећени садржајима који нису повезани са конкретним Поглављима³⁶.

3.3 – Обезбеђивање одрживости медија укључујући и продукцију медијских садржаја, чији су оснивачи посредно националних савета националних мањина кроз различите облике финансирања у складу са законом који регулише облике делатности националних савета националних мањина. Рок за реализацију активности био је друга половина 2017. године, али је активност до друге половине 2018. године имала статус ”делимично реализоване”, а од тада до половине 2020. године, ”готово у потпуности реализоване” (са напоменом да се последњи подаци у достављеном извештају односе се на II квартал, 2019. године). С обзиром на значај обезбеђивања одрживости медија и продукције медијских садржаја чији су оснивачи национални савети, активност би требало да носи статус ”континуиране”, при чему је потребно размотрити да ли је, поред финансирања редовне делатности националних савета и субвенција које додељује покрајински ниво власти, Буџетски фонд за мањине одрживо решење за информисање на мањинским језицима, јер се према закону средства Фонда преусмеравају и за финансирање пројеката из других области (приоритет у 2017. и 2018. години било је информисање, у 2019. унапређење културних делатности, а 2020. образовање).

3.8 – Обезбеђивање видљивости програма јавних телевизијских сервиса на целој територији РС у оквиру система кабловских оператера. Према оцени ”метода семафора” активност је почела да се реализује са закашњењем у трећем кварталу 2017. године и од тада је реализована и спроводи се у континуитету.

---

³⁶ На пример, достављене су и информације о образовању, додели пакетића за Нову годину и отварању ликовне колоније сликара.

3.12 – *Стручно усавршавање новинара и других медијских професионалаца у циљу унапређења медијског извештавања о мањинским питањима и подстицања уравнотеженог и објективног извештавања.* На основу извештаја је видљиво да се активност спроводила у континуитету од 2017. године до краја 2019. Подаци за 2020. годину не постоје те остаје нејасно на основу чега је активност ”методом семафора” оцењена као ”у потпуности реализована”.

Препоруке: Дефинисати почетне, базне и прелазне вредности за број и структуру обука и број учесника, како би индикатори били мерљиви.

3.13 - *Спровођење анализе трошкова потенцијалног увођења превода програма на језицима националних мањина на српски језик у циљу унапређења приступа свих грађана медијским садржајима на језицима националних мањина, укључујући: -посебне области/теме, одрживост и добробит друштвене интеграције и развој мулти-културалног друштва у целини.* Иако је активност од 2017. године требало да буде континуирана, информације о спровођењу анализе трошкова увођења превода програма, са мањинских на српски језик, су непотпуне или их нема, те је нејасно на основу чега је ”методом семафора”, активност у другој половини 2018, 2019. и 2020. оцењена као готово у потпуности реализована. Не постоје подаци који показују је ”Израђена анализа трошкова” (индикатор 1) нити да су ”идентификоване посебне области/теме” (индикатор 2).

Препоруке: Прецизирати како би требало да изгледа ”Израђена анализа трошкова” како би индикатор био мерљив, односно како ће се мерити да ли су идентификоване посебне области/теме (индикатор 2)

Нереализоване активности

Активност 3.2 – ”Обезбеђивање одрживости медија укључујући и продукцију медијских садржаја, чији су оснивачи посредно националних савета националних мањина у прелазном периоду до почетка примене новог Закона о националним саветима националних мањина” је требало да се реализује од 2016. године до доношења Закона о изменама и допунама Закона о националним саветима националних мањина, али није реализована. У извештајима није дато образложено који је разлог за то.

Препорука: Активност је потребно преформулисати.

Активност 3.9 – ”Остваривање учешћа националних мањина приликом избора чланова Савета РЕМ-а и избора одговорног уредника програма на језику националних мањина” има статус континуиране активности, али је била реализована тек крајем 2019. године, када је Народна скупштина, под покровитељством Европског парламента изабрала три нова члана РЕМ-а, од којих је једног предложила Координација националних савета националних мањина. С обзиром на то, остаје нејасно због чега је активност 2016. и 2017. године (I квартал) била оцењена као ”у потпуности реализована”, а 2017 (III и IV квартал) и 2018. године (I квартал) као ”делимично реализована”. Из извештаја за 2020. годину (I квартал) није јасно да ли члан којег је предложила Координација и даље члан РЕМ-а, будући да се помиње само да је ”затражено и прибављено мишљење одговарајућих националних савета националних мањина”.

Препорука: Доставити прецизне податке о учешћу националних мањина у РЕМ-у.

Од тренутка доношења Акционог плана (март, 2016. године), у децембру 2018. године, усвојена је ”Стратегија развоја система јавног информисања у Републици Србији за период 2020–2025. година”, и завршен је процес приватизације медија, у којој су медији у власништву националних савета били изузети на период од пет година (до 2020). У јуну 2019. године, објављено је Четврто

Мишљење Саветодавног комитета о Оквирној конвенцији за заштиту националних мањина у коме је позитивно оцењена чињеница што ће се Буџетски фонд за националне мањине приоритетно фокусирати на медије и што ће бити донета Стратегија за медије.

IV – Слобода вероисповести

Од укупно три (3) активности једна је имала постављен коначан рок, док су преостале две активности биле континуиране. Једна активност је успешно реализовала у предвиђеном року, док се преостале две активности успешно реализују у континуитету (једна у целости друга делимично).

Реализоване активности

4.1. Спровођење упоредно правне експертске анализе у погледу регулисања положаја цркава и верских заједница – У предвиђеном року је припремљена анализа упоредно-правних решења у области положаја цркава и верских заједница у земљама чланицама Европске Уније у региону са препорукама.

4.2. Спровођење препорука произашлих из анализе најбољих пракси држава чланица Европске уније у региону – Према „семафор методи“ ова активност се успешно реализује. Међутим, икако активност указује на спровођење препорука извештаји о реализацији не прецизирају које су препоруке предмет активности, што онемогућава да се информације доступне у извештајима повежу са конкретним препорукама из Анализе. Индикатор резултата је недовољно прецизан, јер не прецизира на које се тачно препоруке односи (*Спроведене препоруке произашле из Анализе*) што додатно отежава процену испуњености активности.

Препорука: Повезати конкретне препоруке са активношћу и са конкретним носиоцима у циљу олакшавања праћења реализације.

4.3. Подстицање интензивног дијалога, уз поштовање принципа одвојености државе и цркве, између представника Српске православне цркве и Румунске православне цркве у циљу проналажења прагматичног решења - Према „семафор методи“ активност се успешно реализује, у потпуности до четвртог квартала 2018. године, док се од тог квартала реализује само делимично. Приметан је негативан тренд у вези са недостављањем информација, и успоравањем динамике рада. Увидом у извештаје о реализацији може се приметити да је као прагматично решење предложено формирање заједничке мешовите комисије Влада Србије и Румуније и православних цркава Србије и Румуније и да даље није било активности на формирању и раду ове комисије. Имајући то у виду, можемо констатовати да активност није реализована.

Препорука: Наведена активност има неодговарајуће постављен индикатор (*Прагматично решење ... пронађено кроз дијалог цркава*). С обзиром да је носилац активности Влада Републике Србије, а да наведено решење могу постићи само наведене Цркве, индикатор би требало да буде везан за активностима које су у домену Владе (попут броја одржаних састанака и сл.)

V – Употреба језика и писма

Детаљним, увидом у извештаје о реализацији можемо да констатујемо да је од укупно 14 планираних активности; седам спроведено, да је пет активности реализовано делимично или се не може утврдити у потпуности њихова реализација и да две активности нису реализоване.

Реализоване активности

5.1. - Унапређење начина рада органа јединица локалне самоуправе у вршењу послова уписа личног имена у матичне књиге на језику и писму припадника националне мањине -активност је реализована у предвиђеном року кроз припрему и дистрибуцију свим јединицама локалне самоуправе који извршавају поверене послове матичних књига инструкције о начину уписа личног имена припадника националне мањине у матичне књиге и Обавештења о поступку и начину уписа личног имена припадника националне мањине.

5.2. Обука матичара и заменика матичара – активност је реализована у предвиђеном року кроз организовање укупно осам обука за укупно 335 матичара и заменика матичара.

5.3. Појачан надзор у вези са уписом личног имена на језику и писму националне мањине у матичне књиге се континуирано реализује и до сада је управни инспекторат наложио укупно 57 мера од којих су 47 реализоване.

5.5. Подстицање на флексибилну примену увођења мањинских језика у службену употребу се успешно реализује кроз постојање нормативне основе за флексибилну примену правила о увођењу мањинских језика у службену употребу.

Препорука: Активност је потребно унапредити како би се повећала мерљивост, с обзиром да тренутно недостају почетне, прелазне и крајње вредности на основу којих би се могао пратити број јединица локалне самоуправе у којима је уведен мањински језик у службену употребу, као последица флексибилног приступа.

5.10. Обезбеђивање електронских информација, услуга и докумената на Порталу еУправа на језицима националних мањина се реализује континуирано кроз чињење доступних информација, услуга и докумената на порталу еУправа на језицима националних мањина (мађарски, русински, словачки, хрватски и румунски).

Активности које се реализују, али не прате предвиђену динамику

5.6. Измене и допуне Закона о заштити права и слобода националних мањина односно Закона о службеној употреби језика и писама реализоване су са годину дана закашњења.

5.11. Анализа нормативног оквира којим се регулише службена употреба језика и писама у судским и управним поступцима је реализована са годину дана кашњења.

Делимично реализоване

5.4. Обезбеђивање и расподела средстава органима и организацијама на територији локалних самоуправа у којима је у службеној употреби барем један језик националне мањине се успешно реализује само на територији А.П. Војводина у предвиђеним роковима. У извештајима нису доступни подаци о расподели средстава из Буџета РС за општине ван АП Војводине, док су подаци за јединице локалне самоуправе доступни само за део општина и нису систематични.

Препорука: Како је активност расподеле средстава ЈСЛ, у којима је у службеној употреби барем један језик националне мањине, релевантна и за будуће стратешке документе, важно је успоставити ефективан механизам праћења обезбеђивања и расподеле средстава ван територије АП Војводине са прецизним почетним, прелазним и циљаним вредностима.

5.7. Подизање свести припадника националних мањина у погледу остваривања права на употребу мањинских језика се остварује у одређеном делу јединица локалне самоуправе које су и редовно извештавале, али се не може утврдити целокупни резултат примене имајући у виду да велики број општина није достављао податке, као и да индикатор ”повећан број припадника

националних мањина који остварују право на употребу језика и писма националне мањине” није мерљив, јер нема одређене почетне и циљне вредности.

Препоруке: Дефинисати почетне, базне и прелазне вредности у погледу припадника националних мањина који остварују право на употребу језика и писама како би било могуће пратити утицај кампања подизања свести на ниво остваривања права на употребу језика и писма.

5.9 Обезбеђивање функције превођења у јединицама локалне самоуправе за језике националних мањина је делимично реализовано у јединицама локалне самоуправе које су редовно извештавале, док код осталих ЈСЛ није могуће установити ниво реализације због недостатка података.

Препорука: Успоставити ефективан механизам праћења обезбеђивања функције превођења у свим релевантним јединицама локалне самоуправе са прецизним почетним, прелазним и циљаним вредностима.

5.12. Јачање превентивне улоге новчане казне и делотворније кажњавање кршења одредаба Закона о службеној употреби језика и писама - Кроз измене и допуне Закона о заштити слобода и права националних мањина и Закона о службеној употреби језика и писама створена је нормативна основа за јачање превентивне улоге новчане казне. Међутим, испуњеност индикатора резултата (број изречених казни) није могуће утврдити, јер у извештајима о реализацији АП нису доступни статистички подаци о броју изречених казни.

Препорука: Преформулисати индикаторе за ову активност, јер број изречених казни не указује на превентивно деловање казне, већ само на ефективност поступања надлежних органа.

5.13. Објављивање прописа на језицима националних мањина је делимично реализована кроз измене и допуне Закона о заштити права и слобода националних мањина чиме је створена нормативна основа за објављивање прописа на језицима националних мањина. Међутим, испуњеност индикатора резултата (број објављених закона на језицима националних мањина) није могуће утврдити, јер извештаји не садрже податке о броју прописа преведених на мањинске језике.

Препорука: Утврдити почетно стање у погледу доступности закона на језицима националних мањина и поставити прелазне и циљане вредности у погледу планова превођења законских текстова како би се обезбедило мерљиво праћење доступности законских текстова на мањинским језицима.

Нереализоване активности

5.8. Омогућавање снимања судских поступака- Како нису измењени и допуњени потребни прописи, иако део техничке опреме постоји, активност није реализована.

Препорука: Како се овде ради заправо о две одвојене активности измена Закона о парничном поступку и обезбеђивање техничких услова за снимање поступка, ову активност би било сврсисходно поделити на две. На тај начин би се олакшало праћење, уз постављање јасних индикатора за измене Закона о парничном поступку за прву активност и података о броју сниманих суђења на мањинским језицима, у односу на укупан број поступака на мањинским језицима за другу активност.

5.14. Преиспитивање мреже судова тако да се припадницима националних мањина унапреди приступ судовима – Активност није реализована услед кашњења са изградом Стратегије развоја правосуђа са којом је повезана.

Препорука- Прецизирати нови рок за реализацију ове активности и поставити је независно у односу на Стратегију реформе правосуђа.

VI – образовање

Свих 21 активности се реализује, али не испуњавају у потпуности постављене индикаторе и планирану динамику. Већина активности са роком за реализацију су касниле и наставиле су да се реализују и након постављених рокова. Активности са ознаком ”континуирано”, генерално се реализује како је предвиђено и испуњавају постављене индикаторе. У циљу ефикасније реализације активности у будућности, потребно је дефинисати мање амбициозне индикаторе и променити статусе појединих активности у ”континуирано”.

Реализоване активности

6.1. *Спровођење анализе која обухвата: упоредно правну анализу о моделима образовања на језицима националних мањина у ЕУ анализу постојећег стања у Републици Србији; препоруке за увођење нових модела.*

Активност је каснила са реализацијом. Анализа модела образовања на језицима мањина у Србији и другим државама, са препорукама израђена је 2019. године (индикатор 1 и 2). Будући да извештаји документују да је активност реализована, није јасно због чега и има статус ”готово у потпуности реализована.”

6.2 - *Формирање групе у Националном просветном савету која се бави образовањем на језицима националних мањина.* Активност је реализована у року.

6.6. *Даље развијање програма стручног усавршавања наставника и сарадника који изводе наставу на језику националних мањина.* Активност се реализује у континуитету.

Препоруке: Дефинисати полазне, прелазне и циљне вредности како би се могао мерити ”број програма стручног усавршавања за наставнике и сараднике..”(индикатор 1) и ”процент наставника који је похађао одговарајуће програме” (индикатор 2).

6.9 - *Реализација програма у оквиру наставе и ваннаставне активности који подстичу учење српског као нематерњег језика.* Активност и индикатори су испуњени, са напоменом. да се подаци генерално односе на општине Прешево, Бујановац и Медвеђа и делимично на Суботицу, места у којима се реализовао пројекат Мисије ОЕБС³⁷.

Препоруке: С обзиром на значај наставе и ваннаставних активности које подстичу учење српског као нематерњег језика потребно је изменити статус активности у ”континуирану” и реализовати је и у другим деловима Републике Србије. Успоставити полазне, прелазне и циљане вредности којима би се пратио ”број ваннаставних активности који подстичу учење српског као нематерњег језика” (индикатор 3).

6.10 *Признавање иностраних високошколских исправа кроз оснивање Epic-Naric центра за вредновање страних студијских програма* Активност се реализује у континуитету.

---

³⁷ Пројекат: „Примена препорука Студије за унапређење наставе и учења српског као нематерњег језика у основним школама у Прешеву, Бујановцу и Медвеђи“ (2014) који реализују Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије и Служба Координационог тела Владе Републике Србије за општине Прешево, Бујановац и Медвеђа, уз подршку Канцеларије високе комесарке ОЕБС-а за питања националних мањина.

6.11 *Обезбеђивање свих уџбеника и наставних средстава предвиђених планом уџбеника...* Активност се реализује, али ју је тешко пратити, јер извештаји не прате рокове постављене у Акционом плану.

Такође, меморандуми и пратећи анекси потписани са националним саветима и Заводом за уџбенике дефинисали су приоритетне уџбенике у тренутку потписивања (2016), али су покретањем образовне реформе у пракси захтеви школа постали већи, због чега су престали да буду актуелни. Пратећи образовну реформу, Министарство просвете и Завод за унапређивање образовања и васпитања, у сарадњи са националним саветима националних мањина, израдили су реформисане програме наставе и учења, као предуслов за припрему уџбеника, а реформа наставе на језику националних мањина прати реформу наставе на српском језику. Национални просветни савет је креирао и усвојио реформисане програме наставе и учења за све разреде основне школе, за предмете: Матерњи језик, Матерњи језик и књижевности и Матерњи језик/говор са елементима националне културе. Министарство је наставило да ради на прибављању недостајућих уџбеника на језицима националних мањина према новом програму наставе и учења.

Препорука: Променити статус активности у "континуирано" с обзиром на значај који има и чињеницу да је реализација настављена и 2020. године. Преформулисати текст активности и успоставити нове мерљиве индикаторе

6.21 *Промоција/кампања различитих модела образовања ученика припадника националних мањина ...* Активност се реализује у континуитету.

Активности које се реализују, али у којима нису испуњени сви предвиђени индикатори

6.3 - *Развијање и примена модела образовања на језицима националних мањина, кроз измену законодавног оквира.* Активност је каснила са реализацијом, будући да је била условљена динамиком спровођења активности 6.1 која је каснила. Индикатор 1 који се односи на "усвајање измена законодавног оквира" је испуњен и у том смислу је објављено неколико правилника, који се као подзаконски акти, између осталог односе и на програм наставе и учења, на језицима националних мањина. На основу података се не може закључити да ли су "уведени различити модели образовања на језицима националних мањина од 2016/2017. године" (индикатор 2).

Препоруке: Преформулисати и усагласити активности 6.1 и 6.3 и индикатор 2.

6.4 - *Праћење квалитета образовања на језицима националних мањина.* Активност има статус "у потпуности реализоване" и то се односи само на извештавање о постигнућима ученика на завршеном испиту (индикатор 1). Из извештаја се не може закључити да ли је и колико инструмената о језичким компетенцијама ученика развијено (индикатор 2) нити су наведени "резултати анкета о задовољству ученика и родитеља" (индикатор 3).

Препоруке: Преформулисати текст активности и индикаторе.

6.5 - *Јачање иницијалног образовања наставника којим се обезбеђују компетенције на језику националне мањине и српском језику. Обезбеђивање стручног кадра за рад на мањинским језицима...* Активност има статус "у потпуности реализоване". Подаци из извештаја документују да су „допуњени стандарди за акредитацију студијских програма“ (индикатор 2). На основу опширних извештајних података, који се не односе конкретно на ову активност, није могуће закључити да ли је развијен модел за иницијално образовање наставника који обезбеђује компетенције на језицима мањина и на српском" (индикатор 1). Такође, нису наведени "број

наставничких факултета који реализују нови модел образовања” (индикатор 3), ни ”правила за стицање стипендија за студенте” (индикатор 4)³⁸.

Препоруке: Преформулисати индикаторе да буду у складу са текстом активности и утврдити нов рок за реализацију.

6.7 *Унапређење образовања наставника за српски као нематерњи кроз: анализу о потребама и тренутном стању; упис наставника на ВШУ у складу са идентификованим потребама.* Активност је реализована у погледу израђене ”анализе потреба и тренутном стању образовања наставника српског као нематерњег језика” (индикатор 1), али не постоје подаци и није дефинисано на основу чега се може закључити да је ”усаглашен упис на Високо школској установи (ВШУ) у складу са идентификованим потребама” (индикатор 2).

Препоруке: Преформулисати текст активности и индикатора. С обзиром на значај увођења програма наставе и учења Српског као нематерњег језика по новим моделима, променити статус активности у „континуирано“.

6.8 *Развој стандарда за српски као нематерњи и имплементација новог наставног програма српског језика – као нематерњег језика за основну и средњу школу, водећи рачуна о иницијалном разумевању српског језика.* Као што је то констатовано у претходној Анализи Акционог плана, активност је реализована у предвиђеном року, када је реч о ”усвајању стандарда за српски језик” (индикатор 1) и ”усвајања програма за српски као нематерњи језик” (индикатор 2), али подаци о „припремљеним уџбеницима за предмет“ (индикатор 3) нису наведени.

Препоруке: Продужити рок активности и преформулисати индикатор који се односи на уџбенике.

6.12 *Јачање језичких капацитета и учење стручне терминологије за студенте припаднике националних мањина на језику националне мањине у циљу приступа тржишту рада и професионалног развоја.* Активност се реализује у континуитету. Извештаји не садрже податке о ”броју и структури наставних средстава” (индикатор 2)

Препоруке: Успоставити мерљиве индикаторе. Преформулисати текст другог индикатора.

6.13 *Оптимизација мреже школа и одељења у којима се реализује настава на језицима националних мањина у складу са Стратегијом развоја образовања до 2020. и пратећим акционим планом и специфичностима сваке локалне средине –*

Активност се реализује. Није испуњен индикатор 1 који се односи на ”извештај о цени образовања сваког модела”.

Препоруке: Променити статус активности у ”континуирано” будући да извештаји из 2020/2 године, указују да и потреба за реализацијом постоји и након 2018. године. Дефинисати начин на који ће се пратити информације које достављају савети за међунационалне односе и јединице локалне самоуправе, с обзиром да извештају шаљу само неки од њих. Успоставити полазне вредности на основу којих ће се пратити ”број отворених одељења у складу са афирмативним мерама у основним и средњим школама...” (индикатор 4).

6.14 *. Јачање капацитета стручних и инспекцијских служби -* Активност се реализује кроз различите активности: мапирање просветних радника који познају мањински језик и који желе да се ангажују на пословима пружања саветодавне и стручне помоћи, објављивање конкурса за избор саветника-спољних сарадника, доношење Закона о просветној инспекцији и Правилника

---

³⁸ Исто је констатовано у Анализи акционог плана из 2018. године

о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места, припрему приручника о поступању просветних инспектора, организовање обука за просветне инспекторе. У извештају се не наводе информације о ”броју просветних саветника за наставу на језицима/говорима националних мањина по свакој мањини” (индикатор 1) нити о ”броју инспектора који контролишу рад на језицима националних мањина” (индикатор 2) те није могуће донети закључак у којој су мери испуњени индикатори.

Препорука: Преформулисати индикаторе и дефинисати вредности у односу на које ће се мерити број просветних саветника за наставу на језицима националних мањина и број инспектора који контролишу рад на тим језицима. Променити статус активности у ”континуирана”.

6.15 - *Јачање васпитне улоге школе кроз развијање толеранције и спречавање сегрегације*

Подаци из извештаја илуструју бројне ваннаставне активности којима се подстичу толеранција и мултикултуралност, а које организују Министарство просвете, Завод за унапређивање образовања и васпитања, Национални савети и Савети за међунационалне односе (индикатор 1). Усвојена су и два правилника којима се прописује препознавање и поступање установе у области сегрегације: Правилник о ближим критеријумима за препознавање облика дискриминације од стране запосленог, детета, ученика или трећег лица у установи образовања и васпитања³⁹ и Правилник о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности⁴⁰ (индикатор 2). Из извештаја се не може јасно утврдити да ли је испуњен индикатор 3 „спроведена анализа и измењени програми у циљу подстицања мултикултуралности“.

Препоруке: Преформулисати индикатор 3.

6.16 *Потписивање споразума са земљама чије националне мањине имају образовање у Србији* Активност има статус ”делимично реализоване”, али се на основу извештаја може констатовати да Министарство просвете, науке и технолошког развоја од 2016. године, у континуитету спроводи различите активности у циљу иницирања сарадње са земљама матицама националних мањина у области образовања: Мађарском, Румунијом, Бугарском, Хрватском, Босном и Херцеговином, Албанијом, Чешком и Словачком и да укључује националне савете у тај процес, да дају предлоге о темама и активностима које су њих од посебног значаја у образовању. У извештајном периоду потписан је Споразум између Владе Републике Србије и Владе Републике Чешке о сарадњи у области културе образовања, науке, омладине и спорта (2016), припремљена су два споразума, са Албанијом и Румунијом и финализиран је рад на споразуму са Бугарском (2019).

Препоруке: Променити статус активности у ”континуирано” будући да потписивање споразума са земљама чије националне мањине имају образовање у Србији не зависи само од Републике Србије, те се не може одредити прецизан рок до којег ће они бити потписани. Преформулисати индикаторе у складу са тим.

6.17 *Успостављање сарадње у области иницијалног образовања наставника* - Активност је делимично реализована и зависи од закључивања Меморандума о разумевању са земљама матицама националних мањина које имају целокупно образовање на свом матерњем језика. Иако

³⁹ "Сл. гласник РС", бр. 22/2016

⁴⁰ "Сл. гласник РС", бр. 65/2018

се наводе бројне активности које спроводе Учитељски факултет Универзитета у Новом Саду, Академија уметности и Природно-математички факултет Новом Саду, у области иницијалног образовања наставника, не постоје подаци о ”броју споразума кроз које је обезбеђено иницијално образовање наставника” (индикатор 1) нити се наводи ”број студената који се школују у складу са споразумима” (индикатор 2).

Препоруке: Статус активности је потребно променити у ”континуирано”, будући да закључивање Меморандума о разумевању са земљама матицама националних мањина које имају целокупно образовање на свом матерњем језику не зависи само од Републике Србије, те рок не може бити прецизно одређен. Преформулисати индикаторе у складу са тим.

6.18 *Успостављање сарадње у области стручног усавршавања наставника...*

Активност се реализовала 2018/2 године, када је потписан споразум између Учитељског факултета Универзитета у Београду и Учитељског факултета свеучилишта у Загребу, са циљем иницијалног образовања наставника у Републици Србији и Републици Хрватској. Од тада се извештава о почетку мапирања акредитованих обука у земљама матицама у сарадњи са националним саветима, изради ”модула за развој језичких компетенција наставника који наставу реализују на језицима националних мањина”⁴¹ и обукама које спроводе Министарство и Завод за унапређивање образовања, али подаци о усавршавању просветних радника и закључивању споразума о признавању акредитованих стручних усавршавања не постоје. На основу података, не може се закључити колики је ”број понуђених споразума у циљу стручног усавршавања наставника” (индикатор 1) и ”број реализованих програма” (индикатор 3).

Препоруке: Променити статус активности у ”континуирану” с обзиром да број понуђених и потписаних споразума не зависи само од Републике Србије. Преформулисати текст активности и индикаторе, како би активност могла да се реализује.

6.19 *Успостављање сарадње у области обезбеђивања квалитетних уџбеника и наставних средстава* Активности је каснила, будући да је њена реализација била условљена закључивањем Меморандума о разумевању са земљама матицама националних мањина које имају целокупно образовање на свом матерњем језику. Подаци за 2019/2 и 2019/4 квартал садрже информације о активностима у вези да меморандумима и предлозима националних савета за издавање уџбеника и ”припреми билатералних споразума са земљама матицама у којима је једна од тема обезбеђивање квалитета превода уџбеника...”. На основу тога се види да је отпочело ”успостављање сарадње у области обезбеђивања квалитетних уџбеника и наставних средстава” започета, али се не може закључити да је и индикатор испуњен, јер не постоје подаци о ”броју споразума кроз које је обезбеђено укључивање друге земље у области превода и анализе квалитета уџбеника и наставних средстава”.

Препоруке: Променити статус активности у ”континуирану”. Преформулисати текст активности и индикатора.

6.20 *Унапређивање могућности учења матерњег језика – говора и елемената националне културе у школама уз задржавање статуса изборног предмета и развијање факултативних и других ваннаставних активности, као и обезбеђивање средстава за извођење факултативних ваннаставних активности*

Активност има статус ”у потпуности реализоване” и у том смислу је унапређен статус изборног предмета/програма Матерњи језик/говор са елементима националне културе доношењем

---

⁴¹ Програм Министарства просвете, науке и технолошког развоја и Педагошког Завода Војводине

Стручног упутства о формирању одељења и начину финансирања у основним и средњим школама, које се доноси за сваку школску годину. Новина коју доноси овај документ омогућава да школа која остварује програм изборног предмета/програма Матерњи језик/говор са елементима националне културе, може формирати групу на нивоу циклуса, односно групу коју чине ученици од првог до четвртог разреда (ученици првог циклуса) и/или групу коју чине ученици од петог до осмог разреда (ученици другог циклуса). Од школске 2017/18. године статус овог изборног предмета/програма ојачан је и због тога што је информатика, до тада изборни, постала редован наставни предмет, док су остали изборни предмети постали секције. Тиме је Матерњи језик/говор са елементима националне културе остао једини изборни предмет/програм, па ученици више нису морали да бирају између матерњег језика и информатике. У школској 2018/19. и 2019/20. години ангажовано је 469 наставника/ца који предају овај изборни предмет/програм.

По питању ”транспарентност анкета” (индикатор 3), национални савети националних мањина активно учествују у информисању родитеља о важности изучавања матерњег језика и говора, као и у формирању одељења/група за овај изборни предмет/програм. Школске 2018/19. године, Министарству је упућено 30 захтева за формирање група за изборни предмет/програм Матерњи језик/говор са елементима националне културе са мањим бројем ученика од прописаног, од чега је 95% одобрено. Испуњен је и индикатор 4 „број заинтересованих ученика“ с обзиром да се групе за изборни предмет/програм Матерњи језик/говор са елементима националне културе могу формирати и на нивоу више школа у једној општини, уз сагласност надлежне школске управе. Минимални број ученика за формирање групе на нивоу циклуса или више школа је 10 ученика, али се у пракси најчешће одобравају групе са најмање 5 ученика.

Упркос очигледних постигнућа по питању унапређивања могућности учења матерњег језика, остаје нејасно на шта се односе индикатор 1 ”дефинисање различитих модели учења”, индикатор 3 ”реализација унапред дефинисаних различитих модела учења” и ”број ученика по различитим моделима” (индикатор5).

Препоруке: Промени статус активности у ”континуирано” и преформулисати индикатора 1, 3 и 5, како би реализација активности могла да се прати, а индикатори испуне. Успоставити начин на који ће се пратити извештаји које шаљу јединице локалне самоуправе. Размотрити предлог националних савета из Анализе о Акционом плану из 2018. године, да се предложи активности које ће допринети решавању статуса предмета „језик са елементима националне културе“ у средњим школама и праћење наставе учења матерњег језика у предшколским установама.

VII – Демократска партиципација

На нивоу Поглавља остварено је 50% активности. Од укупно четири активности у Поглављу две су реализоване са закашњењем од три квартала, док две активности нису реализоване.

Активности које су реализоване, али не прате предвиђену динамику

7.1.- Спровођење упоредно правне анализе пракси држава чланица ЕУ у региону у циљу идентификације најбољих пракси и одговарајућег модела...- Упоредно-правна анализа демократске партиципације националних мањина, која садржи детаљан приказ постојећих модела демократске партиципације у Аустрији, Словенији, Хрватској, Мађарској, Румунији, Бугарској, Црној Гори и Србији је израђена од стране радне групе Министарства за државну управу и локалну самоуправу са кашњењем од три квартала.

7.2. *На основу анализе и упоредно правне праксе идентификовати потенцијалне моделе демократске партиципације* - Анализа из активности 7.1. садржи приказ предности и мана потенцијалних модела, као и поређење са системом који постоји у Србији, са препорукама како унапредити постојећи систем демократске партиципације националних мањина.

Нереализоване активности

7.3. *Предузимање мера у циљу измене нормативног оквира у складу са идентификованим моделом.* - Нормативни оквир који регулише демократску партиципацију није измењен у складу са идентификованим моделима у анализи, те према томе активност није реализована.

7.4. *Предузимање мера у циљу измене нормативног оквира у складу са идентификованим моделом* - Нормативни оквир није измењен што последично доводи до немогућности остваривања одговарајуће заступљеност националних мањина, кроз употребу новог модела, који обухвата и бројчано мање националне мањине.

VIII – Одговарајућа заступљеност припадника националних мањина у јавним секторима и јавним предузећима

Од укупно 21 активности у Поглављу VIII, седамнаест је успешно реализовано, док четири нису реализоване. Од успешно реализованих активности, десет је реализовано у предвиђеном року, док седам активности нису пратиле динамику предвиђену Акционим планом.

Реализоване активности

8.3 *Усаглашавање закона и других прописа којима се уређује радно-правни статус у складу са изменама и допунама Закона о заштити права и слобода националних мањина ...* - У периоду од 2016. године до краја 2018. године, усвојене су измене и допуне Закона о запосленима у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе, Закона о јавним агенцијама, Закона о државним службеницима, Закона о запосленима у јавним службама и Закона о Централном регистру обавезног социјалног осигурања чиме су ови закони усклађени са изменама и допунама Закона о заштити права и слобода националних мањина у погледу афирмативних мера при запошљавању припадника националних мањина у јавној служби.

8.4. *Усвајање и примена Закона о запосленима у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе* – Народна скупштина је донела Закон о запосленима у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе у марту 2016. године. Акциони план је као рок за ову активност поставио IV квартал 2015. године што је потпуно нелогично имајући у виду да је Акциони План усвојен у марту 2016. године.

Препорука: Како је примена Закона наведена као део активности, њен статус би требало изменити у континуирано, уз постављање мерљивих индикатора који обезбеђују праћење ефеката примене Закона.

8.6. *Анализа стања у јавним тужилаштвима и судовима у подручјима у којима живе припадници националних мањина* - Анализа процене приступа националних мањина правосудном систему је израђена у предвиђеном року и обухвата Анализу о употреби језика у процени приступа националних мањина правосудном систему, Анализу о учешћу националних мањина у судовима, Анализу о учешћу националних мањина у јавним тужилаштвима и Анализу о новостима правног оквира. Акциони план је као рок за ову активност поставио IV квартал 2015. године што је потпуно нелогично имајући у виду да је Акциони План усвојен у марту 2016. године.

8.9. Успостављање заједничке радне групе са Високим саветом судства за процену приступа националних мањина правосудном систему. - У мају 2016. године Државно веће тужилаца и Високи савет судства именовали су чланове заједничке радне групе за процену приступа националних мањина правосудном систему, те је активност реализована у предвиђеном року.

8.12. Спровођење обуке судија о међународним документима и стандардима у области заштите од дискриминације националних мањина и пракси ЕСЉП. – Активност се успешно континуирано реализује кроз организовање обука, радионица и обука за тренере. Међутим, извештавање о овој активности би требало да се унапреди кроз извештавање о обукама специфичним за дискриминацију по основу припадности националним мањинама, а не анти-дискриминационом законодавству, као таквом. Такође, како је број обука постављен као индикатор, требало би га унапредити постављањем циљаних вредности у погледу броја учесника и броја обука.

8.13. Спровођење промотивних кампања међу националним мањинама ради јачања поверења у полицију

8.14. Промовисање професије полицајаца, МУП-а и Центра за основну полицијску обуку

8.15. Организовање промотивних трибина за основну полицијску обуку у срединама у којима су у већем броју заступљени припадници националних мањина.

8.16. Промотивне радионице за основну полицијску обуку у циљу боље припреме потенцијалних кандидата за пријемни испит

8.17. Наставак активности које су спровођене у оквиру пројекта Подришка већем укључивању националних мањина у полицијску службу Републике Србије

Активности од 8.13. до 8.17. се успешно реализују у континуитету. У сврху промовисања полицијске професије и основне полицијске обуке, промотивни спот који је израђен у сарадњи с Мисијом ОЕБС-а у Републици Србији преведен је на једанаест језика националних мањина. У циљу веће заступљености припадника националних мањина у полицији, реализује се програм професионалног информисања, регрутације и маркетинга, којим се потенцијални кандидати/кандидаткиње обавештавају о условима конкурса и подстичу да се пријаве на конкурсе за пријем на рад у полицији. Постоји значајно преклапање између активности од 8.13. до 8.17. на шта указује идентично извештавање за све активности у готово свим кварталима.

Препорука: Преиспитати сврсисходност постојања активности у делу у ком се преклапају и реорганизовати их у смеру повећању броја припадника националних мањина које учествују у конкурсима за основну полицијску обуку и промотивних активности усмерених ка повећању поверења у полицију, уз постављање мерљивих индикатора са јасним циљаним вредностима.

Активности које се реализују, али не прате предвиђену динамику

8.1 *Измене и допуне Закона о заштити права и слобода националних мањина у циљу стварања основа за прописивање афирмативних мера* – Измене и допуне Закона о заштити права и слобода националних мањина реализоване су са две године закашњења. Измене и допуне овог закона створиле су основу за прописивање афирмативних мера за националне мањине, кроз увођење одредаба у посебним законима којима се уређује радно-правни статус запослених у јавном сектору, што омогућава давање предности националним мањинама при запошљавању/отпуштању при истим условима, а до постизања одговарајуће структуре запослених у јавном сектору.

8.2 *Анализа стања у циљу утврђивања критеријума и мерила за прописивање одговарајуће заступљености националних мањина у појединим деловима јавног сектора* – Активност је реализована у највећој мери кроз израду Извештаја о стандарду адекватне заступљености националних мањина међу запосленима у јавној управи, са примерима добре праксе из пет земаља Европске уније, Извештаја који се односе на Анализу радних места у органима јавне управе на републичком нивоу, која могу бити отворена за афирмативне мере за запошљавање припадника националних мањина и Анализу заступљености припадника националних мањина у органима јавне управе (са посебним освртом на јединице локалних самоуправа). Како је активност обухватала више анализа, иако је постављена као активност са прецизним роком (I квартал 2017), реализована је током неколико квартала почев од 2017. године све до краја 2019. године. Такође, иако је активност требало да послужи као аналитичка основа за измене прописа у активности 8.3. измене су реализоване пре окончања целокупног аналитичког процеса из активности 8.2, чиме се сврсисходност ове активности доводи у питање.

8.5. *Усвајање и примена Уредбе којом се уређује познавање језика и писама националних мањина, као посебан услов за обављање послова на појединим радним местима ...* - У октобру 2016. године, са закашњењем од шест месеци, усвојене су Уредба о критеријумима за разврставање радних места и мерилима за опис радних места службеника у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе и Уредба о критеријумима за разврставање радних места и мерила за опис радних места намештеника у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе, чиме је предвиђено да се у аутономној покрајини, јединици локалне самоуправе или градској општини у којој је утврђена службена употреба језика и писма националне мањине, на оним радним местима која подразумевају непосредну усмену и писану комуникацију са грађанима, као посебан услов прописује познавање језика и писма националних мањина. Иако је активност имала прецизан рок (45 дана од усвајања Закона) текст активности садржи и реч примена што указује на континуирану природу активности, на шта указује и континуирано иако фрагментарно извештавање Савета за међунационалне односе.

Препорука: Како је примена ових уредби наведена као део активности, рок би требало изменити у континуирано уз постављање индикатора који обезбеђују праћење ефеката примене и омогућавају да се стекне увид у број систематизованих и попуњених радних места, где се као посебан услов прописује познавање језика и писама националних мањина.

8.7. *Израда и усвајање Правилника о критеријумима и мерилима за оцену стручности, оспособљености и достојности за предлагање и избор кандидата за носиоца јавно тужилачке функције* - На седници одржаној 23. марта 2017. године Државно веће тужилаца усвојило је нови Пословник о раду Државног већа тужилаца, у који су унете одредбе којима се ближе уређује давање предности кандидатима из редова националних мањина под једнаким условима до постизања одговарајуће заступљености. Како је крајњи рок за реализације ове активности био I квартал 2016. године активност је реализована са годину дана закашњења.

8.8. *Израда и усвајање Правилника о критеријумима и мерилима, за оцену стручности, оспособљености и достојности за избор судија и председника судова* – На седници Високог савета судства, одржаној 15. новембра 2016. године, усвојени су Правилник о критеријумима и мерилима за оцену стручности, оспособљености и достојности за избор судије на сталној судијској функцији у други или виши суд и о критеријумима за предлагање кандидата за председника суда и Правилник о критеријумима и мерилима за оцену стручности, оспособљености и достојности кандидата за судију који се први пут бира, а који садрже одредбу да ће се приликом избора судија и председника суда водити рачуна о националном саставу становништва, одговарајућој заступљености припадника националних мањина и познавању

стручне правне терминологије на језицима националних мањина који је у службеној употреби у суду. Активност је реализована са два квартала кашњења.

8.10. Одржавање заједничке радионице о приступу националних мањина правној помоћи –

Представници Државног већа тужилаца и Високог савета судства одржали су 30. септембра 2016. заједничку радионицу о приступу националних мањина правној помоћи, према томе активност је реализована са кашњењем од једног квартала.

8.11. Одржавање округлог стола за усвајање коначних препорука... везане и за приступ националних мањина правосудном систему. - Представници заједничке радне групе Државног већа тужилаца и Високог савета судства за процену приступа националних мањина правосудном систему, одржали су 13. децембра 2016. године округли сто, према томе активност је реализована са једним кварталом закашњења.

Нереализоване активности

8.18. Часови српског језика за полазнике основне полицијске обуке из редова националних мањина – Како током свих извештајних циклуса није било података о реализацији ове активности иако је континуирана ова активност није реализована ни у једном кварталу.

8.19. Часови/курсеви језика националних мањина као језика средине са акцентом на службеној комуникацији -Током првог извештајног циклуса за 2016. годину у полицијској управи у Панчеву организован је курс за учење језика националних мањина (мађарски, румунски, словачки и чешки) за укупно 50 полицијских службеника и то је једина активност реализована током свих извештајних циклуса, према томе како је ово континуирана активност можемо констатовати да није реализована.

8.20. Пуна примена закона којим се уређује вођење регистра запослених у јавном сектору и јавним предузећима – Активност није реализована у контексту одлуке да се примена закона којим се уређује вођење регистра запослених у јавном сектору и јавним предузећима напусти у корист имплементације Закона о Централном регистру обавезног социјалног осигурања који предвиђа да се Регистар запослених, изабраних, именованих, постављених и ангажованих лица код корисника јавних средстава инкорпорише у информациони систем КРОСО (CROSO) укључујући опционе податке о националној припадности, језик на коме је завршена основна школа и језик на коме је завршена средња школа.

8.21. Израда четворогодишњег плана запошљавања припадника националних мањина- Током извештајних циклуса нису били доступни подаци који би указали на реализацију ове активности.

IX – Национални савети националних мањина

Све планиране активности (10) су спроведене.

Четири активности које су претходиле усвајању Закона о изменама и допунама Закона о националном саветима националних мањина, реализоване су у оквиру предвиђених рокова: 9.1 - Анализа нормативног оквира; 9.2 - Одржавање округлог стола; 9.3 - Оснивање мулти-ресорне радне групе; 9.6 - Доношење Уредбе којом се уређује и поступак расподеле финансијских средстава из буџетског фонда.

Три активности су касниле са реализацијом, због кашњења усвајања Закона о националним саветима и то активност: 9.4 – Усвајање Закона; 9.5 - Доношење Уредбе којом се уређује поступак расподеле средстава из буџета РС за финансирање рада националних савета националних мањина РС; 9.6 – Доношење Уредбе којом ће се уредити поступак расподеле

средстава из Буџетског фонда; и 9.7 - Обезбеђивање потребних финансијских средства за Буџетски фонд за националне мањине.

Три континуиране активности се реализују, али их је потребно унапредити:

9.8 – Пружање подршке националним саветима кроз обуке и јачање управљачких капацитета није у потпуности мерљиво, јер не постоје подаци о ”развијеним материјалима на обукама” (индикатор 3), о ”броју учесника обухваћеним обукама” (индикатор 5) и ”евалуацијама са обука” (индикатор 6).

Препоруке: Дефинисати полазне, прелазне и циљане вредности како би индикатори били мерљиви.

9.9 – Савет за националне савете не прати динамику извештавања о Акционом плану, како је то предвиђено Акционим планом (девета седница Савета, одржана је у фебруару 2020. године, а на њој су представљени 10, 11, и 12. извештај).

9.10 – Имплементацију Закона о локалној самоуправи по питању рада и функционисања савета за међунационалне односе је тешко пратити, јер не постоје почетне, прелазне и крајње вредности на основу којих би се могао пратити број основаних савета, начин рада, број извештаја о успостављању савета и мера које су преузете у случају непоступања по Закону.

Препоруке: Поставити вредности у односу на које би се индикатори могли мерити.

X - Економски положај припадника мањинских заједница

Свих пет планираних активности у Поглављу X су постављене као континуиране активности и према „семафор методи“ све се реализују, четири у потпуности а једна активност делимично.

Реализоване активности

10.1. Јачање економског положаја ромске националне мањине кроз пуну примену Акционог плана за спровођење нове Стратегије ... - Реализација ове активности је отежана чињеницом да Акциони план за спровођење Стратегије за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период после 2018. године није усвојен. Ова чињеница је утицала на испуњеност индикатора резултата за ову активност имајући у виду да су оба индикатора везана за Акциони план (индикатор 1:АП усвојен и спроводи се, индикатор 2: Извештаји о реализацији АП доступни). Према томе оба индикатора су испуњена само за период до краја 2018. године. Носиоци ове активности постављени су на начин који отежава извештавање имајући у виду да су као носиоци наведени сви субјекти надлежни по Акционом плану, Савет за унапређење положаја Рома и спровођење Декаде укључивања Рома и наведено је да је политички ниво координације у рукама потпредседника Владе и министар грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре. Имајући у виду да АП за спровођење Стратегије социјалне инклузије Рома има више десетина надлежних субјеката, није реално за очекивати да се кроз мониторинг механизам Акционог плана прикупљају подаци од свих носилаца засебног документа јавне политике и то за потребе само једне активности. Даље, Савет за унапређење положаја Рома и спровођење Декаде укључивања Рома је привремено радно тело Владе и нема одговарајућу структуру да врши квартално извештавање. Овако постављени носиоци су условили да извештавање о овој активности буде несистематично и оптерећено низом података који нису у директној вези за економским положајем Рома.

Препорука: Редефинисати носиоце активности и поставити механизам извештавања на начин којим се обезбеђују подаци који су релевантни за економски положај Рома. Изменити индикаторе како се не би везивали само за Акциони план уз Стратегију, већ да би били генерално усмерени ка унапређењу економског положаја Рома.

10.2. *Економски опоравак и развој неразвијених региона који су традиционално настањени националним мањинама...*- Активност се успешно континуирано реализује кроз реализацију низа програма привредног подстицаја, као и кроз доделу бесповратних средстава.

Препорука: Индикатори резултата за ову активност су постављени прешироко и непрецизно без почетних, прелазних и крајњих вредности. (*Индикатори: Унапређен економски положај региона који су традиционално настањени националним мањинама; Повећање економске активности у овој области. Буџет Координационог тела за општине Прешево, Бујановац и Медвеђа за инфраструктурне пројекте*). Индикаторе је неопходно изменити и прецизирати, како би се на основу њих могли пратити подаци о повећању економске активности, стопи незапослености и другим конкретнијим индикаторима економског развоја. Додатно, у погледу индикатора *Буџет Координационог тела за инфраструктурне пројекте* потребно је прецизирати да се ради о вредности буџета.

10.3. *Привлачење инвестиција у општинама које су сврстане у III и IV групу по развијености...*- Активност се успешно континуирано реализује кроз пројекте привредног подстицаја, примену Уредбе о одређивању критеријума за доделу подстицаја ради привлачења директних улагања, реализацију конкурса за доделу бесповратних средстава за субвенције и кроз инвестиционе форуме од значаја за привлачење улагања.

10.4. *Унапређење запошљивости и подстицање запошљавања незапослених припадника националних мањина ...*- Активност се континуирано реализује кроз реализацију мера активне политике запошљавања које реализује Национална служба за запошљавање. Према последњем доступном извештају 2/2020, укупно 17.915 лица припадника националних мањина било је укључено у неку од мера активне политике запошљавања (11,37% од укупног обухвата лица активним мерама).

10.5. *Поспешивање инвестиција из матичних земаља националних мањина ...*- Активност се континуирано реализује кроз организовање инвестиционих форума и програме инвестиционог улагања матичних земаља.

Препорука: У оквиру извештаја о реализацији АП не постоје подаци о „годишњем нивоу инвестиција из матичних земаља“, те је потребно размотрити евентуалну измену овог индикатора резултата.

XI – Међународна сарадња

Иако је према ”методи семафор” од шест активности реализовано пет, резултати анализе указују да је ”у потпуности реализована” само једна активности (11.6), она која се односи на одржане радионице у чијем је фокусу повећање свести о могућностима и важности прекограничне сарадње јединица локалне самоуправе. Једна активност није реализована (11.2 – организовање регионалних семинара са ЕУ, СЕ и ОЕБС-ом), док се преосталих четири реализују, али не испуњавају све постављене индикаторе (11.2, 11.3, 11.4, 11.5). Разлози због којих активности нису реализоване, нису наведени.

11.1 - *Наставак међународне сарадње посебно у региону, односно на подручју бивше СФРЈ и југоисточне Европе...* Активност је делимично реализована и то када је реч о раду и састанцима

међувладиних мешовитих комисија Републике Србије са Румунијом, Мађарском, Хрватском и Македонијом (индикатор 1 и 2), али не када је реч ”броју закључених билатералних и мултилатералних докумената” (индикатор 3) и ”оснивања нових билатералних комисија за националне мањине са преосталим државама у региону” (индикатор 4).

Препоруке: Ревидирати текст активности будући да закључивање билатералних докумената не зависи само од једне државе, те је питање у којој се мери активност може реализовати.

11.2- Организовање, у сарадњи са ЕУ, Саветом Европе и ОЕБС-а, регионалних семинара за размену искустава о међународним стандардима и најбољим праксама у погледу положаја националних мањина.

Активност није реализована нити су испуњени постављени индикатори који се односе на организовање ”регионалних семинара за размену искустава о међународним стандардима и најбољим праксама у погледу положаја националних мањина” (индикатор 1) и ”број семинара и ученика” (индикатор 2)

Препоруке: Модификовати текст активности и прецизирати која министарства, сем Министарства спољних послова могу бити носиоци.

11.3. Организовање радионица/конференција посвећених питањима од значаја за односе између држава у региону, као што је суочавање са прошлошћу, и питање заједничких проблема са којима се суочавају припадници ромске, египћанске и ашкалијске заједнице у читавом региону.

Активност је делимично реализована, с обзиром да је индикатор 1 испуњен када је реч о ”семинарима и конференцијама које су биле посвећене ”питањима од значаја за односе између земаља у региону”, али не и по питању ”суочавања са прошлошћу и проблемима са којима се суочавају припадници ромске, египћанске и ашкалијске заједнице у региону”. Подаци о броју радионица и учесника нису наведени (индикатор 2).

Препоруке: Модификовати текст активности, јер није јасно ко и на који се начин прати активности организација цивилног друштва, будући да оне нису у обавези да шаљу податке за извештавање о Акционом плану и да се баве темама дефинисаним Акционим планом.

11.4 Обезбедити све услове са стране Републике Србије да се међудржавне комисије које су установљене билатералним споразумима редовно заседају и да у потпуности користе надлежности које су им прописане билатералним споразумима.

Активност се реализује када је реч о ”раду билатералних комисија” (индикатор 1), али је нејасно у односу на шта се мери ”број одржаних састанака” (индикатор 2). Индикатор 3 није испуњен, јер не постоје подаци о ”броју реализованих препорука у односу на укупан број препорука које се односе на Републику Србију”.

Препоруке: Ревидирати индикаторе и успоставити полазне, базне и циљане вредности.

11.5 Усвајање посебног закључка којим се налаже надлежним органима који прате спровођење билатералних уговора...

Активност је реализована само када је реч о ”усвајању посебног закључка” којим је усвојен текст Програма сарадње у области образовања, науке и културе између Владе Републике Србије и Мађарске, са напоменом да се ради о акту које две стране усвајају на основу уговора, а не о уговору. Не постоје информације којима се документује ”успешан рад билатералних комисија” (индикатор 2) нити се наводи ”број реализованих препорука у односу на укупан број препорука које се односе на Републику Србију” (индикатор 3).

Препоруке: Преформлисати текст активности и индикаторе како би били мерљиви.

11.6 *Повећати свест о могућностима и о важности прекограничне сарадње јединица локалне самоуправе.* Активност је реализује.

Препоруке: Дефинисати полазне, базне и циљане вредности како би се индикатори могли пратити: ”број одржаних саветовања и радионица” (индикатор 1) и ”број локалних самоуправа које су учествовале у обукама” (индикатор 2).

2.2.2.5. Резултати

По питању ефективности спровођења резултата, од 30 постављених Општих резултата у свих једанаест поглавља, у потпуности је постигнуто је 13 резултата, делимично 9, а 8 није остварено, са напоменом да због немерљивих индикатора, није могуће у потпуности проценити у којој су мери постигнути резултати остварени.

2.2.2.6. Оствареност резултата по поглављима

I – Лични статусни положај

Општи резултати у Поглављу I су делимично остварени. Кроз усвајање измена и допуна два закона (Измене и допуне Закона о заштити права и слобода националних мањина и измене и допуне Закона о матичним књигама) и доношењем једног подзаконског акта (Упутство о вођењу матичних књига и обрасцима матичних књига) створени су услови за унос података о националној припадности у матичну књигу рођених у складу са уставним принципом слободног изражавања националне припадности, док је кроз нову апликацију Посебног бирачког списка националне мањине кроз повезивање са јединственим бирачком списком унапређено ажурирање података по службеној дужности уз поштовање права на заштиту података о личности. На овај начин је омогућено слободно изражавање националног идентитета на добровољној и идентитетски неутралној основи (Резултати I и II). Резултат III „Подаци о броју припадника националних мањина доступни надлежним органима ради праћења и анализе степена остваривања мањинских права...” није могуће реализовати имајући у виду да активности у овом Поглављу нису намењене стварању услова за прикупљању података од стране власти у циљу сагледавања положаја националних мањина, већ су усмерене на унапређење вођења података у матичним књигама и посебним бирачким списковима. Како су подаци о националној припадности у матичним књигама посебно осетљиви подаци о личности њихово коришћење је дозвољено само ако је лице на које се подаци односе дало изричит пристанак за обраду за једну или више сврха обраде⁴², самим тиме ови подаци не могу бити основа за праћење и анализу степена остваривања мањинских права.

Оствареност првог индикатора (Статистички подаци надлежних органа о броју припадника националних мањина у Републици Србији) се не може утврдити, јер не постоје почетне, прелазне и крајње вредности на основу којих би се пратило кретање статистичких података. Такође, први индикатор је потребно додатно прецизирати у смислу одређивања конкретних статистичких података о којима се ради. Оствареност другог индикатора (доследна примена персоналног принципа у односу на положај националних мањина, као и поштовање

---

⁴² Закон о заштити података о личности, "Службени гласник РС", број 87 од 13. новембра 2018. чл. 17. став 1.

принципа аутономног одређивања идентитета припадника мањинских заједница) такође није могуће утврдити у потпуности с обзиром да је постављен у форми активности а не у форми мерљивог индикатора. Како би се успешно пратила доследна примена персоналног принципа у односу на положај националних мањина неопходно је поставити мерљиве индикаторе.

II – Забрана дискриминације

Континуитет у остваривању резултата постоји, али се не може измерити будући да не постоје прецизне информације нити полазне, прелазне и циљане вредности на основу којих би се могло са проценити у којој је мери ”очуван ниво достигнутих људских и мањинских права и обезбеђено остваривање права и слобода припадника националних мањина под једнаким условима на целој територији Републике Србије” (резултата 1), да ли су ”предузете активне мере усмерене ка превенцији дискриминације у свим релевантним сферама друштвеног живота” (резултат 2) и да ли се ”поступа по препорукама” независних тела (резултат 3).

У складу са тим делимично су испуњени и индикатори, јер анализом није било могуће утврдити колики је ”број минута ја јавним сервисима/број штампаног материјала посвећених подизању свести о правима националних мањина (индикатор 1)” и у односу на шта се мери ”број обука за државне службенике на свим нивоима” (индикатор 2).

Препоруке: Дефинисати полазне, прелазне и циљане вредности у односу на које би се мерили очуваност и остваривање људских и мањинских права и предузете мере за превенцију дискриминације и поступање по препорукама независних тела.

III – Област културе и медија

Одржив систем информисања на језицима мањина је успостављен (резултат 1) кроз емитовање на јавним медијским сервисима, медијима у власништву националних савета, приватним медијима, укључујући и медије цивилног друштва, који имају подршку свих нивоа власти приликом су-финансирања пројеката из области информисања. Унапређена је и подзаконска регулатива у вези са пројектним финансирањем. Међутим, успостављен систем ”квалитативно, квантитативно и географски” још увек потпуности не ”одговарао потребама националних мањина”, нарочито онима чији припадници живе у Централној Србији. Томе се могу додати иду делимично реализоване или нереализоване активности: 1. Адекватан модел који осигурава финансијску сигурност медија на језицима мањина није развијен; 2. Програмско финансирање медијских садржаја преко Буџетског фонда за националне мањине није стабилно, јер се мења приоритет области које се финансирају из фонда; 2. Националне мањине нису учествовале у раду РЕМ-а све до краја 2019. године иако је реч о активности са статусом ”континуирана”; 3. Анализа трошкова превода програма на језицима мањина на српски језик се не спроводи у потпуности; 4. Анализа о последицама приватизације на медије који емитују на мањинским језицима није урађена; 5. ”Обезбеђивање одрживости медија укључујући и продукцију медијских садржаја, чији су оснивачи национални савети, у прелазном периоду, до почетка примене новог Закона о националним саветима” није реализовано. Када је реч о Резултату 2, ”посебна пажња посвећена националним мањинама у медијима са националном покривеношћу” тешко је утврдити у којој је мери испуњен, будући да нису успостављене полазне, прелазне и циљане вредности на основу којих би се могао мерити степен његове

остварености. Подаци о садржајима на језицима мањина на јавним радио телевизијским сервисима (РТС и РТВ) постоје, достављају се спорадично и нису систематизовани⁴³.

У складу са резултатима, делимично су испуњени и постављени индикатори који се односе на ”доступност медијских садржаја у складу са потребама припадника мањина” (индикатор 1) и ”довољно обезбеђивање медијских садржаја и информативних емисија на језицима мањина на јавним медијским сервисима” (индикатор 2).

IV – Слобода вероисповести

У погледу остварености општих резултата Поглавља IV првенствено се мора констатовати висок ниво општости у постављању резултата што у комбинацији са уопштеним извештавањем отежава утврђивање остварености. У вези са првим резултатом (*Слобода вероисповести се гарантује у законодавству и остварује у пракси, у контексту оснивања и регистрације верских организација...*) можемо да констатујемо да није било значајнијег напретка у односу на стање у тренутку усвајања Акционог плана и да није било промена у законодавству које се односи на регистрацију цркви и верских организација. Овај став потврђује и Четврто мишљење Саветодавног комитета СЕ о спровођењу Оквирне конвенције за заштиту националних мањина имајући у виду да Саветодавни комитет понавља препоруку из Трећег мишљења у вези регистрације цркви и верских заједница. Други резултат (Прагматично решење којим се олакшава приступ националних мањина верским обредима) није реализован. Остваривање овог резултата се може директно повезати са активношћу 4.3. где се може констатовати да је као прагматично решење предложено формирање заједничке мешовите комисије Влада Србије и Румуније и православних цркава Србије и Румуније. Међутим, како не постоје подаци који указују да се ова комисија формирала и састала према томе можемо сматрати да овај резултат није реализован.

У погледу првог индикатора утицаја (*Број цркава и верских заједница и њихових организационих јединица у Републици Србији у којима се служба обавља на језику националне мањине*) не можемо у целости утврдити да ли је испуњен, првенствено, јер Акциони План не садржи почетно стање, али и због недостатка информација. Наиме, извештај о реализацији Акционог плана наводи да се богослужења врше и на језицима националних мањина у Епархијама Српске Православне Цркве и то на бугарском (10-ак парохија са аутохтоним свештеницима), румунском (39 парохија у Банату са 27 свештеника Румуна) и влашком (делови Литургије у Тимочкој епархији) али не садржи податке о осталим црквама и верским заједницама. Други индикатор (*Успостављен међу-верски дијалог у циљу промовисања одређених аспеката слободе вероисповести*) није испуњен јер не постоје подаци који указују да је дошло до конкретног дијалога на ову тему, већ да је само предложено формирање заједничке мешовите комисије влада Србије и Румуније и православних цркава

V – Употреба језика и писма

Од три општа резултата у Поглављу V један је остварен, један је остварен делимично, док за један није могуће утврдити ниво реализације.

Кроз припрему и дистрибуцију свим јединицама локалне самоуправе који извршавају поверене послове матичних књига *Инструкције о начину уписа личног имена припадника националне*

---

⁴³ РЕМ је објављивао годишње извештаје на свом сајту са све минутажом емитовања. Нису достављани вероватно јер РЕМ није означен као носилац активности

мањине у матичне књиге и *Обавештења о поступку и начину уписа личног имена припадника националне мањине*, реализацију осам (8) обука за укупно 335 матичара и заменика матичара и налагање мера (укупно 57 наложених мера/47 реализованих) које се односе на упис личног имена припадника националне мањине у матичне књиге на писму националне мањине обезбеђено је остваривање права на слободан избор и коришћење личног имена припадника националних мањина и уписивање ових личних имена у све јавне исправе, службене евиденције и збирке личних података према језику и правопису припадника националне мањине (Општи резултат 1).

У погледу настављања праксе флексибилног увођења језика и писма националних мањина у службену употребу (Општи резултат 2) овај циљ директно је повезан са активношћу 5.5. (*Подстицање на флексибилну примену увођења мањинских језика у службену употребу у подручјима где традиционално живе националне мањине, у складу са чланом 11. став 1. Закона о службеној употреби језика и писама*). Како извештаји не указују на флексибилну примену Закона, нити садрже податке о реализацији индикатора резултата у смислу повећаног броја јединица локалне самоуправе у којима је уведен мањински језик у службену употребу не можемо да утврдимо да ли је овај резултат реализован.

Кроз редовно реализовање буџетске програмске активности Развој вишејезичности на територији Аутономне покрајине Војводине, као и кроз конкурсе локалних самоуправа обезбеђена су средства за остваривања права на службену употребу језика и писама (Општи резултат 3) Међутим, како није било распоређивања средстава у ову намену на републичком нивоу, као и да је финансирање на локалном нивоу делимично нерелевантно (нпр. финансирање националних савета од стране појединих јединица локалне самоуправе, или штампање флајера на језицима националних мањина) овај резултат је само делимично реализован.

Индикатори у Поглављу V нису у потпуности мерљиви. Како су постављени у форми број/процент, без навођења почетних, прелазних и циљаних вредности није могуће утврдити промену која је настала као последица реализације активности. Додатно, Индикатор 2 који је у вези са остваривањем права на означавање топографских ознака и других знакова и натписа на мањинским језицима је сувишан имајући у виду да у Поглављу V не постоји ниједна активност везана директно за унапређење праксе означавања топонима на мањинским језицима.

VI – Образовање

Тешко је донети закључак у којој су мери остварени општи резултати и индикатори, будући да су прешироко постављени и да нису успостављене полазне, прелазне и циљане вредности у односу на које би се могао мерити степен испуњености.

На основу извештајних података, не може се констатовати да ли је резултат 1 испуњен, односно да ли је ”уведен већи број модела образовања на језицима националних мањина”. У складу са тим, није било могуће констатовати ни да ли су испуњени индикатори који се односе на ”број различитих модела образовања на језицима националних мањина који се примењују” (индикатор 1) и на ”број ученика/одељења/школа обухваћених неким од модела образовања на језицима националних мањина” (индикатор 2). Резултат и индикатори су нејасно дефинисани, јер не прецизирају да ли се односе на ”нове уведене моделе” или на постојеће. Уколико се односе на број ”уведених модела”, индикатори се не могу сматрати испуњеним.

На основу извештаја није било могуће констатовати да ли је резултат 2 испуњен, односно да ли ”све облике наставе на језицима националних мањина изводи одговарајући наставни кадар”. Подаци о ”процентуалној заступљености наставног кадра стручног за извођење наставе на

језицима националних мањина” (индикатор 3), не постоје, те се не може утврдити ни да ли је индикатор испуњен.” Критеријуми на основу којих би се вршила процена да ли је ”наставни кадар одговарајући” нису постављени. Индикатори уз активности које се односе на овај резултат (6.5, 6.6 и 6.7) нису мерљиви, те се на основу података не може констатовати да ли су испуњени.

Резултат 3 ”достигнути су квалитетни услови за реализацију наставе на језицима мањина” је прешироко постављен, и није јасно шта се подразумева под ”квалитетним условима” и на основу којих критеријума се мери квалитет услова за реализацију наставе. За овај резултат није постављен индикатор, а уколико се везује за активност 6.8, не постоје подаци о томе колико је инструмената о језичким компетенцијама ученика развијено нити се наводе ”резултати анкета о задовољству ученика и родитеља”. Резултат се може сматрати делимично испуњеним ако се узме у обзир да практично све планиране активности воде ка ”достизању квалитетних услова за реализацију наставе на језицима мањина”.

”Успостављање дугорочне сарадње са земљама чије националне мањине имају образовање у Србији и обрнуто” (резултат 4) је остварено, што документују подаци из извештаја. Од 2016. потписани су билатерални споразуми у области образовања (индикатор 5) и реализоване су активности засноване на билатералним споразумима у области образовања” (индикатор 6). Индикатори нису мерљиви, јер не постоје полазне, прелазне и циљане вредности у односу на које би се мерио ”број земаља са којима је потписан билатерални споразум у области образовања” и број ”реализованих активности заснованих на билатералним споразумима у области образовања”.

Резултат 5 који се односи на ”унапређење језичких компетенција ученика који наставу похађају на неком од језика националних мањина са циљем лакшег укључивања на тржиште рада или наставка школовања” је остварен, посебно у Бујановцу, Прешеву и Медвеђи. Не може се закључити да ли су индикатори 7 и 8 испуњени, будући да не постоје критеријуми и подаци на основу којих би се проценило колики је ”процент ученика на појединим нивоима знања српског језика” (индикатор 7) и колики је ”број различитих програма који подстичу учење српског као нематерњег језика”.

Резултат 6 који се односи на ”обезбеђење уџбеника за извођење наставе на језицима националних мањина” и индикатор о ”броју уџбеника на језицима мањина” је испуњен, али се не може утврдити у којој мери будући да за то нису претходно утврђене полазне, прелазне и циљне вредности.

VII – Демократска партиципација

Од два општа резултата у Поглављу VII један је делимично остварен, док други општи резултат није остварен. Кроз примену постојећег нормативног оквира остварује се учешће националних мањина у изборном процесу. (Општи резултат 1). Како у односу на 2016. годину није дошло до промене модела демократске партиципације националних мањина није дошло до промене у нивоу заступљености националних мањина у представничким телима на републичком, покрајинском и локалном нивоу. (Општи резултат 2). Једини индикатор утицаја за Поглавље VII је остварен. Кроз израду упоредно правне анализе модела демократске партиципације у земљама ЕУ и региона идентификовани су модели демократске партиципације у изборном процесу и адекватне заступљености националних мањина у представничким телима на републичком, покрајинском и локалном нивоу и преко одбора Владе упућени су Акционој групи за реформу политичког система при Народној Скупштини.

VIII – Одговарајућа заступљеност припадника националних мањина у јавним секторима и јавним предузећима

Кроз усвајање измена и допуна пет закона⁴⁴ и четири уредбе⁴⁵ предузете су мере за стварање механизма за прикупљање свеобухватних информација о заступљености националних мањина у јавној управи на свим нивоима, поштујући стандарде у области заштите личних података чиме је остварен први општи резултат у Поглављу VIII

Оствареност Општег резултата два у Поглављу VIII није могуће утврдити, јер не постоје прецизни индикатори, који укључују полазне, прелазне и коначне вредности, који би указивали на оствареност овог резултата. Поред тога, две активности најдиректније повезане за реализацију овог резултата (акт. 8.20 и 8.21) нису реализоване, односно не постоје подаци о њиховој реализацији.

Испуњеност јединог постављеног индикатора за Поглавље VIII ”постепено повећање заступљености националних мањина у јавној управи на свим нивоима, до постизања одговарајуће/сразмерне структуре запослених” није могуће утврдити, јер нису утврђене почетне, прелазне и коначне вредности на основу којих би се могло вршити мерење постепеног повећања заступљености мањина.

IX – Национални савети националних мањина

Општи резултати у Поглављу 9 су остварени. Доношењем Закона о изменама и допунама Закона о националном саветима националних мањина⁴⁶, Закона о изменама и допунама Закона о локалној самоуправи и пратећих уредби, усклађен је законодавни оквир којим се омогућава ”неометано функционисање националних савета националних мањина у циљу делотворног остваривања мањинске самоуправе” (Општи резултат 1) и ”обезбеђена су средства за остваривање овлашћења националних савета националних мањина” (Општи резултат 2).

Испуњена су и сва 3 индикатора: ”успостављен је и усклађен одговарајући законодавни оквир за функционисање националних савета” (индикатор 1), ”операционализован је Буџетски фонд за националне мањине” (индикатор 2) и ”повећан број савета за међунационалне односе” (индикатор 3).

X – Економски положај припадника мањинских заједница

У погледу остваривања Општих резултата у Поглављу 10 остварен је напредак и оба резултата су делимично остварена. Међутим, оба резултата постављена су на уопштен начин са

---

⁴⁴ Закон о запосленима у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе, Закон о јавним агенцијама, Закон о државним службеницима, Закон о запосленима у јавним службама и Закон о Централном регистру обавезног социјалног осигурања.

⁴⁵ Уредба о критеријумима за разврставање радних места и мерилима за опис радних места службеника у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе, Уредба о критеријумима за разврставање радних места и мерила за опис радних места намештеника у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе, Уредба о спровођењу интерног и јавног конкурса за попуњавање радних места у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе, и Уредба о интерном и јавном конкурсима за попуњавање радних места у државним органима.

”Сл. гласник РС”, бр.72/2009, 20/2014 – одлука УС, 55/2014 и 47/2018.

”Сл. гласник РС”, бр.47/2018.

индикаторима утицаја који су тешко мерљиви што отежава процену пуног обима остварености резултата овог поглавља.

Остваривање Резултата 1 посвећеног унапређењу економског положаја Рома је делимично остварен кроз реализацију мера Стратегије социјалне инклузије Рома и Ромкиња, низ ИПА пројеката посвећених унапређењу животних услова Рома и мерама активне политике запошљавања. Међутим, тачан домет ових у мера у смеру економског оснаживања Рома није могуће проценити, јер извештаји о реализацији Акционог Плана не садрже мерљиве економске индикаторе са почетним, прелазним и крајњим вредностима. Додатно, како Стратегија инклузије Рома и Ромкиња није имала важећи акциони план после 2018. године, систематичност реализације мера из Стратегије је била отежана, као и извештавање о реализацији дате Стратегије.⁴⁷

Слична је ситуација и са остварењем Резултата 2 посвећеног унапређењу економског положаја региона традиционално настањеним националним мањинама. Постављени резултат је делимично остварен кроз реализацију низа програма⁴⁸ за подстицај развоја привреде посебно у неразвијеним и девастираним регионима, примену Уредбе о одређивању критеријума за доделу подстицаја ради привлачења директних улагања, реализацију конкурса за доделу бесповратних средстава за субвенције и кроз инвестиционе форуме од значаја за привлачење улагања. Иако је неспорно да су уложени значајни напори унапређењу економског положаја неразвијених региона, конкретан утицај наведених активности на економски положај националних мањина није могуће утврдити, јер су сви наведени програми усмерени ка општој популацији без обзира на етничку припадност. Додатно, у оквиру извештаја о реализацији Акционог плана нису доступни конкретни економски индикатори који би на мерљив начин приказали конкретан ефекат програма подршке привреди у регионима традиционално настањеним националним мањинама.

У погледу индикатора за Поглавље X можемо констатовати да су оба индикатора испуњена, уз напомену да начин формулисања индикатора утицаја није адекватан, јер не постоји разлика између формулације стратешког циља и индикатора утицаја.

Први индикатор *“Унапређење запошљивости и конкурентности на тржишту рада припадника ромске националне мањине”* је испуњен кроз реализацију мера активне политике запошљавања усмерених ка теже запошљивим категоријама укључујући и ромску популацију. Испуњеност овог индикатора је директно везана за активност 10. 4. чији је индикатор резултата Извештај о реализацији Националног акционог плана запошљавања. Управо према налазима из Ех-рост анализе Националне стратегије запошљавања за период 2011. – 2020. године, у периоду 2011. – 2019. године, а као резултат активности НСЗ на активирању и мотивисању незапослених Рома и Ромкиња да се пријаве на евиденцију незапослених, регистровано је повећање Рома и Ромкиња у статусу незапосленог лица. Заједно са растом броја регистрованих незапослених

---

⁴⁷ Последњи Извештај о реализацији Стратегије за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период 2016 – 2025 израђене је 2019. године за 2018. годину. Roma integration 2020- Annual reporting on the implementation of the Action Plan for the Implementation of the Strategy for the Social Inclusion of Roma Men and Women in the Republic of Serbia for the Period 2016– 2025, for the period from 2017 to 2018 <https://www.rcc.int/romaintegration2020/files/admin/docs/53af7245ca74a1f8abbb7fbbb7e616ad.pdf>

⁴⁸Програм за подршку развоја пословне инфраструктуре; Програм за подршку развоја пословних зона; Програм подршке реализацији мера од регионалног и локалног значаја; Програма подршке малим предузећима за набавку опреме; Програм подстицања развоја предузетништва кроз финансијску подршку за почетнике у пословању; „Стандардизовани сет услуга за микро, мала предузећа и предузетнике“; Програм „Ученичка компанија“; Програм подстицања предузетништва кроз развојне пројекте; Програм подстицања равномерног регионалног развоја.

Рома/Ромкиња на евиденцији НСЗ расла и њихова укљученост у мере активне политике запошљавања - како у апсолутном, тако и у релативном погледу (учешће укључених Рома у укупном броју лица укључених у све мере активне политике запошљавања порасло је са 2% у 2011. на 5% у 2019. години). Повећано је укључивање Рома у тзв. „финансијске мере”. Овим је таргетирање Рома значајно је унапређено, у односу на почетак периода, када су Роми чинили тек око 2% свих лица укључених у финансијске мере, док њихово учешће у 2019. години износи око 8%. Такође, удео запослених Рома у укупном броју запослених лица са евиденције НСЗ је растао током посматраног периода.⁴⁹

Други индикатор „Реализација програма за доделу средстава за субвенције је од стратешког интереса за општине Прешево, Бујановац и Медвеђа“ такође је испуњен. Служба Координационог тела Владе Републике Србије за општине Прешево, Бујановац и Медвеђа је у буџету издваја средства у износу од 40.000.000,00 динара годишње за субвенције за мала и средња привредна друштва, предузетнике и пољопривредне задруге у општинама Прешево, Бујановац и Медвеђа.

XI – Међународна сарадња

Општи резултат је остварен у погледу ”наставка активне међународна сарадња између Републике Србије и Мађарске, Хрватске, Румуније и Македоније по питањима од значаја за заштиту и остваривање права националних мањина”, али не и када је реч о ”успостављању активне међународне сарадње”, уколико се она односи на потписивање нових билатералних уговора.

Од четири индикатора, испуњен је индикатор 1, који се односи на ”број састанака билатералних комисија за националне мањине”, иако остаје нејасно на који се ”број” мисли. Подаци о ”броју реализованих препорука билатералних комисија” (индикатор 2), ”броју предузетих активности од стране Србије у циљу оснаживања регионалне сарадње и дијалога” (индикатор 3) и ”број радионица и конференција за размену и искуства најбољих пракси и тема важних за националне мањине” (индикатор 4) не постоје, те је тешко закључити да су индикатори реализовани. Препоруке: Преформулисати текст општег резултата и индикаторе, како би били мерљиви.

2.2.3. Ефикасност

Спровођење активности и поштовање предвиђених рокова за њихову реализацију је могло бити ефикасније, будући да је већина активности каснила са реализацијом, да предвиђени носиоци нису слали редовно извештаје и да је начин извештавања био неуједначеног квалитета и квантитета. На то су утицали успостављени механизми извештавања, нејасно постављен формулар за извештавање и недовољно обучени људски ресурси који су били задужени за извештавање.

Иако се на основу критеријума ефикасности оцењује који је однос резултата и ангажованих ресурса, односно колико је било економично спровођење активности и како су се средства трошила, извештаји о реализацији Акционог плана не садрже податке о утрошку средстава, изузев у случајевима расписивања редовних конкурса, те овом ex-post анализом није

---

⁴⁹ Fondacija za razvoj ekonomske nauke, Ex Post analiza Nacionalne strategije zapošljavanja za period 2011-2020. godine, http://socijalnoukljucivanje.gov.rs/wp-content/uploads/2021/02/Ex_post_analiza_Nacionalne_strategije_zaposljavanja_za_period_2011-2020.pdf

било могуће утврдити који је и какав био утрошак средстава приликом његове реализације. Акциони план садржи апроксимативне процене буџетских трошкова које су припремљене према Стандардној методологији исказивања јединичних трошкова за оквирну процену финансијских средстава, према активностима из Акционих планова за Поглавља 23 и 24⁵⁰. Методологија се базира на јединичним трошковима и оквирним финансијским проценама мера, на основу појединачних случајева, а како се за израду Акционог плана користила иста методологија као за припрему Акционог плана за преговарачко Поглавље 23, постојала је и идентична методологија буџетирања.

Ефикасност се за потребе ове анализе, мерила праћењем предвиђених рокова за реализацију резултата, адекватношћу планираних активности (да ли је било дуплирања активности, противречних решења) и проценом постављених индикатора за резултате.

2.2.3.1. Ефикасност у односу на предвиђене рокове

Рокови за реализацију појединих активности нису били прецизно одређени или су били преамбициозно постављени, па је већина активности каснила са реализацијом. Један део активности је имао прецизно одређен рок иако се радило о активностима чији текст је указивано на континуирану природу активности.

Резултати анализе се нису у потпуности поклапали са налазима ”семафор методе”, којом се пратила динамика и реализација извештавања, будући је у извештајима било више активности које су биле оцењене као ”у потпуности реализоване” него што су то указивали подаци у извештајима. Постављени начин оцењивања „семафор методом“ није имао унапред дефинисане критеријуме на основу којих би се мерила реализација активности нити се знало који од носилаца активности процењује и извештава да ли је активност ”у потпуности реализована” (зелено), ”готово у потпуности реализована” (наранџасто), ”делимично реализована” (жуто), ”није реализована” (црвено), ”не садржи податке” (љубичасто).

2.2.3.2. Ефикасност у извештавању

Постојала је неуједначеност у извештавању појединих државних органа, у погледу обима послатих информација и њихове релевантности у односу на текст активности и постављене индикаторе.

Квартални извештаји били су оптерећени информацијама из претходних квартала (подаци датирају од 2016. године), а то је утицало на квалитет извештавања и отежано праћење актуелних информација⁵¹. Упркос томе, извештаји нису уједначени у погледу обима послатих информација, те су неки извештаји преопширни, а неки непотпуни. Додатно, извештаји за поједине активности садрже низ неповезаних и нерелевантних података који нису у вези са датом активношћу.

На ефикасност извештавања утицали су и ”носиоци активности” од којих су неки редовно извештавали, а неки ретко или никада. Ово се посебно односи на извештавање локалних самоуправа и савета за међунационалне односе. У активностима за чију је реализацију било

---

⁵⁰ Министарство правде и Министарство унутрашњих послова, Стандардна методологија исказивања јединичних трошкова за оквирну процену финансијских средстава по активностима из Акционог плана Поглавље 23 и 24, <https://www.mpravde.gov.rs/tekst/7715/drugi-nacrt-akcionog-plana-za-poglavlje-23.php>

⁵¹ Извештај о спровођењу акционог плана за остваривање права националних мањина за 2/2020, садржи 1199 страна.

одређено више носилаца, није било јасно који је носилац тачно одговоран за који део активности и чија је одговорност уколико се активност не реализује у задатом року.

2.2.3.3. Ефикасност у односу на постављене индикаторе

Индикатори постављени за активности, као и у случају индикатора за резултате, нису били СМАРТ (специфични и мерљиви, достижни, релевантни и временски ограничени)⁵², што је резултирало уопштеним извештавањем, слањем нерелевантних информација и немогућношћу доношења закључка да ли је активност испуњена или не. Додатну нелогичност представљала је чињеница да су индикатори били постављени за активности и резултате, али не из стратешке циљеве и да међусобно нису били повезани. Некада је било тешко закључити који се индикатор односи на који део активности (у случајевима да је имала више под-активности). Терминологија у појединим деловима није усаглашена, па су се за исте појмове користили различити термини, на пример: индикатор утицаја/показатељ резултата или суфинансирање/кофинансирање.

Извештаји су често садржали податке који се нису могли довести у везу са постављеним индикаторима као, на пример, извештаји јединица локалних самоуправа и савета за међунационалне односе.

2.2.3.4. Процена ефикасности по поглављима

I – Лични статусни положај

Ефикасност постизања стратешког циља била је условљена недовољно свеобухватним активностима, немерљивим индикаторима утицаја, и кашњењем у реализацији активности. Највећи део активности је каснио са реализацијом (пет од девет активности), а последично томе, ни резултати нису били постигнути у складу са утврђеним роковима. Због нејасно дефинисане поделе надлежности међу органима у активностима са више носилаца долазило је до дуплирања у извештавању, као и извештавања о нерелевантним активностима.

II – Забрана дискриминације

Остваривање резултата је пратило динамику којом су се спроводиле активности. Текст појединих активности био је неусаглашен са надлежностима предвиђених носилаца, на пример, између Повереника за заштиту равноправности, Заштитника грађана и Покрајинског омбудсмана или је садржао информацијама које су биле нерелевантне за индикаторе постављене уз активност (активност 2.1).

Индикатори су генерално били немерљиви и нису били постављени у односу на задате полазне, прелазне и циљане вредности. Саветодавни комитет је приметио да након истека Акционог плана 2014-2018 није израђен ниједан даљи акциони план, упркос недостацима антидискриминационог система, посебно у погледу прикупљања података о једнакости. У циљу ефикаснијег спровођења Акционог плана у овој области, требало би узети у обзир напомену Саветодавног комитета о важности редовног прикупљања поузданих и разврстаних података о

---

⁵² На пример, индикатор “број семинара и број учесника” не значи много, да би се резултат активности могао пратити и да би се проценило да ли је активност спроведена или не. Пример (СМАРТ индикатора) био би: “организовано 5 семинара, у 5 општина на којима је обучено 50 државних службеника о међународним стандардима за заштиту права националних мањина, у периоду април-јун 2018”, Извештај о Акционом плану из 2018. године

равноправности у вези са бројем и ситуацијом припадника националних мањина, које би периодично требало изнова процењивати и флексибилно анализирати, у блиској сарадњи са представницима мањина⁵³.

III – Култура и информисање

Култура

”Семафор метода” указује да су обе активности у области културе ”у потпуности реализоване”, али се на основу анализе може закључити да је активност 3.10 делимично испуњена. Разлог за неефикасност била је погрешно постављена активност, чији је текст противречио чињеници да ”национална припадност” не постоји као конкурсни критеријум, да би се на основу ње могла пратити конкурсна статистика у области заштите културног наслеђа мањина.

Стратешки циљ се не испуњава ефикасно због резултата 4 који се односио на ”унапређење културе међусобног поштовања и разумевања, сузбијања предрасуда и сегрегације, у међуетничким срединама и у односу на младе” будући за његову реализацију нису биле планиране ни активности ни индикатори. У том смислу, текст резултата 4 је потребно преформулисати.

Информисање

Ефикасност постизања стратешког циља била је условљена нејасно формулисаним активностима и индикаторима, као и неадекватно успостављеним везама између активности, резултата, постављеног циља и носиоца активности.

Највећи део активности је каснио са реализацијом, а последично томе, ни резултати нису били постигнути у складу са утврђеним роковима. Због нејасно дефинисаних активности, долазило је до дуплирања у извештавању. Индикатори утицаја и активности нису били повезани са резултатима. У случајевима опширно постављених активности, са низом под-активности, показатељи резултата нису указивали на коју се од њих односе. Финансијски ресурси нису били одређени за све активности.

IV – Слобода вероисповести

Ефикасност постизања стратешког циља била је условљена недовољно прецизним активностима, неадекватним индикаторима утицаја, и нејасном везом активности и стратешког циља. Највећи део активности је реализован у предвиђеном року, међутим како су најважније активности биле непрецизно постављене, што је отежало њихову примену и праћење, уз нејасно постављење носиоце. Додатно, реализација активности које јесу реаловане нису донеле очекиване промене.

V – Употреба језика и писма

Ефикасност постизања стратешког циља била је условљена недовољно прецизним индикаторима утицаја, кашњењем у реализацији активности и не реализацијом дела активности или само делимичном реализацијом. Половина од укупног броја активности (7/14) су реализоване (пет у предвиђеном року, две са кашњењем), пет је реализовано само делимично и две нису реализоване, а последично томе, ни резултати нису били постигнути у складу са утврђеним роковима нити су реализовани у целости. Индикатори утицаја и резултата су у

---

⁵³ ACFC/OP/IV(2019)001, 34

највећем делу активности неадекватно постављени без мерљивих полазних, прелазних и коначних циљева што онемогућава ефикасно мерење успеха. Део активности није постављен довољно прецизно и у циљу боље реализације би требало да се квалитативно унапреде. Један од индикатора утицаја се не може повезати са релевантним активностима.

VI – Образовање

Већина активности је каснила са реализацијом. За резултате нису били утврђени рокови нити су биле успостављене почетне, прелазне и циљне вредности те се не може проценити степен њихове испуњености. Индикатори нису мерљиви те се не може проценити у којој су мери остварени. Праћење извештаја отежавали су дуги и обимни текстови, од којих се неки нису директно односили на активност о којој се извештава. Извештавање о активностима за које су били предвиђени рокови реализације, се наставило и након њихове реализације.

VII – Демократска партиципација

Ефикасност постизања стратешког циља била је условљена кашњењем у реализацији активности и не реализацијом дела активности. Свега половина од укупног броја активности (2/4) је реализована (обе активности су касниле три квартала), сходно томе, ни резултати нису постигнути нити су реализовани у целости. Индикатори утицаја и резултата, иако условљени немогућношћу да се прејудицира изабрани модел демократске партиципације, морају да се унапреде како би били мерљивији. Постављање базне вредности у виду тренутног стања у погледу демократске партиципације би олакшало праћење промене у односу на будуће стање после промене модела партиципације.

VIII – Одговарајућа заступљеност припадника националних мањина у јавним секторима и јавним предузећима

Ефикасност постизања стратешког циља била је условљена кашњењем у реализацији активности, нереализацијом одређеног броја кључних активности, преклапањем активности и неадекватно постављеним индикаторима.

Неостваривање активности везаних за резултат два су утицали на нереализацију резултата. Због суштинског преклапања у више активности, долазило је до дуплирања у извештавању. За неколико активности рокови су постављени на нелогичан начин пре самог усвајања Акционог плана. За највећи број активности потребно је унапредити индикаторе како би били мерљиви и како би на основу њих могла да се процени ефикасност реализације.

IX – Национални савети националних мањина

Постављени резултати и стратешки циљ су остварени. До кашњења је долазило због кашњења доношења Закона о изменама и допунама Закона о националном саветима националних мањина. У циљу ефикаснијег спровођења активности по питању функционисања савета за међунационалне односе, потребно је узети у обзир препоруке Саветодавног комитета и Заштитника грађана.

X – Економски положај припадника мањинских заједница

Ефикасност постизања стратешког циља и резултата била је условљена уопштеном формулацијом дела активности, непрецизношћу индикатора, као и неадекватно успостављеним везама између активности, носилаца активности и индикатора.

Све активности су се реализовале континуирано, са изузетком једне активности (10.1) чија је имплементација била везана за документ јавне политике који није усвојен за период после

2018. године. У поглављу Х није било дуплирања активности, иако постоји значајна сличност између активности 10.2. *Економски опоравак и развој неразвијених региона...*, 10.3. *Привлачење инвестиција ...* и 10.5. *Поспешивање инвестиција из матичних земаља националних мањина*. Такође, преостале две активности 10.1. ”Јачање економског положаја ромске националне мањине...” и ”Унапређење запошљивости и подстицање запошљавања незапослених припадника националних мањина” се значајно преклапају, посебно у делу посвећеном активним мерама запошљавања, иако се ради о две активности различите садржине уз које треба поставити различите индикаторе. Индикатори утицаја и већи део индикатора резултат активности су постављени на уопштен начин без мерљивих вредности што онемогућава проверу испуњености. Постоји значајна разлика у финансијским ресурсима буџетираним у Акционом плану и средствима која су заиста утрошена на активности према подацима из извештаја о реализацији Акционог Плана.

IX – Међународна сарадња

Већина активности није остварена, углавном због нејасних и неадекватно постављених активности и индикатора. Индикатори појединих активности су дуплирани (индикатор 3 у активности 11.4. и 11.5). Поједини индикатори су преамбициозно постављени, на пример, ”број закључених билатералних докумената” или ”обезбедити све услове са стране Републике Србије” да међудржавне комисије редовно заседају, с обзиром да о ”закључивању” и ”заседању” одлучују две стране, те исход не зависи само од Србије. Носиоци активности у појединим активностима нису били конкретно дефинисани (”ресорна министарства”), па се није могло закључити на кога се активност односи. Постојала је и термилошка неусаглашеност, на пример када је у питању термин ”посебан закључак” (објашњење горе, активност 11.5).

2.2.4. Одрживост

Будући да Акциони план за остваривање права национални мањина, у недостатку стратегије у овој области, представља први и једини документ јавних политика посвећен искључиво националним мањинама и да је његово доношење било једно од мерила за отварање Поглавља 23, неоспорно је да ће и у будућности заузимати значајно место у области јавних политика усмерених ка унапређењу положаја припадника националних мањина.

Садашњи формат Акционог плана по питању поделе на 11 поглавља није споран и одржив је и у будућности, нарочито због тога што је израђен на основу препорука из Трећег мишљења Саветодавног комитета о спровођењу Оквирне конвенције за заштиту националних мањина у Србији и што се ослања на чланове Оквирне конвенције.

Када је реч о елементима који генерално чине обавезне делове Акционих планова, попут, општих и посебних циљева, мера и активности, институција носилаца за праћење спровођења и извештавања, односно активности, средстава и показатеља мера (индикатора) на нивоу мера јавних политика, сврсисходно је руководити се начелима Закона о планском систему Републике Србије. Закон уређује систем јавних политика по угледу на примере добрих пракси јавних политика у ЕУ уз ”уважавање специфичности процеса европских интеграција и делује комплементарно у односу на њих”. Такође, Закон оставља ”простор да израда акционих планова за преговарачка поглавља буде спроведена по методологији која је различита у односу на друге документе јавних политика које усваја Влада”⁵⁴

⁵⁴ ”Анализа ефеката на друштво јавних политика – преглед међународних и домаћих методологија са критичким освртом”, Сатира Бардош и Иван Секулић, Београд, 2020.

Досадашњи концепт укључивања Савета за националне мањине као мониторинг тела је и даље одржив имајући у виду састав датог тела и његов потенцијал да унапреди координацију и сарадњу у области права мањина. Редовно заседање овог тела које прати динамику извештавања и механизам разматрања супстантивних недостатака у имплементацији Акционог плана на седницама координационог тела би унапредило одрживост реализације.

3. Резултати анкета послатих националним саветима националних мањина

Анкетни формулари послати су на адресе 23 национална савета националних мањина и 5 организација цивилног друштва (28). Одговоре је послало 8 национална савета: буњевачки, грчки, мађарски, немачки, црногорски, чешки, хрватски и Савет јеврејских општина Србије.

Ефективност

Већина националних савета (4) сматра да су Стратешки циљеви и Општи резултати у Акционом плану остварени, али да постоји простор за побољшање и да се то односи на сва Поглавља⁵⁵. Два национална савета била су мишљења да Стратешки циљеви и Општи резултати нису испуњени, а као разлог се наводе ”неажурност правних субјеката, некоординисаност институција, мањак воље”.

Национални савети који су одговорили на постављено питање, били су става да је већина резултата адекватно постављена и да су кључни резултати постигнути у Поглављима: I – Лични статусни положај, III -Област културе и медија, VI – Образовање, XI - Међународна сарадња. Поглавље X – Економски положај националних мањина, наведено је као поглавље на које је најмање могло да се утиче. Један национални савет био је става да резултати нису испуњени ни у једном поглављу када је конкретна мањина у питању и да се то посебно односи на Поглавља II, VIII и X.

Као препреке за постизање резултата и остваривање циљева наведени су: 1. организациони проблеми (недовољан број обучених особа у националним саветима, за извештавање по Поглављима, проблеми унутар националних савета) и 2. неупућеност и незнање јединица локалних самоуправа и организација са јавним овлашћењима о Акционом плану, 3. пандемија COVID19.

Ефикасност

Национални савети заузели су генералан став да су средства одређена за националне савете била недовољна за остваривање постављених резултата. У том контексту, скренута је пажња да су средства за спровођење активности и начин њихове расподеле нејасно дефинисани.

Већина националних савета сматра да се резултати нису остваривали у оквиру постављених рокова и да су каснили. Као разлози наведени су: људски фактор и од стране националних савета и државних органа, долазак нових људи на функције, избори за народне посланике, преговори са јавним медијским сервисима...

Квалитет постављених активности оцењен је углавном позитивно, а као разлози за кашњење наведени су: нејасноћа о задужењима у реализацији, немотивисаност јединица локалних самоуправа и савета за међунационалне односе да спроводе активности и достављају извештаје, неуважавање специфичности конкретних мањинских заједница.

---

⁵⁵ Поглавље IV – Слобода вероисповести и XI – Међународна сарадња нису наведена.

По мишљењу националних савета предвиђене активности биле су довољне да би се остварили Стратешки циљеви и резултати, али их је потребно унапредити. Један национални савет био је става да активности нису допринеле решавању проблема са којима се конкретна мањина суочава.

Спровођење акционог плана, национални савети пратили су путем извештаја Канцеларије за људска и мањинска права, сада Министарства за људска и мањинска права и друштвени дијалог, као и на састанцима, округлим столовима и едукацијама са представницима Канцеларије за људска и мањинска права.

Општа питања

Национални савети генерално заузимају став да су учествовали у мониторингу Акционог плана и да су редовно извештавали, са напоменом неких од њих, да су им могућности ограничене и да остаје упитно колико су могли својим предлозима да учествују у променама током мониторинга.

У случају проблема који су се јављали током спровођења Акционог плана, кашњења или потребне промене да би се дошло до жељеног резултата, национални савети наводе да су се трудили да проблем превазиђу додатним радом, да су у континуитету извештавали о потенцијалним проблемима, да су указивали на погрешне тврдње и слали додатна појашњења, али да нису имали могућност да модификују активности или садржај Акционог плана.

Већина националних савета оцењује реализацију Акционог плана средњом оценом, уз напомену да је недовољно ефикасан и да постоји простор за унапређење. Два национална савета мишљења су да је реализација Акционог плана била задовољавајућа и да је учињен помак, док је један национални савет био става да је реализација била крајње неучинковита.

Препоруке за спровођење Акционог плана указују да је у будућности потребно:

- извршити јаснију подела одговорности између носилаца активности; именовати особе из јединице локалне самоуправе која би била у контакту са више националних савета;
- едуковати и подизати капацитета припадника националних мањина о механизмима за заштиту од дискриминације, о антидискриминационом законодавству, препознавању врста дискриминације и основа за дискриминацију;
- укључити у већој мери независна тела, националне савете националних мањина и организације цивилног друштва у извештавање;
- организовати више заједничких састанака и дискусија за сваку активност и поглавље посебно;
- благовремено реаговати на примедбе националних савета, у смислу давања одговора и повратних информација;
- адекватно укључивати националне савете у процес израде следећег АП-а уз узимање у обзир свих специфичности мањинских заједница; креирати активности спрам потреба сваке мањинске заједнице посебно;
- узети у обзир досадашња искуства у реализацији Акционог плана;
- размотрити на који се начин може омогућити већа посвећеност спровођењу Акционог плана, с обзиром на велику флукуацију запослених у јавном сектору и чланова националних савета;

→ уврстити потписивање меморандума и Центар за нискотиражне уџбенике као једну од будућих активности.

4. Закључци

Резултати Ех-*post* анализе указују да је Акциони план релевантан документ јавне политике, посвећен остваривању права националних мањина, који је усклађен са приоритетима и циљевима Владе Републике Србије и подржан од стране Савета Европе и ЕУ. Будући да су потребе и интереси припадника националних мањина уграђени у стратешке циљеве Акционог плана и да се свако од 11 поглавља фокусира на унапређење једног од битних сегмената њиховог живота, видљиво је да су државни органи показали спремност да допринесу унапређењу положаја припадника националних мањина и њиховом активном укључивању у јавне политике.

Стратешки циљеви, резултати и активности су се реализовали, али не у потпуности, пре свега због методолошких недостатака и логичких недоследности, које се односе на непрецизне, непотпуне и нејасно дефинисане формулације и недовољно конкретне и немерљиве индикаторе.

Реализација планираних активности била је отежана због недостатка систематског приступа и логике у имплементацији, као и због нереалних и амбициозно постављених рокова. Додатни проблем, представљали су недостатак људских ресурса, мали број државних службеника обучених за извештавање и недовољно конкретизована методологија за извештавање.

Највећа постигнућа остварена су у области законских решења и њихове доследније примене, конкретно у оквиру Поглавља I- Лични статусни положај, V – Употреба језика и писма, VIII - Одговарајућа заступљеност припадника националних мањина у јавним секторима и јавним предузећима и IX - Национални савети националних мањина. У Поглављу I остварене су све активности усмерене ка измени законодавства неопходног за стварање законског основа за унос података о националној припадности у збирке података и креирање мера афирмативне акције, обуке матичара, унапређење посебног бирачког списка и упису лица у матичну књигу рођених путем накнадног уписа. У Поглављу V напредак је остварен у вези са правом на упис личног имена у матичне књиге на језику и писму припадника националне мањине, изменом нормативног оквира и подизањем капацитета путем обука и обавезне инструкције као и путем успешног надзора. У Поглављу VIII напредак чине измене већег броја закона и подзаконских аката чиме је створена основа за вођење, на добровољној бази, података о заступљености националних мањина у јавном сектору и увођење конкретних афирмативних мера за запошљавање у јавном сектору и правосуђу. У Поглављу IX напредак чине измене законодавног оквира којим се регулише рад Националних савета и операционализује Буџетски фонд.

Одрживост постојећег формата Акционог плана по питању успостављених поглавља и стратешких праваца, није упитна, будући да задовољава међународне стандарде када су у питању идентификоване области битне за остваривање права националних мањина и обезбеђује континуитет у усаглашавању са препорукама Саветодавног комитета за Оквирну конвенцију. Упитна и неодржива јесте постојећа структура Акционог плана, због недовољно мерљивих циљева, резултата, активности (носилаца), индикатора и нејасне повезаности између њих.

У том контексту, а узимајући у обзир чињеницу да је Акциони план једини документ јавних политика, који је у потпуности посвећен унапређењу положаја припадника националних мањина у различитим областима друштвеног живота, препоручује се усклађивање са Законом о планском систему Републике Србије, који прописује унифицирање елемената у документима

јавних политика, као што је акциони план, ради унапређивања њиховог квалитета и омогућавања праћења усвојених стандарда.

Имајући у виду досадашњу примену Акционог плана за остваривање права националних мањина, ниво испуњености стратешких циљева и општих резултата поставља се питање начина будућег приступа правима националних мањина у контексту јавних политика.

У том смислу могу се уочити три алтернативне опције које су посматране из угла капацитета за испуњење стратешких циљева и остварења права националних мањина.

1) Status quo – Ова опција подразумева да се настави реализација Акционог плана у садашњем формату или да се одустане од даљег развоја стратешког оквира у области права националних мањина и да се задржи достигнути ниво развоја.

2) Опција 1- Ова опција подразумева корекцију постојећег формата Акционог плана, заснованост на Четвртог мишљењу Саветодавног комитета Оквирне конвенције за заштиту права националних мањина Савета Европе, уз методолошке корекције постојеће структуре документа које би омогућиле ефикасније остваривање постављених циљева и резултата, у складу са Законом о планском систему и Уредбом о методологији управљања јавним политикама.

3) Опција 2- Израда ревидираног документа јавне политике вишег ранга (стратегија или програм) базираног на методолошким правилима Закона о планском систему и Уредби о методологији управљања јавним политикама анализи ефеката јавних политика и прописа и садржају појединачних докумената јавних политика.

5. Препоруке

Садржај

- ⇒ Приликом дефинисања стратешких циљева водити рачуна о одредбама других докумената јавних политика који обрађују области од интереса за права националних мањина⁵⁶ како би се избегло дефинисање противречних јавних политика.

Методологија

- ⇒ Ускладити структуру Акционог плана са одредбама Закона о планском систему.
- ⇒ Кориговати систем и методологију извештавања, у складу са Законом о планском систему којим дефинисан начин извештавања о реализацији и постигнутим учинцима јавних политика.
- ⇒ Кориговати постојећи образац за извештавање, који ће се попуњавати у складу са израђеним упутством или смерницама: о циљевима, резултатима, мерама, активностима, индикаторима, роковима.
- ⇒ Преиспитати изворе верификације и кориговати оне који не садрже релевантне податке или нису у директној вези стратешким циљевима и општим резултатима.
- ⇒ Успоставити почетне, прелазне и циљне вредности у индикаторима, како би се могли измерити.

---

⁵⁶Стратегија развоја културе Републике Србије од 2020. до 2029, Стратегија развоја система јавног информисања у Републици Србији за период 2020–2025. година, Стратегија за социјално укључивање Рома у Републици Србији за период од 2016. до 2025. године и Акциони план за Поглавље 23.

- ⇒ Успоставити критеријуме према коме ће се оцењивати реализованост активности, ”метода семафор”.
- ⇒ Периодично извештавати на нивоу резултата и стратешких циљева, не само на нивоу активности.
- ⇒ Успоставити начин праћења задатих рокова, коришћењем гантограма или плана реализације активности.
- ⇒ Унапредити методологију исказивања трошкова реализација у складу са методолошким оквиром за утврђивање и обрачун стандардних трошкова за израду планских докумената и прописа по врсти трошка који су припремили Републички секретаријат за јавне политике и Министарство финансија.⁵⁷

Носиоци активности

- ⇒ Обучити, стручно унапредити и припремити носиоце активности за следећи циклус извештавања о спровођењу акционог плана, узимајући у обзир претходна искуства и резултате.
- ⇒ Спровести обуке државних службеника и националних савета националних мањина о елементима који чине Акциони план, начину спровођења акционог плана и методологији извештавања.
- ⇒ Побољшати координацију између носилаца активности одређених за извештавање, јасно дефинисати и разграничити њихове улоге, задатке и обавезе.
- ⇒ Формирати тимове и механизам за праћење и спровођење Акционог плана по поглављима и стратешким циљевима. Успоставити комуникацију између одговорних лица унутар тима и између тимова путем маилова са јасно подељеним задужењима.
- ⇒ Успоставити јасну динамику извештавања, са утврђеним роковима за састављање и слање извештаја.
- ⇒ Успоставити начин и праћење извештавања за локалне самоуправе и савете за међунационалне односе.
- ⇒ У циљу инклузивности, дефинисати начин већег укључивања независних тела и организација цивилног друштва у извештавање.

---

⁵⁷ Републички секретаријат за јавне политике, Обрачун трошкова за планска докумената и прописе, <https://rsjp.gov.rs/cir/obracun-troskova-za-planska-dokumenta-i-propise/>

6. Анекси

Анекс I Преглед литературе и докумената

- Извештај о примени Акционог плана: 2018. година - III и IV квартал, 2019. година - I, II, III и IV квартал, 2020. године - I квартал
- Четврто Мишљење Саветодавног комитета Савета Европе о примени Оквирне конвенције за заштиту националних мањина Србији (ACFC/OP/IV(2019)001)
- Резолуција Комитета министара о примени Оквирне конвенције за заштиту националних мањина у Србији (CM/ResCMN(2021)11)
- Четврти извештај Комитета експерата Европске повеље о регионалним или мањинским језицима у вези са Србијом (CM(2018)144)
- Препоруке Комитета министара о примени Европске повеље о регионалним или мањинским језицима од стране Србије (CM/RecChL(2019)2)
- ECRI's General Policy Recommendations and country recommendations (2020)
- Извештај Европске комисије о напретку Србије 2020. године
- Годишњи извештаји Заштитника грађана за 2018, 2019 и 2020. годину
- Годишњи извештаји Повереника за заштиту равноправности за 2018, 2019 и 2020. годину
- Годишњи извештаји Покрајинског секретаријата за образовање
- Извештаји о спровођењу Акционог плана за спровођење Стратегију за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период 2015-2025.године
- Закључна запажања Комитета за расну дискриминацију у вези 2- 5 Извештаја Србије о реализацији Међународне конвенција о елиминацији свих облика расне дискриминације (CERD/C/SRB/CO/2-5)
- Извештаји о реализацији Акционог плана за Поглавље 23:Правосуђе и основна права за период од 2018-2021. године.

Анекс II Анкетна питања

За националне савете националних мањина:

Ефективност

Да ли су остварени Стратешки циљеви и Општи резултати Акционог плана (у Поглављу I – Лични статусни положај, Поглављу II – Забрана дискриминације, Поглављу III - Област културе и медија ...)? Уколико нису, на који резултат мислите и шта је узрок томе?

Да ли су постављени резултати били довољни да би се остварили стратешки циљеви?

Да ли сте задовољни постигнутим резултатима? Ако нисте, зашто? У којим су Поглављима, по Вама, били остварене кључни резултати?

Који су били главни фактори који су по вама отежавали постизање резултата и остваривање циљева? Које проблеме, ризике и изазове треба узети у обзир приликом реализације Акционог плана?

Ефикасност

Да ли је било могуће остварити резултате из Акционог плана, средствима и ресурсима који су били на располагању?

Да ли су се резултати остварили у оквиру постављених рокова? Ако нису, који су разлози за то?

Да ли су предвиђене активности биле довољне да би се остварили Стратешки циљеви и Општи резултати?

Како оцењујете квалитет постављених активности? Да ли су се активности реализовале у предвиђеном року?

Мониторинг

На који сте начин пратили да ли се Акциони план спроводи, односно да ли се предвиђени резултати и циљеви испоручују на начин како је то предвиђено?

Како оцењујете ваше учешће у мониторингу реализације Акционог плана? преформулисано доле

Како сте реаговали у случају да сте наишли на проблем у спровођењу Акционог плана?

На пример, уколико се каснило са реализацијом активности или уколико је активност било потребно модификовати да би се дошло до жељеног резултата?

Општа питања

Како генерално оцењујете реализацију Акционог плана од 2016. године?

На који се начин може унапредити испуњавање циљева из Акционог плана у будућности? Које су Ваше препоруке за будуће спровођење Акционог плана?

За организације цивилног друштва

Ефективност

Да ли су по Вама остварени Стратешки циљеви и Општи резултати Акционог плана.

Уколико нису, на који се то стратешки циљ/резултат односи и шта је узрок томе?

Да ли су постављени резултати били довољни да би се остварили стратешки циљеви?

У којим су Поглављима, по Вама, били остварене кључни резултати Акционог плана?

Који су били главни фактори који су по вама отежавали постизање резултата и остваривање постављених циљева у Акционом плану? Које проблеме, ризике и изазове треба узети у обзир приликом реализације Акционог плана?

Ефикасност

Да ли сте учествовали у реализацији активности, у којима су организације цивилног друштва наведене као један од носилаца активности? Уколико нисте, шта је разлог томе?

Мониторинг

На који сте начин пратили да ли се Акциони план спроводи, односно да ли се предвиђени резултати и циљеви испоручују на начин како је то предвиђено?

Општа питања

Како генерално оцењујете реализацију Акционог плана од 2016. године?

На који се начин може унапредити испуњавање циљева из Акционог плана у будућности? Које су Ваше препоруке за спровођење Акционог плана у будућности?

Анекс III Питања за мониторинг и евалуацију

Питања за мониторинг

Провера резултата Акционог плана

1. Да ли су остварени Општи резултати у Поглављу?
2. Да ли су испуњени Индикатори утицаја који се односе на Опште резултате?
3. Уколико неки од Општих резултата није испуњен, да ли су наведени проблеми, ризици и изазови са којима су се суочили институције које су требале да га остваре?

Провера ангажованих ресурса

1. Да ли су се активности спроводиле у складу са планираном динамиком?
2. Оцена свих активности збирно у оквиру поглавља.
3. Оцена појединачне активности.
4. Које се активности и даље реализују, које се нису реализовале и зашто?

Оцена окружења за спровођење Акционог плана

1. Да ли је дошло до значајних промена које су утицале на спровођење Акционог плана или конкретног Поглавља? (на пример, приоритети Владе, промена циљева планских докумената вишег ранга; вратити се на анализу постојећег стања која је израђена приликом израде Акционог плана 2016. године)
2. Да ли су се појавили неки други неочекивани проблеми?
3. Да ли је до проблема дошло због интерних фактора на које се могло утицати?

Формулисање налаза и препорука

1. Које поуке и препоруке можемо донети из процеса реализације Акционог плана?
2. Објаснити потешкоће и изазове у процесу спровођења Акционог плана и описати кораке које треба предузети да би се обезбедио наставак спровођења.
3. Шта је то што функционише и шта је то што је потребно поправити?

Питања за евалуацију

Релевантност

1. Да ли су потребе припадника националних мањина у потпуности задовољене усвајањем Акционог плана?
2. Да ли је Акциони план за мањине, у контексту тренутне политике у Републици Србији и даље релевантан документ за остваривање права националних мањина?
3. Да ли су се приоритети променили?
4. Да ли је Акциони план подесан и изводљив и у будућности?

Ефективности

1. Да ли је постигнут планирани стратешки циљ? Какав је напредак остварен?
2. Уколико није, шта је узрок томе?
3. Да ли су изабране активности биле релевантне и најадекватније за постизање резултата?
4. Да ли су корисници јавне политике задовољни постигнутим циљевима?

Ефикасност

1. Да ли су резултати постигнути у складу са утврђеним роковима? Уколико нису, који су разлози за то?
2. Да ли је било дуплирања активности? Противречних решења?
3. Који показатељи и циљне вредности су дефинисане за резултате и да ли су остварене?
4. Да ли су ангажовани ресурси били довољни за остварење резултата (средства, експертиза, време)?

Одрживост

1. Да ли се у оквиру важећег регулаторног оквира може омогућити трајније креирање користи од конкретне јавне политике (Акционог плана)?
2. Да ли постоје одговарајући институционални капацитети за трајно одржавање позитивних ефеката Акционог?

Анекс IV Семафор табеле на основу процене државних органа

ПОГЛАВЉЕ I - ЛИЧНИ СТАТУСНИ ПОЛОЖАЈ																							
СТРАТЕШКИ ЦИЉ		ОПШТИ РЕЗУЛТАТ				ИНДИКАТОР УТИЦАЈА				ИЗВОР ВЕРИФИКАЦИЈЕ													
<p>Спровођење персоналног принципа у примени правних правила о положају националних мањина, као и спровођење принципа аутономног одређивања идентитета припадника мањинских заједница. Унапређивање механизма пописивања припадника мањинских заједница и заштита података о личности припадника мањинских заједница.</p>		<p>Слободно изражавање националног идентитета на добровољној бази се поштује.</p> <p>Спроводи се политика неутралности у идентитетским питањима мањинских заједница.</p> <p>Подаци о броју припадника националних мањина доступни надлежним органима ради праћења и анализе степена остваривања мањинских права, уз заштиту ових података као нарочито осетљивих података према прописима о заштити података о личности.</p>				<p>Статистички подаци надлежних органа о броју припадника националних мањина у Републици Србији.</p> <p>Доследна примена персоналног принципа у односу на положај националних мањина, као и поштовање принципа аутономног одређивања идентитета припадника мањинских заједница.</p>				<p>Регистар органа и организација јавне управе и запослених у систему јавне управе.</p> <p>Периодично мишљење Саветодавног комитета СЕ о спровођењу Оквирне конвенције за заштиту националних мањина.</p> <p>Независне научне студије које се односе на прикупљање података о националним мањинама.</p>													
		АКТИВНОСТИ	НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ	РОК	2016				2017				2018				2019				2020		
1.1.	Измене и допуне Закона о заштити права и слобода националних мањина ради уређења права на упис податка о националној припадности припадника националних	-Министарство надлежно за послове државне управе и локалне самоуправе	За усвајање: II квартал 2016. године За примену:	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

	мањина у јавне исправе, службене евиденције и збирке личних података, у складу са уставним принципом слободног изражавања националне припадности.	-Народна скупштина Партнери - Национални савети националних мањина.	Континуирано, почев од ступања на снагу.																					
1.2.	Допуне Закона о матичним књигама ради уређења начина уписа податка о националној припадности у матичну књигу рођених	- Министарство надлежно за послове државне управе -Народна скупштина Партнери – Национални савети националних мањина.	IV квартал 2016. године	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	
1.3.	Измене и допуне подзаконских аката који се доносе на основу Закона о матичним књигама ради усклађивања са допунама Закона и обезбеђење услова за примену прописа који уређују упис податка о националној припадности у матичну књигу рођених	Министарство надлежно за послове државне управе	IV квартал 2017. године	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	

1.4.	Унапређење Посебног бирачког списка националне мањине у смислу надоградње и унапређења постојеће апликације за ПБС, а у циљу што прецизнијег ажурирања података уз обезбеђење поверљивости истих.	Министарство надлежно за послове државне управе и локалне самоуправе	IV квартал 2015. године	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
1.5.	Обука запослених у јединицама локалне самоуправе који воде Посебан бирачки списак националне мањине као поверени посао у циљу ажурирања података, уз заштиту ових података као нарочито осетљивих података према прописима о заштити података о личности.	Министарство надлежно за послове државне управе и локалне самоуправе	IV квартал 2016.	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
1.6.	Обезбеђење потпуне реализације активности у вези са спровођењем Споразума о разумевању закљученог између Министарства државне управе и локалне самоуправе, Заштитника грађана и Високог комесаријата Уједињених нација за избеглице – Представништво у Србији, посебно у делу који се односи на пуну примену прописа који уређују упис чињеница и	- Министарство надлежно за послове државне управе -Заштитник грађана -УНХЦР -Министарство надлежно за	IV квартал 2016.	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

	<p>података у матичне књиге и пружање помоћи лицима у различитим поступцима у области личног статуса грађана.</p> <p>- веза са Оперативним закључцима са семинара о социјалном укључивању Рома</p>	<p>унутрашње послове</p> <p>-Министарство надлежно за послове рада, запошљавања, бораčkih и социјалних питања</p>																						
1.7.	<p>Развој и имплементација електронских процедура за размену података и докумената између матичара и других органа и установа који учествују у поступку уписа чињенице рођења у матичну књигу рођених, ради законитог и делотворног остваривања права на упис чињенице рођења у матичну књигу рођених у прописаном року за пријаву те чињенице.</p> <p>- веза са Оперативним закључцима са семинара о социјалном укључивању Рома</p>	<p>-Министарство надлежно за послове државне управе</p> <p>-Министарство надлежно за унутрашње послове</p> <p>-Министарство надлежно за послове рада, запошљавања, бораčkih и социјалних питања</p> <p>-Министарство надлежно за послове здравља</p>	IV квартал 2017	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	

1.8.	<p>Праћење стања у остваривању права на упис чињенице рођења у матичну књигу рођених</p> <p>- веза са Оперативним закључцима са семинара о социјалном укључивању Рома</p>	<p>-Министарство надлежно за послове државне управе</p> <p>-Управни инспекторат</p>	Континуирано	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
1.9.	<p>Наставити информисање Рома, Египћана и Ашкалија о њиховим правима везаним за регулисање личног статуса и наставити пружање бесплатне правне помоћи припадницима наведених заједница у овим поступцима од стране надлежних органа и организација цивилног друштва које се баве заштитом људских и мањинских права.</p> <p>Ојачати приступ бесплатној правној помоћи у складу са Законом о бесплатној правној помоћи и осигурати пун приступ правима</p>	<p>-Јединице локалне самоуправе</p> <p>-Министарство надлежно за унутрашње послове</p> <p>-Министарство надлежно за послове правосуђа</p> <p>-Организације цивилног друштва</p>	<p>Пружање правне помоћи од стране надлежних органа и организација цивилног друштва: Континуирано</p> <p>Пружање правне помоћи у складу са Законом о БПП: Континуирано, почев од I</p>	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

АКТИВНОСТИ		НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ	РОК	2016				2017				2018				2019				2020			
				1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
2.1.	Брзо и детаљно одговарање на налазе и препоруке Заштитника грађана, Покрајинског омбудсмана и Повереника за заштиту равноправности у свим случајевима који утичу на права припадника националних мањина и обезбеђење адекватне подршке тим институцијама како би се осигурала ефикасна обрада достављених притужби, и како би оне биле доступне припадницима националних мањина.	-Контролисани орган -Заштитник грађана -Покрајински омбудсман -Повереник за заштиту равноправности	Континуирано																				

Извештај Повереника за заштиту равноправности.

2.2.	<p>Подизање свести међу широм јавности, припадницима националних мањина и функционерима и запосленима у органима јавне власти на свим нивоима о постојању националних мањина у земљи, њиховим правима као и правима на афирмативне мере где су оне неопходне.</p>	<p>-Канцеларија за људска и мањинска права</p> <p>-Министарство надлежно за послове државне управе</p> <p>- Служба за управљање кадровима</p> <p>-Јавни медијски сервис</p> <p>-Партнери:</p> <p>Национални савети националних мањина</p>	Континуирано	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
2.3.	<p>Сузбијање говора мржње у медијима и на социјалним мрежама.</p> <p>Веза са мером 3.2.3. Акционог плана за Анти-дискриминацију</p>	<p>-Регулаторно тело за електронске медије</p> <p>- Удружења новинара</p> <p>-Савет за штампу</p>	Континуирано	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

2.4.	Покретање поступка заштите од говора мржње.	-Национални савети националних мањина	Континуирано	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
2.5.	Спровођење обука усмерених ка јачању свести свих релевантних актера кривичноправног система о значају процесуирања злочина из мржње.	-Министарство надлежно за унутрашње послове -Републичко јавно тужилаштво -Правосудна Академија - Партнер: Национални савети националних мањина	Континуирано	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
2.6.	Јачање свести грађана о узроцима и последицама злочина из мржње и нултој толеранцији према таквим делима.	-Канцеларија за људска и мањинска права -Министарство надлежно за унутрашње послове	Континуирано	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

		-Републичко јавно тужилаштво -Јавни медијски сервис Партнер: Национални савети националних мањина																					
2.7.	Спровођење ефикасне истраге, адекватно квалификовање и ефикасно кривично гоњење починилаца дела са обележјима националне мржње и нетрпељивости и расне, верске и друге дискриминације, укључујући дела учињена путем интернета, на друштвеним мрежама и јавним наступима. Унапређивање истрага и кривичног гоњења починилаца дела са обележјима националне мржње и нетрпељивости и расне, верске и друге дискриминације, укључујући	-Републичко јавно тужилаштво -Министарство надлежно за унутрашње послове -Врховни касациони суд	Континуирано	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

	дела учињена путем интернета, на друштвеним мрежама и јавним наступима кроз повећање ефикасности поступања, вођење посебне евиденције и спровођење обука.																							
2.8.	Размотрити измену Устава у делу који се односи на примену афирмативних мера у циљу елиминисања могућих нејасноћа и усаглашавања одредаба.	-Акциона група за реформу политичког система Народне скупштине	IV квартал 2017.	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	

ПОГЛАВЉЕ III – ИНФОРМИСАЊЕ			
СТРАТЕШКИ ЦИЉ	ОПШТИ РЕЗУЛТАТ	ИНДИКАТОР УТИЦАЈА	ИЗВОР ВЕРИФИКАЦИЈЕ
Унапређивање стања у медијима и развој медијских садржаја од значаја за припаднике мањинских заједница кроз обезбеђивање квалитативног, квантитативног, географски доступног и уз обавезу државе, финансијски одрживог информисања на језицима националних мањина. Развој културе мањинских заједница и међукултурног дијалога. У односу на постојеће стање, обезбедити континуитет финансирања медија на језицима националних	Успостављен одржив систем информисања на језицима националних мањина који квалитативно, квантитативно, и географски одговара потребама припадника националних мањина.	Медијски садржаји на језицима националних мањина доступни у складу са потребама припадника националних мањина. Јавни медијски сервиси у довољној мери обезбеђују медијске садржаје и	Периодично мишљење Саветодавног комитета СЕ о спровођењу Оквирне конвенције за заштиту националних мањина. Годишњи извештај Заштитника грађана.

<p>мањина на територији АПВ у складу са законом и подићи ниво финансирања медија на језицима националних мањина у осталом делу РС, у циљу смањења разлика у односу на постојећи ниво финансирања.</p>	<p>Посебна пажња посвећена националним мањинама у медијима с националном покривеношћу.</p> <p>Обезбеђена заштита културних добара и елемената нематеријалног културног наслеђа који су од посебног значаја за националну мањину.</p> <p>Унапређена култура међусобног поштовања и разумевања, сузбијања предрасуда и сегрегације, посебно у међуетничким срединама и у односу између младих.</p>	<p>информативне емисије на језицима националних мањина.</p> <p>Конкурси за доделу средстава за развој културе и уметности националних мањина се редовно расписују.</p>	<p>Годишњи извештај Покрајинског заштитника грађана – Омбудсмана.</p> <p>Извештаји надлежних државних органа о финансирању медија на језицима националних мањина и реализованим конкурсима за суфинансирање медијских пројеката на језицима националних мањина.</p> <p>Извештаји националних савета националних мањина о квантитету медијских садржаја на језицима националних мањина у медијима.</p> <p>Конкурси у области културног наслеђа (Конкурси, између осталог, за доделу средстава за заштиту непокретног, покретног и нематеријалног наслеђа и развој библиотечно-информационе делатности који су од посебног значаја за</p>
--	--	--	---

				<p>националну мањину) редовно се расписују.</p> <p>Резултати Конкурса за финансирање и суфинансирање пројеката из области савременог стваралаштва у Републици Србији и Конкурса за откуп публикација за библиотеке.</p>																			
АКТИВНОСТИ		НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ	РОК	2016				2017				2018				2019				2020			
3.1.	<p>Обезбеђивање примене чл. 6. и 9. Оквирне конвенције за заштиту националних мањина и члана 11. Европске повеље о регионалним или мањинским језицима кроз идентификовање адекватног модела међу различитим модалитетима, попут:</p> <p>-Унапређивање пројектног суфинансирања посебно у вези са улогом националних савета националних мањина.</p> <p>- програмско финансирање медија чији су оснивачи/издавачи</p>	<p>-Министарство надлежно за послове информисања</p> <p>- Министарство надлежно за послове државне управе</p> <p>-Регулаторно тело за електронске медије</p> <p>-Национални савети националних мањина</p>	I - II квартал 2016. године	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

	<p>национални савети националних мањина</p> <p>- изузимање медија у власништву националних савета националних мањина из процеса приватизације.</p> <p>-повећање количине садржаја на језицима националних мањина на јавним радио телевизијским сервисима (РТС/РТВ) кроз проглашавање емитовања таквог садржаја испуњавањем јавног интереса.</p> <p>-повезивање приватизације медија са условним лиценцирањем од стране РЕМ-а са обавезом емитовања одређене количине програма на језицима националних мањина.</p> <p>Истовремено анализирати утицај ефеката приватизације и дигитализације на медије које емитују садржаје на језицима националних мањина, а у консултацији са националним мањинама, у</p>	<p>-Јавни медијски сервис</p>																									
--	--	-------------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	циљу осигуравања финансијске одрживости медија на језицима националних мањина, кроз инклузиван процес са представницима националних мањина, како би се обезбедило очување постојећег нивоа остварености права на информисање на језицима националних мањина.																								
3.2.	Обезбеђивање одрживости медија укључујући и продукцију медијских садржаја, чији су оснивачи посредно националних савети националних мањина у прелазном периоду до почетка примене новог Закона о националним саветима националних мањина	-Влада	Од I квартала 2016. године до почетка примене новог Закона о националним саветима националних мањина	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4		
3.3.	Обезбеђивање одрживости медија укључујући и продукцију медијских садржаја, чији су оснивачи посредно националних савети националних мањина кроз различите облике	-Министарство надлежно за државне управе и локалне самоуправе	II квартал 2017. године	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4		

	финансирања у складу са законом који регулише облике делатности националних савета националних мањина																						
3.4.	<p>Обезбедити довољно и стабилно финансирање којим се гарантује одрживост медија на језицима националних мањина кроз:</p> <p>-унапређивање подзаконске регулативе у вези са пројектним суфинансирањем посебно у вези са улогом националних савета националних мањина, којима се обезбеђује стабилно и континуирано финансирање производње медијских садржаја који су од значаја за припаднике националних мањина,</p> <p>- програмско финансирање медијских садржаја чији су оснивачи/издавачи национални савети националних мањина</p> <p>-наставак буџетске подршке за медије у власништву</p>	<p>-Министарство надлежно за послове информисања</p> <p>-Канцеларија за људска и мањинска права</p> <p>-Министарство надлежно за послове државне управе</p> <p>-Покрајински секретаријат надлежан за информисање</p> <p>-Јединице локалне самоуправе</p> <p>-Регулаторно тело за електронске медије</p>	Континуирано	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4				

<p>националних савета националних мањина;</p> <p>-изузимање медија у власништву националних савета од приватизације у складу са Законом о јавном информисању и медијима;</p> <p>-расписивање конкурса за суфинансирање медијских садржаја на језицима националних мањина уз пуно уважавање мишљења националних савета о начину расподеле средстава;</p> <p>-обезбеђивање ко- финансирања медија на језицима националних мањина;</p> <p>-обезбеђивање учешћа савета националних мањина у раду савета регулаторног тела за електронске медије засновано на јасним критеријумима за избор.</p>																										
---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

3.5.	<p>Подизање свести јавности о правима националних мањина и уважавање културних и језичких различитости кроз подршку производњи медијских садржаја ради остваривања једнаких права и даљег јачања разумевања културе националних мањина као интегралног дела друштва у целини.</p>	<p>-Министарство надлежно за послове информисања</p> <p>-Јавни радио-телевизијских сервиса</p> <p>-Покрајинска администрација</p> <p>-Јединице локалне самоуправе</p>	<p>Континуирано, кроз организовање годишњих конкурса</p>	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
3.6.	<p>Пружање подршке организацијама националних мањина за припрему пројектне документације за учешће на конкурсима за суфинансирање медијских садржаја на језицима националних мањина</p>	<p>- Министарство надлежно за информисање</p> <p>- Покрајински секретаријат за културу и информисање</p> <p>-Партнери:</p> <p>-Организације цивилног друштва</p> <p>-Национални савети</p>	<p>Континуирано, почев од I квартала 2016.</p>	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

		националних мањина																					
3.7.	<p>Повећање количине садржаја на језицима националних мањина на јавном радио телевизијском сервису (РТС), у складу са чланом 7. Закона о јавним медијским сервисима и чланом 17. Закона о заштити права и слобода националних мањина, а у циљу остваривања права на потпуно и непристрасно обавештавање на језику националних мањина кроз:</p> <p>- оснивање редакције за програм на језицима националних мањина; - обезбеђивање информативног садржаја на језицима националних мањина (вести или дневник на мањинским језицима); - емитовање културно-образовног програма на</p>	<p>- Радио телевизија Србије/Радио телевизија Војводине</p> <p>- Регулаторно тело за електронске медије</p>	<p>Континуирано, почев од I квартала 2016.</p>	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

		електронске медије																					
3.10.	<p>Конкурс за финансирање и суфинансирање пројеката у области савременог стваралаштва, област културних делатности националних мањина</p> <p>Конкурс за финансирање и суфинансирање пројеката из области заштите културног наслеђа и то у областима:</p> <ul style="list-style-type: none"> - библиотечко-информационе делатности; - заштите, очувања и презентације археолошког наслеђа; - заштите, очувања и презентације архивске грађе; - заштите, очувања и презентације музејског наслеђа; - заштите, очувања и презентације нематеријалног културног наслеђа; 	<p>- Министарство надлежно за културу</p> <p>-Покрајински секретаријат за културу и информисање</p> <p>-Јединице локалних самоуправа</p>	Континуирано, кроз организовање годишњих конкурса	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

	- заштите, очувања и презентације непокретног културног наслеђа; - заштите, очувања и презентације старе и ретке библиотечке грађе																							
3.11.	Подстицање набавке књига на језицима националних мањина из области савременог стваралаштва	- Национални савети националних мањина Партнери: систем јавних библиотеке на територији РС са Народном библиотеком Србије као матичном установом и издавачке куће - Министарство надлежно за културу	Континуирано	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	
3.12.	Стручно усавршавање новинара и других медијских професионалаца у циљу унапређења медијског извештавања о мањинским питањима и подстицања уравнотеженог и објективног извештавања.	-Удружења новинара -Организације цивилног друштва -Национални савети	Континуирано, почев од I квартала 2017. године	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	

<p>Поштовање слободе вероисповести у контексту оснивања и регистрације верских организација, а на темељу принципа неутралности државе, односно одвојености државе од верских заједница.</p>		<p>Слобода вероисповести се гарантује у законодавству и остварује у пракси, у контексту оснивања и регистрације верских организација, а на темељу принципа неутралности државе, односно одвојености државе од верских заједница.</p> <p>Прагматично решење којим се олакшава приступ националних мањина верским обредима на језицима/говору националних мањина пронађено кроз дијалог цркава.</p>				<p>Број цркава и верских заједница и њихових организационих јединица у Републици Србији у којима се служба обавља на језику националне мањине.</p> <p>Успостављен међу-верски дијалог у циљу промовисања одређених аспеката слободе вероисповести.</p>				<p>Периодично мишљење Саветодавног комитета СЕ о спровођењу Оквирне конвенције за заштиту националних мањина.</p> <p>Извештај Заштитника грађана.</p> <p>Извештај Повереника за заштиту равноправности.</p>													
		АКТИВНОСТИ		НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ	РОК	2016				2017				2018				2019				2020	
4.1.	Спровођење упоредно правне експертске анализе у погледу регулисања положаја цркава и верских заједница у циљу утврђивања специфичних критеријума на основу најбољих пракси држава чланица Европске Уније у региону (нпр. Румунија, Хрватска, Словенија, Мађарска) и примене решења која су прихваћена у региону.	-Управа за сарадњу са црквама и верским заједницама	IV квартал 2015. године	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

4.2.	Спровођење препорука произашлих из анализе најбољих пракси држава чланица Европске уније у региону у погледу регулисања положаја цркава и верских заједница.	-Управа за сарадњу са црквама и верским заједницама -Влада -Народна скупштина	Континуирано, почев од IV квартала 2015.	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
4.3.	Подстицање интензивног дијалога, уз поштовање принципа одвојености државе и цркве, између представника Српске православне цркве и Румунске православне цркве у циљу проналажења прагматичног решења која ће олакшати приступ националних мањина верским обредима на језицима националних мањина.	-Влада	Континуирано, почев од IV квартала 2015.	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

ПОГЛАВЉЕ V - УПОТРЕБА ЈЕЗИКА И ПИСМА			
СТРАТЕШКИ ЦИЉ	ОПШТИ РЕЗУЛТАТ	ИНДИКАТОР УТИЦАЈА	ИЗВОР ВЕРИФИКАЦИЈЕ

<p>Пуно поштовање права на употребу матерњег мањинског језика/говора и писма уз флексибилну примену увођења мањинских језика/говора у службену употребу у складу са потврђеним међународним споразумима и обезбеђивање средства за финансирање из буџета.</p>	<p>Обезбеђено остваривање права на слободан избор и коришћење личног имена припадника националних мањина и уписивање ових личних имена у све јавне исправе, службене евиденције и збирке личних података према језику и правопису припадника националне мањине.</p> <p>Настављена пракса флексибилног увођења језика и писма националних мањина у службену употребу.</p> <p>Обезбеђена средства за остваривања права на службену употребу језика и писама.</p>	<p>Број уписаних личних имена у јавне исправе, службене евиденције и збирке личних података и издавање исправа са уписаним податком о личном имену на језику и писму националних мањина у складу са прописима;</p> <p>Повећан проценат израђених и постављених табли с називом органа и организација, насељених места и других географских назива на путним правцима, улица и тргова, као и других обавештења и упозорења за јавност исписних и на језицима националних мањина који су у службеној употреби и за штампање двојезичких или вишејезичких образаца;</p> <p>Број предмета обрађених на језицима националних мањина;</p>	<p>Извештаји Управне инспекције.</p> <p>Периодично мишљење Саветодавног комитета СЕ о спровођењу Оквирне конвенције за заштиту националних мањина.</p> <p>Извештај Заштитника грађана.</p>
--	--	---	--

АКТИВНОСТИ		НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ	РОК	2016				2017				2018				2019				2020			
				1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
5.1.	Унапређење начина рада органа јединица локалне самоуправе на целој територији Републике Србије без обзира на то који је језик у службеној употреби у јединици локалне самоуправе (општинских и градских управа) у вршењу поверених послова уписа одређеног личног имена у матичне књиге на језику и писму припадника националне мањине у складу са законом.	-Министарство надлежно за послове државне управе	Израда: IV квартал 2015.	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
5.2.	Обука матичара и заменика матичара у вези са применом закона и других прописа који уређују начин уписа личног имена припадника националних мањина у	-Министарство надлежно за послове државне управе	IV квартал 2015.	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

Повећан проценат финансирања активности усмерених на унапређивање остваривања права на службену употребу језика и писама националних мањина путем конкурса.

	мањине ако проценат припадника те националне мањине у укупном броју становника на територији појединог насељеног места достиже 15% према резултатима последњег пописа становништва	националних мањина																									
5.7.	<p>Подизање свести припадника националних мањина у погледу остваривања права на употребу мањинских језика у контактима са локалним органима и другим надлежним органима јавне власти у срединама у којима живе националне мањине кроз:</p> <ul style="list-style-type: none"> - дужност надлежног органа да обавести странку о праву на употребу језика и писма националне мањине, - објављивање на огласној табли информација о праву на употребу језика и писма националне мањине, - спровођење кампање о праву на употребу језика и писма националне мањине. 	<p>-Јединице локалне самоуправе</p> <p>- Органи јавне власти</p> <p>-Савети за међунационалне односе</p>	Континуирано	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4				

5.8.	<p>Омогућавање снимања судских поступака у складу са Акционим планом за спровођење Националне Стратегије Реформе Правосуђа како би се припадници националних мањина мотивисали да траже вођење поступака на језицима националних мањина који су у службеној употреби.</p> <p>Веза са активности 1.3.6.1. у Акционом плану за Поглавље 23</p>	<p>- Министарство надлежно за послове правосуђа -Врховни касациони суд</p>	<p>Измена закона - IV квартал 2016. године</p> <p>Примена: Квартално извештавање о утицају законских измена: почев од I квартал 2017. године</p>	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
5.9.	<p>Обезбеђивање функције превођења у јединицама локалне самоуправе за језике националних мањина који су у службеној употреби по територијалном принципу (за територију једне ЈЛС или више повезаних ЈЛС).</p>	<p>- Министарство надлежно за локалну самоуправу</p> <p>-Јединице локалне самоуправе</p> <p>- Електронска управа</p> <p>-Партнер: Национални савети националних мањина</p>	<p>Континуирано, почев од I квартала 2017. године.</p>	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

5.10.	Обезбеђивање електронских информација, услуга и докумената на Порталу еУправа на језицима националних мањина у јединицама самоуправе где су ти језици у службеној управи.	-Дирекција за електронску управу	Континуирано, Почев од I квартала 2017. године.	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
5.11.	Анализа нормативног оквира којим се регулише службена употреба језика и писама у судским и управним поступцима у циљу омогућавања шире употребе језика и писама националних мањина.	-Министарство надлежно за послове правде -Министарство надлежно за послове државне управе -Републички секретаријат за законодавство - Покрајински секретаријат	I квартал 2017	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
5.12.	Јачање превентивне улоге новчане казне кроз прецизније прописивање прекршаја за које се изриче новчана казна и делотворније кажњавање кршења одредаба Закона о службеној употреби језика и писама.	-Републички секретаријат за законодавство - Министарство надлежно за послове државне управе -Министарство надлежно за послове правде	I квартал 2017	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

		-Остала министарства која врше надзор над применом закона																						
5.13.	Објављивање прописа на језицима националних мањина у складу са Европском повељом Савета Европе о регионалним или мањинским језицима.	-Републички секретаријат за законодавство - Министарство надлежно за послове државне управе	I квартал 2017	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	
5.14.	Преиспитивање мреже судова тако да се припадницима националних мањина унапреди приступ судовима у местима у којима живи већи број припадника националне мањине, у складу са прописима о службеној употреби језика и писма.	- Министарство надлежно за послове правде	2018. године у складу са реформом правосуђа	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	

ПОГЛАВЉЕ VI - ОБРАЗОВАЊЕ			
СТРАТЕШКИ ЦИЉ	ОПШТИ РЕЗУЛТАТ	ИНДИКАТОР УТИЦАЈА	ИЗВОР ВЕРИФИКАЦИЈЕ

<p>Унапређивање положаја и подстицање остварења права припадника мањинских заједница у сфери образовања.</p>	<p>Уведен већи број модела образовања на језицима националних модела који ће омогућити већу доступност образовања на матерњем језику;</p> <p>Све облике наставе на језицима националних мањина изводи одговарајући квалитетан наставни кадар;</p> <p>Достигнути су квалитетни услови за реализацију наставе на језицима националних мањина;</p> <p>Успостављање дугорочне сарадње са земљама чије националне мањине имају образовање у Србији и обрнуто;</p> <p>Унапређене језичке компетенције ученика који наставу похађају на неком од језика националних мањина са циљем лакшег укључивања на тржиште рада или наставка школовања.</p> <p>Обезбеђени уџбеници за извођење наставе на језицима националних мањина.</p>	<p>Број различитих модела образовања на језицима националних мањина који се примењују.</p> <p>Број ученика/одељења/школа обухваћених неким од модела образовања на језицима националних мањина.</p> <p>Процентуална заступљеност наставног кадра стручног за извођење наставе на језицима националних мањина.</p> <p>Број уџбеника на језицима националних мањина.</p> <p>Број земаља са којима је потписан билатерални споразум у области образовања.</p> <p>Број реализованих активности заснованих на билатералним споразумима у области образовања.</p>	<p>Периодични извештај Саветодавног комитета Министара СЕ о спровођењу Оквирне конвенције за заштиту националних мањина</p> <p>Службени гласник</p> <p>Регистар наставника и ученика (информациони системи)</p> <p>Регистар уџбеника (информациони систем)</p> <p>Регистар школа (информациони систем)</p> <p>Потписани споразуми прихваћени од стране Владе</p> <p>Годишњи извештаји МПНТР о међународној сарадњи</p> <p>Извештај Покрајинског секретаријата за образовање</p> <p>Каталог одобрених уџбеника</p>
---	---	---	---

АКТИВНОСТИ		НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ	РОК	2016				2017				2018				2019				2020			
				1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
6.1.	<p>Спровођење анализе која обухвата:</p> <ul style="list-style-type: none"> -упоредно правну анализу о моделима образовања на језицима националних мањина у ЕУ - анализу постојећег стања у Републици Србији, и - препоруке за увођење нових модела 	<ul style="list-style-type: none"> - Министарство надлежно за просвету - Национални просветни савет - Завод за унапређивање образовања и васпитања -Покрајински секретаријат за образовање - Педагошки завод Војводине <p>Партнер:</p>	До III квартала 2016.	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

Процент ученика на појединим нивоима знања српског језика.

Број различитих програма који подстичу учење српског као нематерњег језика.

		-Национални савети националних мањина																					
6.2.	Формирање групе у Националном просветном савету која се бави образовањем на језицима националним мањина	- Национални просветни савет	I квартал 2016.	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
6.3.	Развијање и примена модела образовања на језицима националних мањина, кроз измену законодавног оквира.	-Министарство надлежно за просвету - Национални просветни савет, - Завод за унапређивање образовања и васпитања -Покрајински секретаријат за образовање - Педагошки завод Војводине	III – IV квартал 2016.	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

6.4.	Праћење квалитета образовања на језицима националних мањина.	-Министарство надлежно за просвету - Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања -Покрајински секретаријат за образовање - Педагошки завод Војводине	Континуирано	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
6.5.	Јачање иницијалног образовања наставника којим се обезбеђују компетенције на језику националне мањине и српском језику. Обезбеђивање стручног кадра за рад на мањинским језицима у складу са Стратегијом развоја образовања у Републици Србији до 2020 и пратећим акционим планом.	-Министарство надлежно за просвету -Национални савет за високо образовање -Високо школске установе -Покрајински секретаријат за образовање	До III квартала 2017.	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
6.6.	Даље развијање програма стручног усавршавања наставника и сарадника који изводе наставу на језику националних мањина.	-Министарство надлежно за просвету - Завод за вредновање квалитета	Континуирано	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

		образовања и васпитања - Завод за унапређивање образовања и васпитања -Високо школске установе - Педагошки завод Војводине																					
6.7.	Унапређење образовање наставника за српски као нематерњи кроз: - анализу о потребама и тренутном стању - упис наставника на ВШУ у складу са идентификованим потребама	-Министарство надлежно за просвету - Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања -Национални просветни савет -Високо школске установе	За анализу: до краја II квартала 2016. За упис: У складу са динамиком уписа на ВШУ	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
6.8.	Развој стандарда за српски као нематерњи и имплементација новог наставног програма српског језика – као нематерњег језика за основну и средњу школу, водећи рачуна о иницијалном разумевању српског језика.	-Министарство надлежно за просвету - Завод за унапређивање образовања и васпитања - Завод за вредновање	III квартал 2017.	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

		<p>квалитета образовања и васпитања</p> <p>- Покрајински секретаријат за образовање</p> <p>- Педагошки завод Војводине</p> <p>-Национални просветни савет</p>																					
6.9.	Реализација програма у оквиру наставе и ваннаставне активности који подстичу учење српског као нематерњег језика.	<p>-Министарство надлежно за просвету</p> <p>-Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања</p> <p>-Школске установе</p>	IV квартал 2017.	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
6.10.	Признавање иностраних високошколских исправа кроз оснивање Epic-Naric центра за вредновање страних студијских програма.	Министарство надлежно за просвету (Epic-Naric Center)	<p>За оснивање: IV квартал 2015.</p> <p>За признавање диплома: континуирано, почев од оснивања центра</p>	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

6.11.	<p>Обезбеђивање свих уџбеника и наставних средстава предвиђених планом уџбеника, кроз:</p> <ul style="list-style-type: none"> - пуну примену новог Закона о уџбеницима , - обезбеђивање довољног броја уџбеника на језицима/говорима националних мањина. - успостављање система за обезбеђивање квалитетног превода. <p>Веза са АП 23 активност 3.8.1.б.</p>	<p>-Министарство надлежно за просвету</p> <ul style="list-style-type: none"> - Завод за унапређивање образовања и васпитања -Национални просветни савет - Национални савет националне мањине -Завод за уџбенике 	<p>За одобравање уџбеника: III квартал 2016.</p> <p>За обезбеђивање уџбеника за основну школу:</p> <p>III квартал 2016- IV квартал 2017.</p>	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
6.12	<p>Јачање језичких капацитета и учење стручне терминологије за студенте припаднике националних мањина на језику националне мањине у циљу приступа тржишту рада и професионалног развоја.</p>	<p>- Високошколске установе</p> <p>-Министарство надлежно за просвету</p>	<p>Континуирано, почев од I квартал 2016</p>	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
6.13.	<p>Оптимизација мреже школа и одељења у којима се реализује настава на језицима националних мањина у складу са Стратегијом развоја образовања до 2020 и</p>	<p>- Министарство надлежно за просвету</p> <p>- Покрајински секретаријат за образовање</p>	<p>IV квартал 2018.</p>	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

	<p>пратећим акционим планом и специфичностима сваке локалне средине на начин да се:</p> <p>-Утврде критеријуми за мрежу предшколских установа, основних и средњих школа, који обезбеђују припадницима националних мањина да остваре право на образовањем на матерњем језику.</p> <p>-Одреде посебни критеријуми за отварање одељења на језицима националних мањина у складу са принципом обезбеђивања афирмативних мера.</p>	<p>- Јединице локалне самоуправе</p> <p>- Савети за међунационалне односе</p>																							
6.14	<p>Јачање капацитета стручних и инспекцијских служби.</p>	<p>- Министарство надлежно за просвету</p> <p>- Јединице локалне самоуправе</p>	<p>IV квартал 2017.</p>	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4		

6.15.	<p>Јачање васпитне улоге школе кроз развијање толеранције и спречавање сегрегације кроз:</p> <ul style="list-style-type: none"> - развој програма ваннаставних активности који подстичу толеранцију, - развој програма у циљу подстицања мултикултуралности 	<ul style="list-style-type: none"> - Министарство надлежно за просвету - Завод за унапређивање образовања и васпитања -Национални просветни савет - Национални савет националне мањине -Савети за међунационалне односе 	Континуирано	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
6.16.	<p>Потписивање споразума са земљама чије националне мањине имају образовање у Србији.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Министарство надлежно за просвету - Министарство спољних послова 	II квартал 2016.	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
6.17.	<p>Успостављање сарадње у области иницијалног образовања наставника</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Министарство надлежно за просвету - Високо школске установе 	II квартал 2018.	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

6.18.	<p>Успостављање сарадње у области стручног усавршавања наставника у циљу:</p> <p>-обезбеђивања усавршавања просветних радника у струци и познавању мађинског језика, разменом и боравком у земљи матици, у складу са закљученим споразумима.</p> <p>Закључивања споразума о признавању акредитованих стручних усавршавања из матичних држава националних мађина.</p>	<p>- Министарство надлежно за просвету</p> <p>- Завод за унапређивање образовања и васпитања</p> <p>- Покрајински секретаријат за образовање</p>	II квартал 2017.	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
6.19.	<p>Успостављање сарадње у области обезбеђивања квалитетних уџбеника и наставних средстава</p>	<p>- Министарство надлежно за просвету</p> <p>- Завод за унапређивање образовања и васпитања</p> <p>-Завод за Уџбенике</p>	II квартал 2017.	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

6.20.	Унапређивање могућности учења матерњег језика – говора и елемената националне културе у школама уз задржавање статуса изборног предмета и развијање факултативних и других ваннаставних активности, као и обезбеђивање средстава за извођење факултативних ваннаставних активности	- Министарство надлежно за просвету - Завод за унапређивање образовања и васпитања - Педагошки завод Војводине - Национални просветни савет -Јединице локалне самоуправе -Основне и средње школе	I квартал 2017	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
6.21	Промоција/кампања различитих модела образовања ученика припадника националних мањина: - организовањем групних и индивидуалних састанака са родитељима -штампањем и дистрибуцијом публикација (нпр. брошура, плаката...) -укључивањем штампаних, електронских медија, радио и ТВ станица -постављање информативних плаката у школама и	Носилац: -Канцеларија за људска и мањинска права Партнери: -Министарство просвете -Покрајински секретаријат за образовање -Национални савети националних мањина	Континуирано, почев од краја другог квартала 2016. године.	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

<p>Развијање ефикасних механизма демократске партиципације националних мањина.</p>		<p>Остварено ефикасно учешће националних мањина у изборном процесу.</p>				<p>Идентификовани модели демократске партиципације националних мањина у изборном процесу и адекватне заступљености националних мањина у представничким телима на републичком, покрајинском и локалном нивоу.</p>				<p>Нови Устав Републике Србије.</p> <p>Периодично мишљење Саветодавног комитета СЕ о спровођењу Оквирне конвенције за заштиту националних мањина.</p>													
		<p>Остварена одговарајућа заступљеност националних мањина у представничким телима на републичком, покрајинском и локалном нивоу.</p>		<p>Идентификовани модели демократске партиципације националних мањина у изборном процесу и адекватне заступљености националних мањина у представничким телима на републичком, покрајинском и локалном нивоу упућени Акционој групи за реформу политичког система.</p>																			
АКТИВНОСТИ		НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ	РОК	2016				2017				2018				2019				2020			
7.1.	Спровођење упоредно правне анализе пракси држава чланица ЕУ у региону у циљу идентификације најбољих пракси и одговарајућег модела учешћа националних мањина у изборном процесу и адекватне заступљености националних мањина у представничким телима на републичком, покрајинском и локалном нивоу.	- Међуресорна група именована од стране министарства надлежнога за послове правосуђа и министарства надлежног за послове државне управе -Координација националних савета националних мањина	-IV квартал 2015. године : за формирање Међуресорне групе - За израду анализе: II квартал 2016. године	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

7.2.	На основу анализе и упоредно правне праксе идентификовати потенцијалне моделе демократске партиципације националних мањина, укључујући и бројчано мање националне мањине у изборном процесу којима се гарантује адекватна заступљеност националних мањина у представничким телима на републичком, покрајинском и локалном нивоу, водећи рачуна о спречавању потенцијалне злоупотребе флексибилнијих одредаба о странкама националних мањина	-Међуресорна група именована од стране министарства надлежнога за послове правосуђа и министарства надлежног за послове државне управе -Координација националних савета националних мањина	II квартал 2016. године	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
7.3.	Предузимање мера у циљу измене нормативног оквира у складу са идентификованим моделом.	-Министарство надлежно за послове државне управе	IV квартал 2016. године.	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

7.4.	Применом новог нормативног оквира остварена одговарајућа заступљеност националних мањина, укључујући и бројчано мање националне мањине, у представничким телима на републичком, покрајинском и локалном нивоу.	-Министарство надлежно за послове државне управе - Народна скупштина	2018.	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

ПОГЛАВЉЕ VIII - ОДГОВАРАЈУЋА ЗАСТУПЉЕНОСТ ПРИПАДНИКА НАЦИОНАЛНИХ МАЊИНА У ЈАВНОМ СЕКТОРУ И ЈАВНИМ ПРЕДУЗЕЋИМА			
СТРАТЕШКИ ЦИЉ	ОПШТИ РЕЗУЛТАТ	ИНДИКАТОР УТИЦАЈА	ИЗВОР ВЕРИФИКАЦИЈЕ
<p>Предузети мере за прикупљање свеобухватних информација о заступљености националних мањина у јавном сектору и јавним предузећима на свим нивоима, у потпуности поштујући међународне стандарде у области заштите личних података и спровести одлучне мере у циљу постизања одговарајуће заступљености националних мањина у јавном сектору и јавним предузећима.</p>	<p>Предузете мере за прикупљање свеобухватних информација о заступљености националних мањина у јавној управи на свим нивоима, у потпуности поштујући међународне стандарде у области заштите личних података.</p> <p>Остварена одговарајућа/сразмерна заступљеност националних мањина у јавној управи на свим нивоима.</p>	<p>Постепено повећање заступљености националних мањина у јавној управи на свим нивоима, до постизања одговарајуће/сразмерне структуре запослених.</p>	<p>Извештај Министарства државне управе и локалне самоуправе на основу Регистра запослених, изабраних, именованих, постављених и ангажованих лица код корисника јавних средстава.</p> <p>Периодично мишљење Саветодавног комитета СЕ о спровођењу Оквирне конвенције за заштиту националних мањина.</p>

АКТИВНОСТИ		НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ	РОК	2016				2017				2018				2019				2020			
8.1.	Измене и допуне Закона о заштити права и слобода националних мањина у циљу стварања основа за прописивање афирмативних мера националних мањина, кроз увођење одредаба у посебним законима којима се уређује радно-правни статус запослених у јавном сектору, које ће омогућити давање предности националним мањинама при запошљавању/отпуштању при истим условима, а до постизања одговарајуће структуре запослених у јавном сектору на свим нивоима територијалне организације.	-Министарство државне управе и локалне самоуправе; -Партнер: Представници националних мањина -Народна скупштина	II квартал 2016. године	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
8.2	Анализа стања у циљу утврђивања критеријума и мерила за прописивање одговарајуће заступљености националних мањина у појединим деловима јавног сектора кроз: - анализу упоредно-правне праксе у земљама ЕУ у региону	Министарство државне управе и локалне самоуправе, у сарадњи са Министарством за рад, запошљавање, борачка и социјална питања,	I квартал 2017. године	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

	<p>обављање послова на појединим радним местима а у циљу потпуног остваривања права припадника националних мањина на комуникацију на језику националне мањине који је у службеној употреби у јединици локалне самоуправе.</p>	<p>управе и локалне самоуправе -Савети за међунационалне односе</p>	<p>покрајинама и јединицама локалне самоуправе</p>																					
8.6	<p>Анализа стања у јавним тужилаштвима и судовима у подручјима у којима живе припадници националних мањина у погледу:</p> <p>-заступљености припадника националних мањина као носилаца судијске и јавнотужилачке функције;</p> <p>-заступљености припадника националних мањина као судског и тужилачког особља (судски и тужилачки помоћници и намештеници);</p> <p>-познавања језика националних мањина.</p> <p>Веза са АП ПГ23</p>	<p>- Државно веће тужилаца - Високи савет судства</p>	IV квартал 2015.	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	

8.7.	<p>Израда и усвајање Правилника о критеријумима и мерилима за оцену стручности, оспособљености и достојности за предлагање и избор кандидата за носиоца јавно тужилачке функције укључујући одредбе о примени чл. 82 Закона о јавном тужилаштву, који наводи да се при предлагању и избору јавних тужилаца и заменика јавног тужиоца води рачуна о националном саставу становништва, одговарајућој заступљености припадника националних мањина и познавању стручне правне терминологије на језицима националних мањина који је у службеној употреби у суду.</p> <p>Веза са АП ПГ23</p>	-Државно веће тужилаца	IV квартал 2015 – I квартал 2016.	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
8.8.	<p>Израда и усвајање Правилника о критеријумима и мерилима, за оцену стручности, оспособљености и достојности за избор судија и председника судова укључујући одредбе о примени чл. 46. Закона о</p>	-Високи савет судства	IV квартал 2015 – I квартал 2016.	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

8.12.	Спровођење обуке судија о међународним документима и стандардима у области заштите од дискриминације националних мањина и пракси ЕСЈП. Веза са АП ПГ23	-Правосудна академија	Континуирано	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
8.13.	Спровођење промотивних кампања међу националним мањинама ради јачања поверења у полицију и подстицања за пријављивање припадника националних мањина на конкурсе за основну полицијску обуку.	-Министарство унутрашњих послова	Континуирано, према динамици објављивања конкурса	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
8.14.	Промовисање професије полицајац, МУП-а и Центра за основну полицијску обуку; информисање о обуци, активностима Центра, условима за пријем и објављеним конкурсима путем интернет странице и друштвених мрежа.	-Министарство унутрашњих послова	Континуирано	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
8.15.	Организовање промотивних трибина за основну полицијску обуку у срединама у којима су у већем броју заступљени припадници националних мањина.	-Министарство унутрашњих послова	Континуирано, два месеца пре расписивања конкурса за одређену ПУ.	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

8.16.	Промотивне радионице за основну полицијску обуку у циљу боље припреме потенцијалних кандидата за пријемни испит (психо-тест, тест опште информисаности и српски језик)	-Министарство унутрашњих послова	Континуирано, пола године пре расписивања конкурса за одређену ПУ	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
8.17.	Наставак активности које су спровођене у оквиру пројекта Подршка већем укључивању националних мањина у полицијску службу Републике Србије	-Министарство унутрашњих послова	Континуирано	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
8.18.	Часови српског језика за полазнике основне полицијске обуке из редова националних мањина како би им се омогућило да лакше прате обуку.	-Министарство унутрашњих послова	Континуирано, у складу са идентификованим потребама	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
8.19.	Часови/курсеви језика националних мањина као језика средине са акцентом на службеној комуникацији из средина у којима су у већем броју заступљене националне мањине	-Министарство унутрашњих послова	Континуирано, у складу са идентификованим потребама	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
8.20.	Пуна примена закона којим се уређује вођење регистра запослених у јавном сектору и јавним предузећима, кроз	- Министарство државне управе и локалне самоуправе	IV квартал 2017. године	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

	испуњавање обавезе да се у регистру води језик на коме је запослени стекао основно и средње образовање, односно национална припадност у складу са Уставом РС и прописима којима се уређује заштита података о личности, чиме се обезбеђују веродостојни подаци о заступљености националних мањина.																						
8.21.	Израда четворогодишњег плана запошљавања припадника националних мањина, на основу прикупљених свеобухватних информација о заступљености националних мањина, у складу са усвојеним афирмативним мерама, до постизања одговарајуће структуре запослених у јавном сектору и јавним предузећима, у складу са подацима из централног регистра запослених у јавном сектору и јавним предузећима.	-Влада	2 квартала након успостављања регистра	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

ПОГЛАВЉЕ IX – НАЦИОНАЛНИ САВЕТИ НАЦИОНАЛНИХ МАЊИНА

СТРАТЕШКИ ЦИЉ		ОПШТИ РЕЗУЛТАТ				ИНДИКАТОР УТИЦАЈА				ИЗВОР ВЕРИФИКАЦИЈЕ													
Унапређивање положаја и рада националних савета националних мањина.		<p>Положај националних савета националних мањина дефинисан кроз усклађен законодавни оквир који омогућава неометано функционисање националних савета националних мањина у циљу делотворног остваривања мањинске самоуправе.</p> <p>Обезбеђена су средства за остваривање овлашћења националних савета националних мањина.</p>				<p>Успостављен одговарајући усклађен законодавни оквир који омогућава неометано функционисање националних савета националних мањина.</p> <p>Операционализован Буџетски фонд за националне мањине.</p> <p>Повећан број савета за међунационалне односе у национално мешовитим општинама.</p>				<p>Периодично мишљење Саветодавног комитета СЕ о спровођењу Оквирне конвенције за заштиту националних мањина.</p> <p>Службени гласник.</p> <p>Извештај о расподели средстава из Буџетског фонда за националне мањине.</p> <p>Извештај Заштитника грађана Републике Србије.</p> <p>Годишњи извештај Покрајинског заштитника грађана – Омбудсмана.</p>													
														АКТИВНОСТИ		НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ	РОК	2016				2017	
9.1.	Анализа нормативног оквира којим се уређују права националних мањина у Републици Србији са посебним освртом на финансијске аспекте ових прописа на сва три нивоа	-Министарство надлежно за послове државне управе и локалне самоуправе	IV квартал 2015. – I квартал 2016.	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

9.3.	<p>Оснивање мултиресорне радне групе у циљу израде новог Закона о националним саветима националних мањина, у складу са резултатима анализе, и уз активно учешће националних савета националних мањина.</p> <p>Веза са АП ПГ 23 мера 3.8.1.30.</p>	<p>-Министарство надлежно за послове државне управе и локалне самоуправе</p> <p>-Национални савети националних мањина</p>	IV квартал 2015. године	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
9.4.	<p>У складу са анализама и закључцима радне групе и узимајући у обзир Одлуку Уставног суда ПУз-882/2010 из јануара 2014. године, објављене у „Службеном гласнику РС“, број 20/14, усвајање новог Закона о националним саветима националних мањина или усвајање измена и допуна постојећег закона, како би се осигурало да НСНМ у потпуности доприноси стварању интегрисаног друштва, са посебним освртом на:</p> <p>-улогу и правни положај националних савета националних мањина и</p>	<p>-Министарство надлежно за послове државне управе и локалне самоуправе</p> <p>- Мултиресорна радна група састављена од представника релевантних министарстава у чијој су надлежности области у којима припадници националних мањина остварују право на самоуправу: култура,</p>	I квартал 2017. године	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

<p>њихових чланова као институције које су задужене за побољшање интеграције у друштво у целини;</p> <p>- јасно дефинисање овлашћења и јачање институционалног положаја НСНМ;</p> <p>- смањење прекомерне политизације националних савета националних мањина, укључујући и разматрањем увођења правила о подели власти у управљању НСНМ или неспојивости функција, као што су између чланства у Савету за националне мањине и високих политичких функција;</p> <p>- мере подршке за повећање сарадње између државних органа и свих националних савета националних мањина и међу националним саветима националних мањина.</p> <p>- иницирање измена и допуна посебних закона који се односе на положај националних савета националних мањина у</p>	<p>образовање, обавештавање и службена употреба језика и писма и представника националних мањина.</p> <p>- Народна скупштина Републике Србије</p>																						
---	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	<p>цивилног друштва који се баве питањима националних мањина.</p> <p>Расподела средстава из Буџетског фонда за националне мањине у складу са подзаконским актом из мере 9.6.</p>																							
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

<p>9.8.</p>	<p>Пружање подршке Националним саветима националних мањина у реализацији њихових надлежности, кроз:</p> <p>-обуке за НСНМ о механизмима за заштиту од дискриминације, о антидискриминационом законодавству и о препознавању врста дискриминације и основа за дискриминацију.</p> <p>-јачање управљачких капацитета и способности за финансијско извештавање НСНМ.</p> <p>Веза са АП ПГ 23 мера 3.8.1.35.</p>	<p>-Канцеларија за људска и мањинска права</p> <p>-Партнери Национални савети националних мањина</p>	<p>За активности које се финансирају из буџета:</p> <p>Континуирано</p> <p>IPA 2013 (Twinning пројекат : 2015-2017.</p>	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
<p>9.9.</p>	<p>Обновити рад Савета за националне мањине, у чији рад ће бити укључени представници свих националних мањина, а у циљу ефикасног остваривања права националних мањина.</p> <p>Веза са АП ПГ 23 мера 3.8.1.36.</p>	<p>-Влада Републике Србије</p>	<p>За обнову рада: II квартал 2015. године</p> <p>За редовне састанке: Континуирано.</p>	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

<p>9.10.</p>	<p>Омогућити пуну имплементацију Закона о локалној самоуправи у вези са оснивањем савета за међунационалне односе у свим национално мешовитим општинама у складу са Законом.</p> <p>Спровести надзор над спровођењем Закона о локалној самоуправи у овом погледу, кроз извештавање о успостављању савета за мулти-етничких односа.</p> <p>Веза са активности 4.6.2, посебне мере које се односе на угрожене групе националних мањина, Акционог плана за спровођење Стратегије за превенцију и заштиту од дискриминације за 2014-2018.</p> <p>Веза са АП ПГ 23 мера 3.8.1.23.</p>	<p>-Министарство надлежно за послове локалне самоуправе</p> <p>-Јединице локалне самоуправе</p>	<p>Континуирано</p>	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
---------------------	--	---	---------------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

ПОГЛАВЉЕ X - ЕКОНОМСКИ ПОЛОЖАЈ ПРИПАДНИКА МАЊИНСКИХ ЗАЈЕДНИЦА

СТРАТЕШКИ ЦИЉ		ОПШТИ РЕЗУЛТАТ		ИНДИКАТОР УТИЦАЈА			ИЗВОР ВЕРИФИКАЦИЈЕ	
Унапређивање економског положаја припадника мањинских заједница.		Економски положај Рома унапређен у складу са стратешким циљевима Стратегије за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период 2016 – 2025.		Унапређење запошљивости и конкурентности на тржишту рада припадника ромске националне мањине.			Извештаји о спровођењу Акционог плана за спровођење нове Стратегије за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период 2016 – 2025.	
		Унапређен економски положај региона који су традиционално настањени националним мањинама (Источна Србија, општине Прешево, Бујановац и Медвеђа).		Реализација програма за доделу средстава за субвенције је од стратешког интереса за општине Прешево, Бујановац и Медвеђа.			Извештаји Координационог тела за општине Прешево, Бујановац и Медвеђа. -Периодично мишљење Саветодавног комитета СЕ о спровођењу Оквирне конвенције за заштиту националних мањина	
АКТИВНОСТИ	НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ	РОК	2016	2017	2018	2019	2020	

10.1.	<p>Јачање економског положаја ромске националне мањине кроз пуну примену Акционог плана за спровођење нове Стратегије за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период 2016 – 2025.</p>	<p>-Субјекти надлежни по Акционом плану</p> <p>-Савет за унапређење положаја Рома и спровођење Декаде укључивања Рома</p> <p>-Политички ниво координације - Потпредседник Владе и министар грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре</p>	<p>Континуирано, почев од усвајања Акционог плана.</p>	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
10.2.	<p>Економски опоравак и развој неразвијених региона који су традиционално настањени националним мањинама (Источна Србија, општине Прешево, Бујановац и Медвеђа) кроз:</p> <p>- опоравак предузећа која су била носилац развоја ових региона,</p>	<p>- Министарство надлежно за послове привреде</p> <p>-Координационо тело за општине Прешево, Бујановац и Медвеђа</p>	<p>Континуирано</p>	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

<p>Унапређење међународне сарадње између Републике Србије и матичних држава националних мањина у погледу положаја националних мањина у Републици Србији.</p>		<p>Наставак или успостављање активне међународне сарадње између Републике Србије и матичних држава у погледу питања од значаја за заштиту и остваривање права националних мањина.</p>	<p>Број састанака билатералних комисија за националне мањине.</p>				<p>Број реализованих препорука билатералних комисија за националне мањине у односу на број усвојених препорука.</p>				<p>Број предузетих активности од стране Републике Србије у циљу оснаживања регионалне сарадње и дијалога.</p>				<p>Број радионица конференција за размену искустава, најбољих пракси и тема важних за националне мањине.</p>				<p>Периодично мишљење Саветодавног комитета СЕ о спровођењу Оквирне конвенције за заштиту националних мањина.</p>				<p>Записници са састанака билатералних комисија за националне мањине.</p>				<p>Службени гласник.</p>				<p>Закључци са конференција/радионица доступни јавности.</p>			
			АКТИВНОСТИ		НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ	РОК	2016				2017				2018				2019				2020											
11.1.	<p>Наставак међународне сарадње посебно у региону, односно на подручју бивше СФРЈ и југоисточне Европе, кроз:</p> <ul style="list-style-type: none"> - закључивање и спровођење билатералних и мултилатералних докумената у односу на питања од значаја за регион или односе 	<p>- Министарство спољних послова</p> <p>- Ресорна министарства</p>	Континуирано	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4											

	између држава, као што је заштита и остваривање права мањинских заједница; -обнову рада постојећих билатералних комисија за националне мањине;																						
11.2.	Организовање, у сарадњи са ЕУ, Саветом Европе и ОЕБС-а, регионалних семинара за размену искустава о међународним стандардима и најбољим праксама у погледу положаја националних мањина.	- Министарство спољних послова - Ресорна министарства	Континуирано	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
11.3.	Организовање радионица / конференција посвећених питањима од значаја за односе између држава у региону, као што је суочавање са прошлoшћу, и питање заједничких проблема са којима се суочавају припадници ромске, египћанске и ашкалијске заједнице у читавом региону	-Организације цивилног друштва - Ресорна министарства	Континуирано	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

11.4	Обезбедити све услове са стране Републике Србије да се међудржавне комисије које су установљене билатералним споразумима редовно заседају и да у потпуности користе надлежности које су им прописане билатералним споразумима.	-Министарство спољних послова	Континуирано.	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
11.5.	Усвајање посебног закључка којим се налаже надлежним органима који прате спровођење билатералних уговора да по потреби извештавају Владу о договореним мерама и активностима у спровођењу билатералних уговора и предлажу органе и организације којима је потребно да Влада наложи извршавање одређених мера и активности циљу реализације договореног	-Министарство спољних послова -Влада	Континуирано.	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
11.6.	Повећати свест о могућностима и о важности прекограничне сарадње јединица локалне самоуправе.	-Министарство државне управе и локалне самоуправе - Канцеларија за европске интеграције	Континуирано	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

